

Vlaanderen
is ondernemen

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen
en het “Fonds Innoveren en Ondernemen”

JAARVERSLAG 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Missie, taken, algemene organisatie en kerncijfers van het Agentschap Innoveren & Ondernemen	9
1. Informeren en oriënteren	15
1.1. Algemene werking frontoffice	15
1.2. Contactcenter.....	16
1.3. Vlaamse Kredietbemiddelaar.....	17
1.4. Team Bedrijfstrajecten.....	17
1.5. Flanders DC	19
1.6. Intellectuele Eigendom	21
1.7. Uitbouw digitaal loket.....	21
1.8. Acquisitie.....	22
2. Ondernemerschap en innovatieversnelling	24
2.1. Algemene beschrijving van het beleid	24
2.2. VLAIO Netwerk.....	24
2.3. Beeldvorming rond ondernemerschap	25
2.4. Ondernemend onderwijs en ondernemende jongeren.....	26
2.5. STEM	28
2.6. (Pre)startersondersteuning.....	29
2.7. Ondersteuning voor snelle groeiers.....	32
2.8. Opvolging en overname	33
2.9. Ondernemingen in moeilijkheden	34
2.10. Financiering van ondernemingen	38
2.11. Detailhandelsbeleid	39
2.12. Smart Cities	39
2.13. Kennisdiffusie Hogescholen	40
2.14. Lerende netwerken versnelde adoptie van bewezen innovaties	42
2.15. Sociale Innovatiefabriek.....	43
2.16. Toegang tot beroep.....	44
2.17. Machtigingen ambulante en kermisactiviteiten	44
2.18. Ondernemersvorming.....	44
3. Bedrijven door de crisis helpen - coronamaatregelen	48
3.1. Vlaams Beschermingsmechanismes.....	48
3.2. Corona Globalisatiemechanisme	60
3.3. Corona-omboekingspremie	62
3.4. Terugbetaalbaar voorschot voor evenementen	63
3.5. Handelshuurlening	64

3.6. Heropstartlening	68
4. Stimuleren van groei, transformatie en innovatie	71
4.1. Innovatiesteun voor bedrijven	71
4.2. Baekeland-mandaten	74
4.3. Innovatiemandaten	75
4.4. Steun aan samenwerking en kennisverspreiding	76
4.5. kmo-portefeuille	78
4.6. kmo-groeisubsidie	80
4.7. Hindermaatregelen	81
4.8. Strategische Transformatiesteun (STS)	84
4.9. Ecologiesteun	85
4.10. Compensatie indirecte emissiekosten	88
4.11. Screen Flanders	89
4.12. Ecologisch en veilig transport	90
5. De omgevingsfactoren faciliteren	91
5.1 Economisch locatiebeleid	91
5.2 Activeringsbeleid voor on(der)benutte bedrijventerreinen	91
5.3 Steunverlening bedrijventerreinen, bedrijvententra en incubatoren	93
5.4 Handelsvestigingsbeleid	94
6. Ondersteuning van internationale samenwerking	96
6.1. Deelname aan internationale programma's	96
6.3 Kruisverbanden Vlaamse financiering en deelname Europese programma's	102
6.4 Deelname aan IPCEI (Important Project Common European Interest-IPCEI)	105
6.4.1 Algemeen	105
6.4.2 IPCEI-batterijen	106
6.4.3 IPCEI-waterstof	106
6.4.4 IPCEI-Micro-elektronica	107
6.4.5 IPCEI-cloud	107
6.5. Dienstverlening Innovatiepartnering & Technologietransfer (Enterprise Europe Network) ..	108
7. Beheer Europese fondsen	112
7.1. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: EFRO-Vlaanderen programma	112
7.2. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: Interreg-programma's	114
7.3. Brexit Adjustment Reserve (BAR)	115
7.4 Vlaamse Veerkracht en het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht	116
8. Clusterbeleid en specifieke initiatieven	118
8.1. Speerpuntclusters	118
8.2. Innovatieve BedrijfsNetwerken	125

9. Missies en transities	129
9.1. Digitalisering (inclusief beleidsagenda's AI en cybersecurity)	129
9.2. Industrie 4.0	131
9.3. Klimaat en energie	132
9.4. Circulaire economie	133
Bijlagen	135
Bijlage 1: Beslissingscomité bij het Fonds Innoveren en Ondernemen	136
Bijlage 2: Ethisch Strategisch Advies Comité	140
Bijlage 3: Overzicht van de vastleggingen op het Fonds Innoveren en Ondernemen	141
Bijlage 4: Overzichtstabellen bedrijfssteun	146
Bijlage 5: Wettelijk kader steunmaatregelen	149
Kmo-portefeuille	149
Kmo-groeisubsidie	149
Hinderpremie	149
Rentetoeelage als gevolg van Hinder Openbare Werken	150
Inkomenscompensatievergoedingen hinder openbare werken	150
Strategische Transformatiesteun	150
Ecologiesteun	151
Compensatie Indirecte Emissiekosten	151
Screen Flanders	152
Ecologisch en veilig transport van goederen	152
O&O-bedrijfsprojecten	152
Kmo-programma	152
Sprint-projecten	153
Personalised Medicine ICON	153
Baekeland-mandaten	153
Innovatiemandaten	153
Vlaams InnovatieSamenwerkingsverband (VIS)	154
TETRA	154
COOCK	154
Landbouw- of LA-trajecten	154
Vlaams EFRO-programma	154
Coronamaatregelen	155
Bijlage 6: Overzicht gesteunde bedrijven	158

Voorwoord

Voorwoord

Net zoals 2020 was 2021 voor het Agentschap Innoveren & ondernemen (VLAIO) ook weer een bijzonder jaar waarin we onze gebruikelijke werking op het vlak van ondersteuning van innovatie en ondernemerschap combineerden met de ondersteuning van ondernemingen bij de gevolgen van de COVID-19 crisis. Dit alles in een context waarin telewerken voor het grootste deel van het jaar de norm was. Dankzij de inzet van alle medewerkers van VLAIO hebben we ook in 2021 zowel op het vlak van crisisondersteuning, het voorbereiden van de Vlaamse economie op de toekomst en het aanzwengelen van de relance onze opdrachten tot een goed einde gebracht. Ik wens dan ook alle medewerkers van VLAIO nogmaals bedanken voor de uitzonderlijke inspanningen die ze in 2021 leverden.

Op het vlak van de ondersteuning van ondernemingen in de COVID-19 crisis heeft VLAIO in 2021 verder de rol van aanspreekpunt opgenomen voor ondernemingen met vragen over de gevolgen van de coronacrisis voor hun werking. Het aantal vragen was ook in 2021 uitzonderlijk hoog: in totaal werden meer dan 96.000 vragen van ondernemers beantwoordt, een verviervoudiging t.o.v. de 19.000 vragen die het VLAIO Contact Center pre-corona in 2019 beantwoordde.

Ook op het vlak van het verlenen van steun aan gezonde ondernemingen om de crisis door te komen was 2021 een uitdagend jaar. Met de verschillende Vlaamse beschermingsmechanismes werd in totaal bijna 600 miljoen euro toegekend aan bedrijven die te kampen hadden met de gevolgen van de gezondheidscrisis. Daarnaast werden ook voor een aantal specifieke sectoren zoals de evenementensector gerichte steunmaatregelen in het leven geroepen en werd met de heropstartlening ondersteuning geboden aan ondernemingen die na de opeenvolgende lock-downs hun activiteiten terug konden opstarten. Een evaluatie van de effectiviteit van de coronasteun die VLAIO in 2020 toekende wees uit dat de steun ervoor gezorgd heeft dat een verlies van 6,5 miljard euro werd vermeden en dat iedere euro coronasteun 3,5 euro aan welvaart gered heeft. Daarnaast waren we uiteraard ook niet blind voor de eventuele misbruiken die een minderheid van ondernemingen gemaakt heeft van deze steun en hebben we in 2021 versterkt ingezet op controle en terugvordering van onterecht uitgekeerde steun.

Naast de crisismaatregelen bleef ook de recurrente werking van het agentschap al deze tijd gewoon verder draaien. In 2021 werd meer dan 560 miljoen euro steun aan bedrijven toegekend waarvan een groot deel innovatiesteun. Met de innovatiesteun bereiden we Vlaamse bedrijven voor op de toekomst en zorgen we ervoor dat onze samenleving niet achterop hinkt op vlak van technologie, ecologie of digitalisering. Dankzij de doorgedreven focus op innovatiesteun, heeft Vlaanderen voor het eerst de 3%-norm voor O&O-bestedingen doorbroken en staan we na Zweden op plaats 2 wat innovatie betreft in Europa.

Ook op het terrein van vormgeving van de eigen organisatie en strategische doelstellingen voor het agentschap voor de komende jaren werden in 2021 belangrijke stappen gezet. Zo werden de strategische doelstellingen voor het agentschap in de loop van 2021 geactualiseerd en werden voor 2022 projecten gedefinieerd die het agentschap zal opstarten om deze doelstellingen vorm te geven. De doelstellingen die we voor VLAIO vooropgesteld hebben zijn:

- Onze klanten zien VLAIO als de overheidspartner waarbij ze terecht kunnen met hun vragen en die hen ondersteunt in hun toekomstambities.

- VLAIO levert een belangrijke bijdrage aan duurzaamheid en aan een succesvolle transformatie van de Vlaamse economie en samenleving.
- We hebben een dynamisch en actief Vlaams ecosysteem. Alle relevante partners voor ondernemerschap en innovatie maken er deel van uit, en het heeft meerwaarde voor ondernemingen en de maatschappij.
- VLAIO is een doelmatige en innoverende organisatie, die handelt vanuit waarden en die werkplezier biedt aan alle medewerkers.
- We maken volop gebruik van data en digitalisering om onze doelstellingen voor 2025 te bereiken.

Naast de coronamaatregelen en steun aan bedrijven, neemt VLAIO nog tal van andere taken op om de Vlaamse economie te ondersteunen. Dit jaarverslag biedt een exhaustief overzicht van de subsidies, steun en diensten die het agentschap in 2021 aangeboden heeft en geeft zo een beeld van het brede palet aan maatregelen waarmee het agentschap de economie, innovatie en het ondernemerschap in Vlaanderen ondersteunt.

Mark Andries

Administrateur-generaal

Missie, taken, algemene organisatie en kerncijfers van het Agentschap Innoveren & Ondernemen

MISSIE van het Agentschap Innoveren & Ondernemen

Gedreven door de noden van de ondernemingen en de economische en maatschappelijke uitdagingen draagt het Agentschap Innoveren & Ondernemen bij tot een versterkt klimaat van duurzame economische groei en jobcreatie in Vlaanderen via:

1. het stimuleren van alle vormen van ondernemerschap;
2. het verhogen van het groeipotentieel en het innoverend vermogen van de Vlaamse ondernemingen;
3. het creëren van stimulerende omgevingsfactoren voor het ondernemen.

In het kader van de vervulling van de missie, vervult het agentschap essentieel een regisseursrol en treedt het slechts op als actor in complementariteit met de activiteiten van de private sector en intermediaire organisaties.

TAKEN zoals vermeld in het besluit

Om de missie waar te maken, voert het Agentschap Innoveren & Ondernemen, op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, de volgende taken uit:

1. het informeren van ondernemers en kandidaat-ondernemers over ondernemerschap en innovatie;
2. het creëren van een cultuur van ondernemerschap en innovatie bij ondernemers en kandidaat ondernemers;
3. het stimuleren en ondersteunen van andere bestuurslagen en beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid tot het voeren van een innovatiegericht en ondernemingsvriendelijk beleid;
4. het aansturen en organiseren van een frontoffice als universele toegangspoort voor de ondernemingsvragen aan de overheid en voor specifieke vragen over het overheidsinstrumentarium gericht op ondernemingen;
5. het selecteren en financieel steunen van projecten en activiteiten van ondernemingen, maar ook van andere instellingen, organisaties en personen, ter bevordering van het innoverend vermogen en ondernemerschap;
6. het regisseren en coördineren van een actief en transparant netwerk van actoren die middelen ontvangen van het agentschap voor de uitvoering van projecten en activiteiten ter bevordering en ondersteuning van het innoverend vermogen en ondernemerschap in Vlaanderen;
7. het ontwikkelen en uitvoeren van het ruimtelijk-economisch beleid, met inbegrip van het brownfieldconvenantenbeleid en bemiddelingsopdrachten;
8. het coördineren en uitvoeren van de taken met betrekking tot 'toegang tot het beroep' in het algemeen en in het bijzonder de taken met betrekking tot ondernemersvaardigheden, ambulante en kermisactiviteiten en beenhouwer-spekslager;
9. het ontwikkelen en uitvoeren van een integraal handelsvestigingenbeleid, waaronder in het bijzonder het behandelen van socio-economische vergunningen;
10. het gericht faciliteren en financieel ondersteunen van de deelname aan 'ondernemingsgeoriënteerde' internationale programma's;
11. het uitvoeren van opdrachten voor de Europese Commissie, waaronder het beheer van de EFRO-fondsen;
12. promotie van design en productontwikkeling;

13. het administratieve, inhoudelijke en financiële beheer en de opvolging van initiatieven en opdrachten, opgedragen door de Vlaamse Regering;
14. het uitvoeren van taken van beleidsondersteuning.

Algemene ORGANISATIE

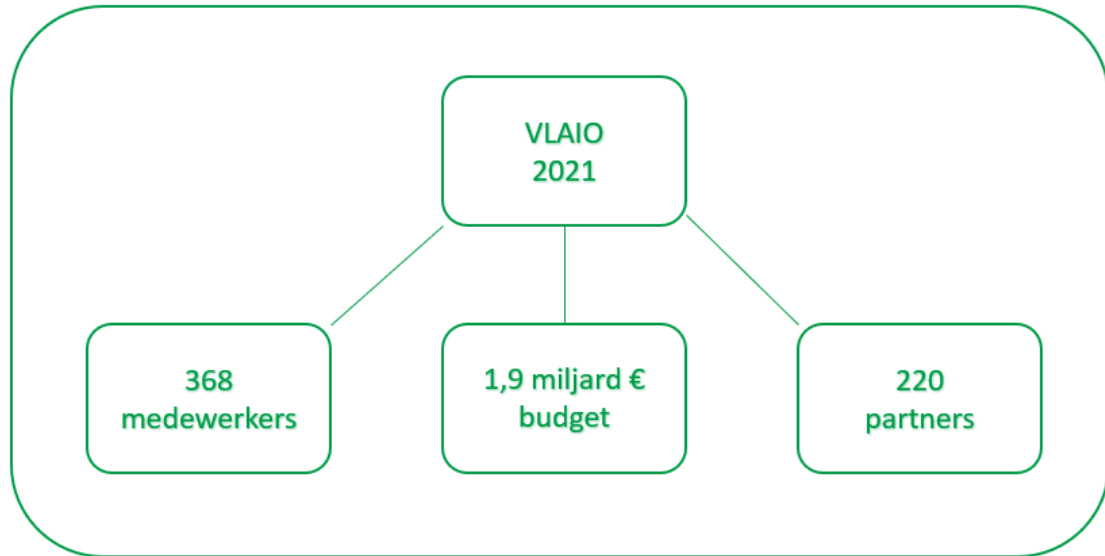
Het Agentschap Innoveren & Ondernemen voert zijn opdrachten uit onder verschillende regimes.

- ▶ In uitvoering van het decreet van 20 november 2015 houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie werd een beslissingscomité bij het Fonds Innoveren en Ondernemen opgericht. De Vlaamse Regering bepaalt welke instrumenten met betrekking tot de steunverlening tot de bevoegdheid van dit beslissingscomité behoren. Van de instrumenten vermeld in hoofdstuk 4 betreft dit de innovatiesteun aan bedrijven, de Baekeland- en Innovatiemandaten en de steun aan samenwerkings- en kennisverspreiding. Verder wordt ook de steun aan clusters (hoofdstuk 8) door het beslissingscomité behandeld. Het beslissingscomité kan alle handelingen stellen die verband houden met de toekenning en de opvolging van deze instrumenten of combinaties ervan.
- ▶ De andere beslissingen en steuntoekenning volgen de gebruikelijke procedures voor een intern verzelfstandigd agentschap, met beslissingen door de Vlaamse Regering, de bevoegde minister of de administrateur-generaal.
- ▶ Verder is er een specifieke beheersstructuur voor het beheer van de Europese structuurfondsen (deel 7).

Informatie over de werking en de samenstelling van het beslissingscomité bij het Fonds Innoveren en Ondernemen is opgenomen in bijlage 1.

2021 in een oogopslag

Werking Agentschap Innoveren & Ondernemen

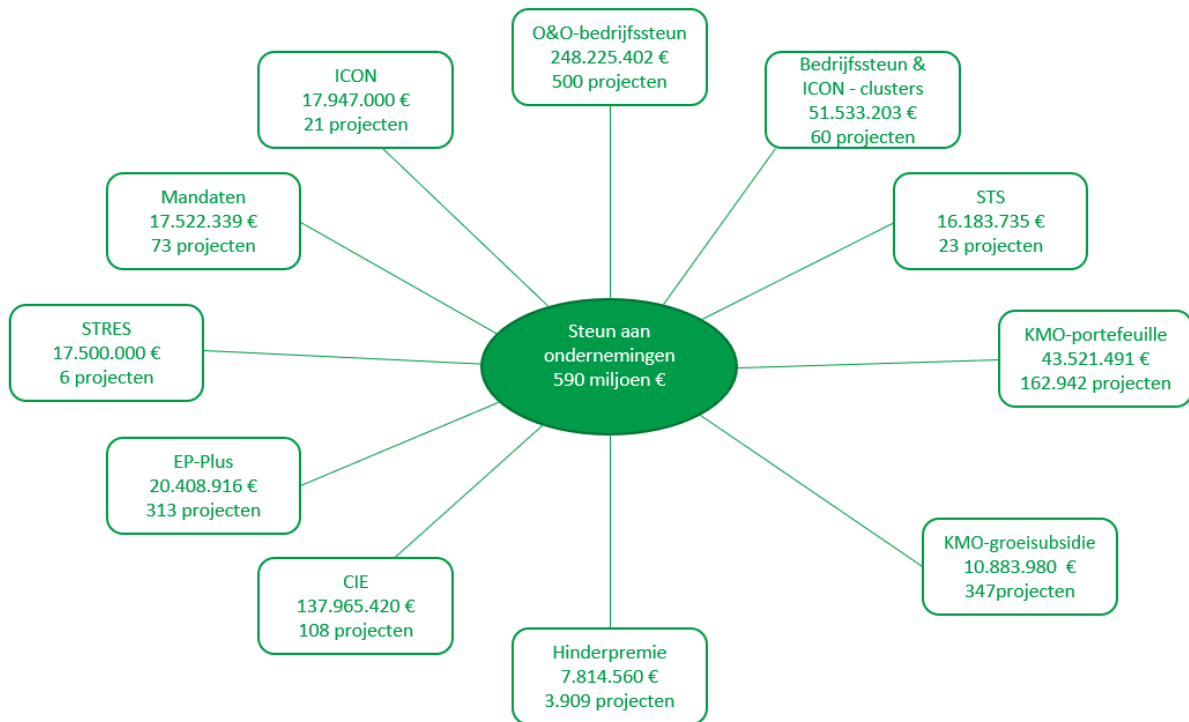
Informatieverstrekking

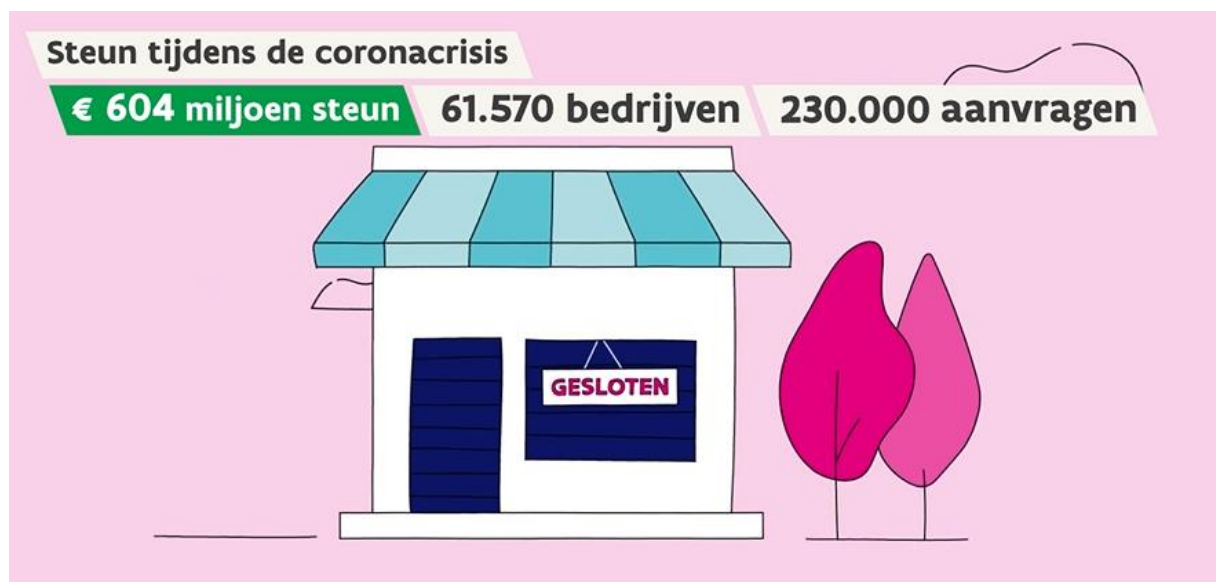
Social media

Steun aan ondernemingen

Coronamaatregelen

1. Informeren en oriënteren

1.1. Algemene werking frontoffice

Het Agentschap innoveren & Ondernemen wil de toegang tot de steun- en dienstverlening van de Vlaamse overheid voor bedrijven zo eenvoudig mogelijk organiseren.

Daarom neemt VLAIO in samenwerking met partners en andere overheden de rol op van geïntegreerde frontoffice voor ondernemersvragen aan de overheid en voor specifieke vragen over het overheidsinstrumentarium.

Om het ondernemerschap en innovatie in Vlaanderen te versterken informeert, inspireert, adviseert, verbindt en ontzorgt VLAIO ondernemers.

Als globale strategische objectieven worden beoogd:

- 1) Klantvriendelijke informatieverlening en advisering van de Vlaamse ondernemer.
- 2) De actieve bijdrage aan het verhogen van de bekendheid van VLAIO door op te treden als het gezicht van de organisatie naar de ondernemer.
- 3) Ondernemers beter laten ondernemen door ze te verbinden met de juiste partners.
- 4) Door het opbouwen, omzetten en delen van marktkennis de noden van de ondernemers vertalen naar innovatie.
- 5) Een cultuur van expertise, flexibiliteit en samenwerking bij onze medewerkers uitbouwen door gemeenschappelijke doelen, coherente processen en duidelijke structuur.

We streven hierbij naar:

- ▶ een bredere bekendheid van het beschikbare overheidsinstrumentarium;
- ▶ een groter bereik van dat instrumentarium;
- ▶ meer ondernemersvriendelijkheid onder de vorm van een duidelijk aanspreekpunt bij de Vlaamse overheid en het vermijden van het meermaals aanleveren van dezelfde basisbedrijfsinformatie (only once principe)

Het VLAIO Contact Center vormt samen met het Team Bedrijfstrajecten de kern van de frontoffice en werkt volgens de principes van de business case gerichte benadering. Flanders DC is frontoffice voor de creatieve sector. Daarnaast staat deze afdeling ook in voor het beheer van het e-loket voor ondernemers, het team acquisitie i.s.m. Fit, het relatiebeheer met overheidsactoren, vormt ze het National Contact Point i.s.m. FWO, werkt ze samen met FIT in het Enterprise Europe Network en staat ze in voor de inspectie van steunmaatregelen. Het National Contact Point (NCP) Vlaanderen zorgt er voor dat het Horizon Europe, 2020 en Digital Europe programma wordt gepromoot en toegankelijk wordt gemaakt voor alle potentiële aanvragers. Door training en advies en het aanreiken van de nodige informatie en kennis verhogen we de slaagkans.

1.2. Contactcenter

Werking van het VLAIO Contact Center

Het VLAIO Contact Center vormt het centraal aanspreekpunt van het Agentschap Innoveren & Ondernemen. De generieke mailbox info@vlaio.be, het centraal telefoonnummer 0800 20 555, het Whatsapp-nummer en de lokale diensten fungeren hierbij als centraal aanspreekpunt voor ondernemers. De informatieverstrekking over diensten en producten van het agentschap wordt zo veel mogelijk door het VLAIO Contact Center afgehandeld. Het VLAIO Contact Center staat tevens in voor het beantwoorden van vragen over overheidsmaatregelen van ondernemers. De ondernemer kan er onder andere terecht voor informatie over subsidies, starten met een onderneming, financiering, vergunningen en regelgeving.

Door de aanslepende COVID-19-pandemie en vooral de centrale rol die VLAIO toebedeeld kreeg inzake de aanvraag, behandeling, betaling (en desgevallend terugvordering) van de Vlaamse coronasteunmaatregelen bleef het volume aan vraagstellingen in 2021 op een hoog niveau. Zo noteerde het VLAIO Contact Center in 2021 in totaal 96.360 vragen (via 0800 20 555, info@vlaio.be, Whatsapp én de chatbot.) Dit was weliswaar minder dan in het 2020 toen de pandemie uitbrak, maar het betekende nog steeds een vervijfvoudiging t.o.v. de 19.000 vragen van ondernemers die het VLAIO Contact Center pre-corona in 2019 beantwoordde.

In maart 2021 lanceerden we op de VLAIO-website een chatbot die (kandidaat-) ondernemers 24u/24u antwoorden biedt op hun vragen over “het starten van een onderneming.” Deze bijkomende dienstverlening viel tijdens het eerste (onvolledige) jaar al goed in de smaak en beantwoordde reeds een kleine 1000 vragen.

De chatbot was niet het enige innovatieve project met steun van Sandbox Vlaanderen waaraan het VLAIO Contact Center in 2021 werkte. Zo werd in het voorjaar een “proof of concept” opgeleverd voor een door artificiële intelligentie ondersteunde mailverwerking. Dit project “Automatisch antwoord voor eerstelijnsvragen van ondernemers” krijgt in 2022 een vervolg met het oog op het in productie brengen van een AI-aangedreven systeem om geautomatiseerd ontwerpantwoorden te formuleren op vragen van ondernemers. Na nazicht en eventuele aanvulling door de VLAIO-voorlichters zullen ondernemers zo sneller een volledig antwoord ontvangen. De te ontwikkelen technologie zal tevens voor administratieve tijds winst zorgen dankzij een automatische rapporteringsvoorzet.

Tabel: Verdeling thema's contactcenter

Thema's	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Interne werking & communicatie	633	530	737	738	82	212
Een zaak starten	5.928	6.190	3.577	3.658	1.091	1.529
Reglementering	1.560	1.614	1.231	1.004	262	347
Vestiging & detailhandel	192	216	126	163	85	85
Subsidies	7.374	8.012	6.819	6.961	2.151	3.274
Financiering	959	888	973	918	1.343	1.749
Innovatie & productontwikkeling	405	461	1.143	1.104	105	69
Europa & internationaal	696	563	469	322	25	28
Overname en stopzetting	175	172	147	127	36	86
Onbekend (<i>incl. coronavragen</i>)	2.452	2.994	3.249	4.104	194.552	88.495
Eindtotaal	20.374	21.640	18.471	19.099	200.296	96.380

1.3. Vlaamse Kredietbemiddelaar

De dienst Vlaamse Kredietbemiddelaar heeft als doel Vlaamse ondernemingen met toekomstperspectieven die een financieringsprobleem hebben te helpen met het zoeken naar een oplossing. De Kredietbemiddelaar komt zowel tussen bij de weigering van een nieuw krediet als bij problemen met een gevestigd krediet. Bij bemiddeling wordt er gezocht naar een oplossing die de bemiddelaar zelf en de bank als redelijk kunnen beschouwen en die ook voor de ondernemer aanvaardbaar kan zijn. Afhankelijk van het financieringsprobleem bezorgt de kredietbemiddelaar een overzicht van alternatieve niet-bancaire financieringsmogelijkheden die mogelijk voor een oplossing kunnen zorgen voor het financieringsprobleem.

In 2021 ontving de dienst Vlaamse Kredietbemiddelaar 310 aanvragen voor kredietbemiddeling. Dit betrof een stijging t.o.v. de 232 aanvragen die de dienst Vlaamse Kredietbemiddelaar in 2020 kreeg. 26 aanvragen waren onontvankelijk, het betrof vooral informatieve vragen zonder concreet probleem aangaande bedrijfsfinanciering. Zoals ook reeds in 2020 het geval was, bleef het voor de bemiddelingsvragen van 2021 belangrijk om af te toetsen of de onderneming vóór de coronaperiode niet in moeilijkheden verkeerde.

De aard van het financieringsprobleem waarmee ondernemingen hoofdzakelijk aanklopten bij de kredietbemiddelaar betrof een weigering van een nieuw krediet (65%). Het merendeel van de aanvragers zijn eenmanszaken (34%) en bv's (51%). We kunnen vaststellen dat bij de berekening van de succesratio van de behandelde dossiers ongeveer 1 dossier op 2 succesvol werd behandeld.

1.4. Team Bedrijfstrajecten

Team Bedrijfstrajecten **bereikte in 2021 2.539 bedrijven**, waarvan **67% nieuw was als klant**. Daarnaast hadden de bedrijfsadviseurs ook contact met 243 particulieren, veelal pre-starters. Een bereikt bedrijf impliceert een 1op1 contact met een bedrijfsadviseur. Team Bedrijfstrajecten bereikt bedrijven vooral rechtstreeks door het eigen netwerk uitgebouwd door de bedrijfsadviseurs (42% van de vraagtrajecten) en via VLAIO (27%). De rest van de instroom komt via partners en bestaande klanten. Op basis van de beschikbare gegevens, telt meer dan de helft van de klanten minder dan tien werknemers. **86% heeft minder dan 50 werknemers**. Team Bedrijfstrajecten blijft dus in belangrijke mate bijdragen tot de vooropgestelde verbreding qua bereik vanuit VLAIO richting de doelgroep van (nieuwe) kmo's.

Er werden **1.456 bedrijven begeleid**, waarvan **66% nieuw** was en **88% een KO**. Een begeleid bedrijf impliceert een analyse van de businesscase, of een advies, of een doorverwijzing, of een begeleiding bij de indiening van een steunaanvraag of een combinatie van deze diensten. De bedrijfsadviseurs realiseerden **632 begeleide doorverwijzingen** en verstrekten **591 adviezen**. Adviezen zijn vaak een opstap naar doorverwijzingen naar partners en/of de aanvraag van subsidies en financiering. Verder werden **397 bedrijven/prestarters naar steun begeleid**.

In 2021 bedroeg de **net promotor score (NPS) 83** bij klanten. De appreciatie van bedrijven blijft hoog en vertaalt zich in mond-tot-mond reclame naar collega-ondernemers. De sterke appreciatie voor de begeleiding door de bedrijfsadviseurs kwam ook tot uiting in een IPSOS marktbevraging die VLAIO organiseerde. Een zelf georganiseerde tevredenheidsbevraging geeft een **score van 4,1 op 5 behaald bij lokale stakeholders en 4,3 bij Vlaamse stakeholders**. Naast de bevraging is er een jaarlijks overleg

met de belangrijkste stakeholders: universiteiten, hogescholen en kennisinstellingen, andere overheidsinstellingen (FIT, PMV, FOD Economie, ...) en actoren binnen het contract Sterk Ondernemen.

In overleg met stakeholders werd FINMIX, een dienst waarbij bedrijven georiënteerd worden richting een mogelijke financieringsmix, verder thematisch vormgegeven. Concreet resulteerde dit in het **opzetten van thematische FINMIX panels** in samenwerking met Imec (twee sessies), Sirris (één sessie) en Vlaanderen Circulair (twee sessies). Daarnaast vond één generieke panelsessies plaats.

Team Bedrijfstrajecten realiseerde in 2021 ook twee zijprojecten. Binnen **Crossroads2 Sustainable Energy** project, gefinancierd door Interreg, ondersteunde het team 3 oproepen op samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse kmo's. Via de regionaal geormerkte middelen voerde het team ook het project **Netwerkambassadeur** verder uit gericht op het multimediaal ontsluiten van het VLAIO instrumentarium en aanbod vanuit het VLAIO netwerk. Aan het einde van de projectperiode resulteerde dit onder andere in 155 filmpjes (doelstelling was 80) en 33 podcasts.

Binnen het **beleidsprogramma artificiële intelligentie & cybersecurity** werkte Team Bedrijfstrajecten in 2021 verder aan het onder de aandacht brengen van de thema's bij bedrijven. De bedrijfsadviseurs gaven diverse presentaties en rolden het concept van turbogesprekken verder uit met partners. Dit resulteerde evenwel niet in een toename van het aantal bereikte bedrijven en begeleide steunaanvragen binnen het thema artificiële intelligentie. Het aantal begeleidingstrajecten met CS als thema steeg wel tot 52. Het blijft een vol te houden uitdaging om kmo's stappen te laten zetten om de mogelijkheden van artificiële intelligentie en het belang van cybersecurity in de business te integreren

Team Bedrijfstrajecten neemt sinds half 2021 een rol op in de uitvoering van het **beleidsplan bio-economie** en versterkte zich hiertoe met twee bedrijfsadviseurs. In 2021 verkenden die het werkveld. Met het oog op het bekendmaken van een specifiek steuninstrument voor het gebruik van pilootinstallaties binnen de bio-economie initieerden ze contacten met alle relevante kenniscentra. Voor het exploreren van interessante waardeketens gingen ze ook in contact met de verschillende economische actoren, met aandacht voor de primaire sector. De bedrijfsadviseurs ondersteunden 9 steunaanvragen rond het thema bio-economie.

In 2021 werden de **provinciale adviesraden** omwille van Corona digitaal georganiseerd of via mail gebriefd over het jaarverslag 2020 en het jaarplan 2021. In samenspraak met raad van bestuur en adviesraden werd een doorbraak gerealiseerd voor de besteding van de geormerkte middelen. Doel is die te koppelen aan de **duurzame en digitale transitie uitdagingen** binnen de Vlaamse economie en maatschappij. Dit resulteerde al in voorstellen voor Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant. Einde 2021 werden 2 vacatures gelanceerd voor versterkte inzet gedurende 4 jaar op de thema's duurzaam/circulair en digitalisering/industrie4.0 in sterke samenwerking met de partners in Limburg. Met de andere provinciale adviesraden is het doel om in 2022 te komen tot vastlegging van de middelen gericht op het versterken van de lokale werking op transitithema's.

Een intern **Data en Innovatie Team (IDIT)** werkte samen met collega's binnen VLAIO drie projectlijnen uit, die ook in 2022 verder doorlopen: de evolutie naar een Next Generation CRM voor professionalisering van de dienstverlening, het opzetten van een 360° view op ondernemingen voor een vlotte data-ontsluiting over bedrijven en de ontwikkeling van een web- en social media

extractor. Anderzijds werd binnen de organisatie gewerkt aan **digitaal informatiebeheer**, die bundeling van kennis en ervaringen, in eerste instantie over de steuninstrumenten, beoogd. Het team zette in 2021 ook een grote sprong voorwaarts in het integreren van PowerBI in de monitoring en het benutten van het VLAIO datalake. Dat biedt meer en meer perspectieven om data over de klant te bundelen in het licht van intakegesprekken en daaruit al belangrijke inzichten te halen.

1.5. Flanders DC

Voor ondernemersgerichte vragen en one-to-one begeleiding van ondernemingen uit de culturele en creatieve sectoren is Flanders DC het eerste aanspreekpunt. Flanders DC verspreidt de boodschap van ondernemerschap naar zo veel mogelijk potentiële creatieve ondernemers.

Flanders DC zet daarbij ook in op sensibilisering en toeleiding naar de generieke projecten die voorzien zijn binnen de werking rond Ondernemerschap. Deze projecten krijgen op hun beurt de opdracht om nauw samen te werken met Flanders DC en er zo voor te zorgen dat hun project ook geschikt is voor de creatieve economie.

Hoogtepunten 2021

Informatie en Advies:

- 1.118 adviezen aan 901 verschillende creatieve ondernemers/bedrijven;
- 12 webinars met in totaal 3.467 live en uitgestelde kijkers adviesdag
- 5 Expertendagen met 189 deelnemers, 4 online sessies starten in de mode/design/creatieve sector met 1.379 deelnemers
- 10 (online en fysieke) zitdagen auteursrecht, merken, modellen en octrooien, 3 zitdagen financieringen subsidies
- Deelname aan de jobinspiratiebeurs van VakLab en samen met hen een portfoliotraject met 10 deelnemers
- Samen met ScaleUps.EU en HangarK werd het VC pitch event 'The Big Score for gaming' georganiseerd, met pitches van 8 bedrijven uit de games sector
- Het panel Finmix Creatieve sector met 6 bedrijven
- De online ondernemersgids kreeg 76 updates
- Er werden 12 nieuwe tools en templates toegevoegd aan het portfolio
- De Flanders DC-collega's werden voor in totaal 46 (re)presentaties en workshops op aanvraag uitgenodigd, zowel ter plaatse als digitaal, tijdens events voor scholen, bedrijven en organisaties.
- Op 25 november werd de tweejaarlijkse modeconferentie Fashion Talks georganiseerd met 600 aanwezigen

Erkenning via campagne, awards en groepsrepresentaties op beurzen:

- De [Ik Koop Belgisch](#) site verzamelt 2.376 merken en kreeg 136.288 bezoekers.
- Op 5 februari werden voor de 27ste keer de [Henry van de Velde Awards](#) uitgereikt. Dit gebeurde door de pandemie voor het eerst online met 751 live kijkers. Er werd een nieuwe site voor de awards ontwikkeld.

- In juni werden de beste masterstudenten mode aan de Academie van Antwerpen, het KASK in Gent en het SASK in Sint-Niklaas bekroond.
- Op 1 oktober werden, in samenwerking met de VRT en Belgian Games, de Belgian Games Awards uitgereikt via een uitzending te zien op VRT.NU, RTBF Auvio en Twitch.
- Op 25 november werden de Belgian Fashion Awards uitgereikt op de Fashion Talks.
- Een internationale delegatie van 13 thought leaders, journalisten en influencers uit het Verenigd Koninkrijk, de VS, Milaan, Parijs en Lissabon ontdekten gedurende een bezoek van 3 dagen de Vlaamse modesector
- Onder de noemer 'Belgium is Design' werd, samen met WBDM, deelgenomen aan de digitale beurs Maison & Objet met een delegatie van Belgische designers. Verder werd met 6 designers deelgenomen aan Salone del Mobile waar ook een film over Belgisch design The Object Becomes werd gelanceerd.
- Een delegatie van Belgische designers werd ook op het digitale platform Adorno London 2021 voorgesteld.
- Op 25 en 26 september vond de Contemporary Design Market plaats in Brussel met 49 designers en +7.000 bezoekers.

Intensieve Trajecten:

- Close The Loop en met de steun van Vlaanderen Circulair werden 14 mature modebedrijven geselecteerd voor een duurzaamheidstraject. 46.914 bezoekers op het platform. 1300 leden op Facebook platform.
- Het Groeicollectief, een intensief coaching traject voor bedrijven die een sprong voorwaarts willen maken, heeft 6 themasessies gehouden met 8 bedrijven.
- Twee Helikoptersessies met elk 8 ambitieuze ondernemers die hun business model onder de loep willen nemen.

Samenwerkingen tussen de creatieve sector en andere sectoren:

- Voor A/part werden 20 ontwerpers en modelabels gekoppeld aan andere creatievelingen én Antwerpse retailers. Matchmaker en curator van dienst was Baloji. Het resultaat zijn 20 unieke creaties die in de 20 deelnemende winkels in Antwerpen werden aangeboden van 4 tot 20 november.
- Voor Wood Design gingen 5 houtbedrijven met 5 ontwerpers samen aan de slag gaan met reststromen en het opwaarderen en/of vermijden hiervan.
- De derde, digitale editie van Gamedia vond plaats op 14 december en werd georganiseerd door Flanders DC, minister Benjamin Dalle, departement Cultuur, Jeugd en Media, FLEGA, Medianet Vlaanderen, het Vlaams Audiovisueel Fonds en VLAIO. Het event ging dieper in op het potentieel van samenwerkingen tussen games en media.
- De Facebook-groep FashionTech Works, waarin het laatste nieuws rond mode en technologie wordt gedeeld, groeide verder uit tot meer dan 750 leden.
- In juni startte het SCIRT-project (System Circularity & Innovative Recycling of Textiles). Met EU-financiering zoekt het over een periode van 3 jaar wegen om de grootste uitdagingen van de mode-industrie van vandaag aan te pakken: kledingverspilling en recycleerbaarheid. Met dit project bundelen internationale spelers de krachten met de industrie om de hele keten in beweging te zetten

Online:

- De website telde 207.387 unieke bezoekers

- In 2020 werden de podcasts in totaal 24.195 keer beluisterd.
- Het Youtube-kanaal leverde 64.148 views op. Op de Facebookpagina werden 1.475.800 personen en 5.304.195 views geteld. Op Twitter waren er 515.900 impressions. Op LinkedIn waren er 122.731 spontane weergaven.

Zie ook <https://www.flandersdc.be/nl/over-ons/jaarverslag-2021>

1.6 Intellectuele Eigendom

Samen met Team Bedrijfstrajecten en Flanders DC vervult VLAIO ook de rol van eerstelijnsaanspreekpunt voor ondernemers voor hun vragen over Intellectuele Eigendom (IE).

Op de VLAIO-website wordt een veelheid van informatie en praktijkcases gebundeld aangeboden binnen een uitgebreid IE-dossier. Dit omvat onder meer ook de drie VLAIO IE publicaties: 'een handige wegwijzer IE', een brochure over IE in internationale context 'het buitenland lonkt' en een meer uitgebreid overzicht van de IE problematiek in 'Ons patent boekje'. Doorheen het jaar werden opnieuw 10 zitdagen georganiseerd om bedrijven de mogelijkheid te bieden om tijdens een individueel gesprek met IE experts van de FOD economie, BOIP en Flanders DC nader op hun IE problematiek in te gaan. 151 bedrijven maakten hiervan gebruik.

De eerstelijns online tool 'ideeSCAN' werd 2.716 keer ingevuld en de online e-learning tool 'ThatsIP' bestemd voor studenten van het hoger onderwijs werd in Vlaanderen 3.068 keer gebruikt (er is ook een Engelstalige en Franstalige versie beschikbaar). Samen met BOIP, FOD economie, OCNL en Sowalfin is in 2021 werk gemaakt van de ontwikkeling van een nieuwe IE-tool die zich vooral zal richten op informatie-ontsluiting voor bedrijven of ondernemers die niet vertrouwd zijn met de IE-thematiek. Deze nieuwe tool zal in april 2022 beschikbaar komen.

Door VLAIO werd aan 226 bedrijven IE advies verstrekt; de bedrijfsadviseurs van Team Bedrijfstrajecten brachten IE als aandachtspunt ter sprake bij zo'n 1.528 bedrijven en Flanders DC beantwoordde 193 IE adviesvragen van uit de creatieve sectoren.

1.7. Uitbouw digitaal loket

E-loketondernemers.be is een digitaal platform dat ontwikkeld werd door VLAIO om ondernemers op een gebruiksvriendelijke manier een overzicht te geven van aan te vragen en op te volgen producten en diensten bij de Vlaamse overheid, steden en gemeenten. Het platform biedt daarnaast volgende functionaliteiten aan: raadplegen van de eigen publieke ondernemingsgegevens en nuttige links naar bv. jaarrekeningen, statuten, werkgeversrepertorium, ..., raadplegen van publieke ondernemingsgegevens van andere ondernemingen en het aantal nieuwe berichten in de e-Box Enterprise. Als ondernemer kan men zonder opnieuw aan te melden rechtstreeks doorgaan naar e-Box Enterprise. Samen met de collega's van e-Box Enterprise werd de de flow om de e-Box Enterprise te activeren geoptimaliseerd voor gebruikers die vertrekken vanuit e-loketondernemers.

Uitgangspunten van e-loketondernemers is dat de gebruiker in naam van de onderneming wordt doorverwezen naar de deelnemende partner zonder opnieuw te moeten aan te melden en dat de deelnemende partners maximaal gebruik maken van Vlaamse bouwstenen zoals het gebruikers- en toegangsbeheer (ACM/IDM) en het dossierstatusinformatiesysteem (DOSIS).

Naast de ondernemer zelf, kunnen ook derden met de juiste rechten in naam van de onderneming gebruik maken van de functionaliteiten van e-loketondernemers. In het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal wordt samen met de collega's van Digitaal Vlaanderen aan een gebruiksvriendelijk mandatenbeheer gewerkt. Bedoeling is dat in de loop van 2023 zowel de mandaatgever als de mandaatnemer via e-loketondernemers op een gebruiksvriendelijke manier de delegatie van rechten kan opzetten en beheren. De mandaatgever kan hierdoor de delegatie voorbereiden zodat de mandaatnemer deze vervolgens op zijn beurt kan valideren en omgekeerd.

In 2021 telde e-loketondernemers in totaal 596.730 aangemelde gebruikers. Dat is meer dan een verdubbeling t.o.v. 2020 met 257.393 aangemelde gebruikers.

6 nieuwe partners traden toe tot het ecosysteem van e-loketondernemers en 75 nieuwe producten werden toegevoegd aan het productaanbod van e-loketondernemers waaronder de Corona-en Brexitmaatregelen van VLAIO en FIT. Ook werd in het kader van Innovatieve Starterssteun de mogelijkheid voorzien dat enkel de geselecteerde startende ondernemers die geselecteerd zijn voor het product 'Innovatieve Starterssteun', het product kunnen zien in het productaanbod om de aanvraag in te dienen.

In 2021 konden in totaal 164 producten worden aangevraagd en/of opgevolgd. Bijna de helft van de producten actief in 2021 maakte gebruik van ACM/IDM en 82 producten konden opgevolgd worden.

Daarnaast lopen er gesprekken met ca. 25 nieuwe partners om 1 of meerdere producten via e-loketondernemers te ontsluiten. Ongeveer de helft ervan zijn lokale besturen.

In het najaar van 2021 werden enkele grote technische en functionele aanpassingen doorgevoerd in e-loketondernemers met onder meer een overzicht van deelnemende partners, een overzicht van het productaanbod als niet-aangemelde gebruiker en een verbetering van het dashboard.

Voor het opzetten van het Verenigingsloket stelden we het platform van e-loketondernemers ter beschikking. Een samenwerkingsakkoord tussen VLAIO en CJM werd ondertekend op 18 februari 2022.

1.8. Acquisitie

Met een specifiek team gericht op Acquisitie begeleidt VLAIO buitenlandse ondernemingen die willen investeren in Vlaanderen. Dit omvat bedrijven met een buitenlandse moeder/buitenlands aandeelhouderschap:

- zowel bedrijven die volledig nieuw zijn in Vlaanderen
- oorspronkelijk Vlaamse bedrijven die werden overgenomen door een buitenlandse groep

Welke diensten biedt Team Acquisitie aan?

- Het Vlaamse dochterbedrijf helpen om alle troeven van Vlaanderen op te lijsten om de uitbreidingsinvestering in Vlaanderen te doen landen en dus de beslissing van het buitenlands hoofdkantoor te beïnvloeden, in samenwerking met FIT invest.
- Het vinden van een geschikte locatie voor een nieuwe of gevestigde buitenlandse firma: bedrijvent centrum, incubatorruimte, kantoorruimte, magazijn, grond, etc.

- Het uitleg geven over opstartformaliteiten, omgevingsvergunning, immigratiewetgeving, financieringsmogelijkheden, fiscale maatregelen, tewerkstellingsmaatregelen, labour law, property law, etc.
- Het geven van eerstelijnsinfo over VLAIO subsidies, zowel ondernemerschapstimulerende als O&O, het checken of het investeringsproject in aanmerking komt.
- Het leggen van contacten met clusters, universiteiten en kenniscentra, etc.
- Het leggen van contacten met lokale partners voor samenwerking, vb logistieke dienstverleners, distributeurs, ontwikkelaars, sociale secretariaten, taks & legal consultants, havens, intercommunales, ontwikkelaars, etc.
- Het geven van informatie over expat community en het lokale expat life

Team Acquisitie brengt dus het volledige spectrum van maatregelen in beeld die een buitenlandse investeerder kan overtuigen om in Vlaanderen te investeren (zowel nieuwe investering, als uitbreidingsinvestering).

Specifiek voor het luik acquisitie van bedrijven (aantrekken van nieuwe bedrijven) werkt Team Acquisitie sterk samen met FIT dat via zijn buitenlands netwerk ook in het buitenland snel contacten met potentiële investeerders kan leggen.

In 2021 werden er 180 buitenlandse investeringsprojecten begeleid. Het aantal door het team begeleide projecten waarvan in 2021 een positieve beslissing voor Vlaanderen genoteerd werd bedraagt 40.

2. Ondernemerschap en innovatieversnelling

2.1. Algemene beschrijving van het beleid

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen draagt bij tot meer en ambitieuzer ondernemerschap in Vlaanderen. Door gerichte acties draagt VLAIO bij tot het realiseren van een positieve ondernemerscultuur in Vlaanderen, met aandacht voor een positieve beeldvorming van en over ondernemers. VLAIO organiseert de begeleiding van ondernemers tijdens de volledige levenscyclus van hun onderneming en heeft daarbij aandacht voor specifieke thema's of doelgroepen (vb. toegang tot financiering, detailhandel, ondernemende jeugd, innovatieve starters, snelle groeiers, ...).

Om ondernemerschap te stimuleren, ontwikkelt het agentschap samen met zijn netwerk aan actoren in het middenveld acties om de (potentiële) ondernemers te ondersteunen in hun ambitie. Er worden initiatieven aangeboden die de ondernemer sterker maken en die ervoor zorgen dat hij meer bewust is van de uitdagingen waar hij voor staat. De ondernemer kan dan volgens zijn eigen behoeften gebruik maken van dit aanbod en zich vervolgens laten bijstaan door ondersteunende organisaties en/of een professioneel netwerk.

Een groot deel van deze dienstverlening wordt aangeboden via een overheidsopdracht over 4 jaar en via actie van de structurele partners van het agentschap. De dienstverlening via de overheidsopdracht ondernemerschap loopt per jaargang. In 2020 liep het laatste jaar van het voorgaande contract van 24 mei 2019 tot 1 juli 2020. Een nieuw contract werd aangegaan na procedure overheidsopdracht en startte op 1 juli 2020. Het eerste jaar van dit contract loopt tot 1 juli 2021. Het tweede, lopende, jaar van dit contract loopt van 1 juli 2021 tot 30 juni 2022.

2.2. VLAIO Netwerk

In 2021 werd de werking naar het VLAIO Netwerk opnieuw uitgedaagd door de coronamaatregelen. Het uitbouwen van een ecosysteem waarin alle partnerorganisaties samenkomen om met elkaar samen te werken en elkaar te inspireren, wordt aanzienlijk bemoeilijkt wanneer dat alles op afstand moet gebeuren. De digitale tools en werkwijzen die we daartoe in 2020 hadden leren kennen, hebben we echter opnieuw ingezet om alle actoren te engageren. Op die manier kon VLAIO opnieuw zijn regierol in het landschap waarnemen en zijn partners verbinden achter één gemeenschappelijk doel: de ondernemer beter bedienen en ondersteunen vanuit een hecht, Vlaams ecosysteem. Het belang van zo'n goed werkend netwerk heeft zich opnieuw bewezen, zeker wanneer die ondernemer onder druk komt te staan zoals in 2021.

Tientallen collega's hebben het afgelopen jaar hun dagelijkse relatiebeheer met geselecteerde partners verdergezet. Daartoe bouwden ze lerende netwerken tussen actoren uit, zetten ze acties op touw om partners te laten samenkomen, en organiseerden ze geregeld sessies om hen te informeren over ons eigen aanbod en vooral dat van anderen. Opnieuw zijn zij erin geslaagd om hun ecosystemen en hun communities te betrekken en te dynamiseren. We denken hierbij aan de lokale besturen, de clusterorganisaties, de hogescholen en de universiteiten, de ecosystemen rond Industrie 4.0, rond Smart Cities, rond de studentensteden, rond STEM, enz.

Vanuit het lerende netwerk dat vorig jaar opgezet werd tussen de dienstverleners in de meerjarige overheidsopdracht rond ondernemersstимуlering, werd een heel programma van acties afgewerkt, met o.m. workshops waarin gemeenschappelijke doelen werden geformuleerd en thematische sessies waarin duurzaamheid, circulariteit, *digital readiness*, cyberveiligheid, en financiering behandeld werden. Meer dan 1.000 deelnemers uit bijna 200 organisaties werden zo digitaal en op een zeldzaam moment zelfs fysiek betrokken in deze acties. Als communicatiemiddel in dit netwerk werd zelfs een heuse krant ingezet.

Via een reeks virtuele Ochtendshows werden meer dan 4.000 deelnemers geïnformeerd over nieuwe clusterinitiatieven, alternatieve vormen van financiering en de relancemaatregelen.

Het VLAIO Netwerk werd in 2021 ook uitgebreid: zo installeerden we een lerend netwerk tussen de Vlaamse incubatoren, verwelkomden we nieuwe clusterorganisaties en gingen we op zoek naar synergiën binnen het thema Ondernemersvorming. Bijzondere aandacht ging naar het thema Kennistransfer.

We werkten ook verder aan de instrumenten die de werking van het VLAIO in de toekomst zullen ondersteunen, zoals een visualisatie van het VLAIO Netwerk, dat het Vlaamse ondersteuningsaanbod in kaart moet brengen. Daartoe gingen we in co-creatie met verschillende partnerorganisaties. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van een digitale doorverwijfsfiche. Beide tools moeten de doorverwijzingen en samenwerkingen tussen de verschillende actoren in Vlaanderen nog verhogen.

Al deze inspanningen hebben ervoor gezorgd dat het VLAIO Netwerk er stond, opnieuw in een moeilijk jaar. Samen met onze partnerorganisaties bereikten we meer, ook in 2021.

2.3. Beeldvorming rond ondernemerschap

Ervaren ondernemers en starters begeleiden en informeren om hun onderneming aan te passen aan nieuwe (technologische) ontwikkelingen en trends om hen competitief te houden is cruciaal, maar volstaat niet om onze economie gezond te houden. We moeten er ook voor zorgen dat voldoende Vlamingen de stap naar ondernemerschap zetten. Hiervoor moeten we ernaar streven dat het beeld dat de Vlaming heeft over ondernemerschap, correct is. Slechts wanneer het ondernemerschap als een valabele carrièrekeuze wordt aanzien, zullen mensen er ook meer voor kiezen om hun eigen onderneming op te richten.

Het is dan ook relevant om campagnes, programma's en andere acties op te zetten die het ondernemerschap in ruime zin of specifieke facetten ervan, op een positieve en genuanceerde manier onder de aandacht brengen van de Vlaming. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het verhogen van het bewustzijn dat ondernemen en innoveren maatschappelijke drijvers zijn, het doorbreken van het stigma op falen, de impact van zaken als digitalisering en duurzaamheid.

Voor beeldvorming op het vlak van ondernemerschap, ondernemen en innoveren heeft het agentschap in de afgelopen overheidsopdrachten ondernemerschap enkele dienstverleners aangeduid die verschillende campagnes met bijhorende acties hebben uitgerold.

Eenzijds was er Voka, dat de met de Open Bedrijvendag het ondernemerschap aan het grote publiek wil tonen. Het ééndags event trekt elk jaar ruim 500.000 bezoekers naar meer dan 100 Vlaamse bedrijven die hun deuren openstellen. De formule blijft succesvol en kiest jaarlijks een thema. De 31e

editie van de Voka Open Bedrijvendag stond in het teken van de economische relance met de slogan “Samen Ondernemen, Samen Groeien”. Na een volledig digitale editie vorig jaar mocht het event opnieuw fysiek plaatsvinden; zei het onder de geldende capaciteitsbeperkingen met reservaties. Ondanks deze beperkingen openden 160 ondernemers hun deuren voor 125.000 bezoekers. Naast de fysieke rondleidingen en bezoeken, was het ook mogelijk om online 66 ondernemingen te bezoeken. In totaal zorgde deze aanpak voor meer dan 1 miljoen virtuele rondleidingen.

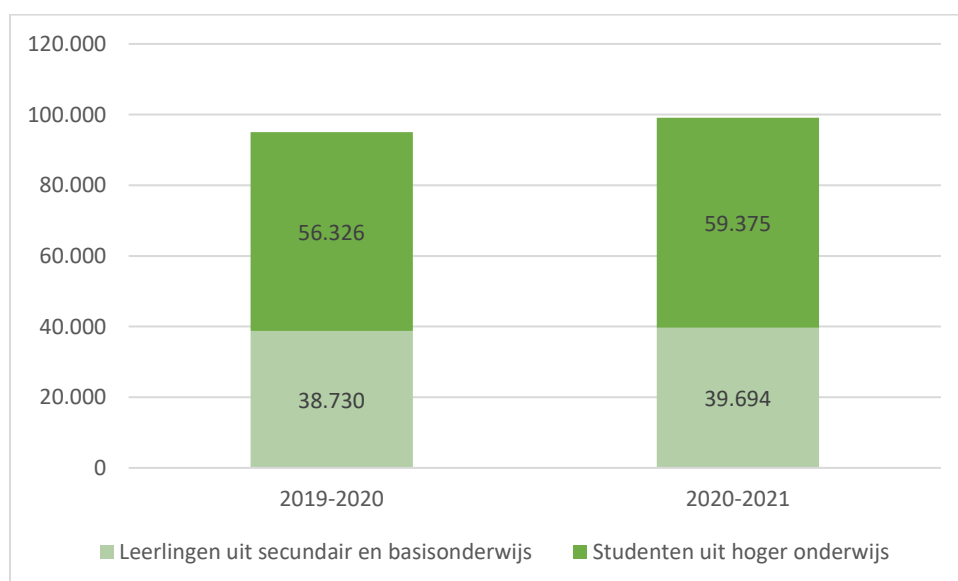
Unizo organiseerde met steun van VLAIO de Dag van de Ondernemer, een dag waarop de ondernemer gevierd wordt en in het zonnetje gezet wordt, en waarbij dit jaar specifiek aandacht werd besteed aan vrouwelijk ondernemerschap. Het initiatief wordt gekaderd binnen de Global Entrepreneurship Week, waarin wereldwijd aandacht gevraagd wordt voor ondernemerschap. Rolmodellen voor vrouwelijk ondernemerschap worden naar voren geschoven met Markant en de Womed Award, terwijl de startersroadshows (een netwerkevent van Unizo waar starters in contact komen met adviseurs en experts) elk jaar opnieuw honderden kandidaat-ondernemers bereiken. In 2021 vond de startersroadshow volledig digitaal plaats.

Bij de vernieuwing van de contracten met de dienstverleners werd opnieuw aandacht besteed aan een sterke beeldvorming rond ondernemen. Ook in de komende jaren zal de Open Bedrijvendag, de Dag van de Ondernemer, de Womed Award en dergelijke doorgaan.

2.4. Ondernemend onderwijs en ondernemende jongeren

De **beleidsnota 2019-2024 Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie** stelt dat ondernemerschap als vermogen één van de sleutelcompetenties voor de toekomst is waar Vlaanderen wil aan bijdragen door het ondernemende denken en handelen te stimuleren en te faciliteren bij een zo breed mogelijke groep van jongeren, zowel binnen als buiten het onderwijs. VLAIO draagt hier aan bij door de inzet van een brede waaier aan instrumenten: structurele en projectfinanciering, het organiseren van gerichte oproepen, het organiseren van ondersteunende (leernetwerk)initiatieven en het nemen van maatregelen die drempels naar ondernemen voor jongeren kunnen wegwerken.

Jaarlijks nemen ongeveer 100.000 leerlingen en studenten deel aan de activiteiten van de door de VLAIO gesubsidieerde netwerkpartners Ondernemend Onderwijs

Deze partners zijn: [Vlajo](#), [Unizo Onderwijs & Ondernemen](#), [My Machine Vlaanderen](#) en [Ecosystemen voor student-ondernemerschap in de Vlaamse studentensteden](#): Turbo (Brugge), Start@K (Kortrijk), Gentrepreneur (Gent), Broeikas (Aalst), LeJon (Leuven), Startup 2440 (Geel), Take Off Antwerp (Antwerpen), Pitch Please (Hasselt-Genk) en Manestarters (Mechelen). Daarnaast subsidieert VLAIO ook de werking van de jongerencoöperatie Haven.

De werking van al deze partners werd ook afgelopen jaar bemoeilijkt door de coronapandemie en bijhorende veiligheidsmaatregelen. De partners pasten zich evenwel snel aan door de ontwikkeling en inzet van online en hybride (leer)alternatieven in hun werking.

In 2021 werkte VLAIO i.s.m. departement Cultuur Jeugd en Media mee aan het ontwikkelen van de actielijn 'Jeugdwerk als hefboom van het ondernemende potentieel van jongeren én hun omgeving', in het kader van het Jeugd en kinderrechtenbeleidsplan (JKP).

Toegekende subsidies

Organisatie / Project	Periode	Toegekende subsidie
Vlajo	Schooljaar 2020-2021	1.440.000 euro
Unizo Onderwijs & Ondernemen	Schooljaar 2020-2021	440.000 euro
My Machine Vlaanderen	Schooljaar 2020-2021	125.000 euro
Ecosystemen voor jong ondernemerschap in Vlaamse studentensteden (18-25 jaar)	Academiejaar 2020-2021	1.413.302 euro
Jongerencoöperatie Haven	Kalenderjaar 2021	120.000 euro

Resultaten:

Organisatie/project	Bereik jongeren ¹		Bereik leerkrachten en docenten/begeleiders	
	2019-2020	2020-2021	2019-2020	2020-2021
Vlajo, Unizo Onderwijs & Ondernemen en My Machine	42.671	45.082	8.682	8.356
Ecosystemen voor jong ondernemerschap in Vlaamse studentensteden (studenten 18-25 jaar))	13.655	14.293	Niet van toepassing	
	2020	2021	2020	2021

¹ het gaat hier over de direct bereikte leerlingen en studenten, het indirecte bereik via de acties naar leerkrachten en docenten of via social media is niet meegerekend

Jongerencoöperatie Haven	24 nieuwe jongeren in begeleiding	22 jeugthuizen en jeugdwerkingen in Vlaanderen	18 nieuwe jongeren in begeleiding	27 jeugthuizen en jeugdwerkingen in Vlaanderen
---------------------------------	-----------------------------------	--	-----------------------------------	--

2.5. STEM

Via de maandelijkse werkgroep STEM faciliteert VLAIO afstemming tussen de beleidsdomeinen EWI, WSE en O&V. De werkgroepleden bespreken samen de STEM-projecten en -evoluties binnen de verschillende beleidsdomeinen, zoeken naar kansen om elkaars werking te versterken en tekenen mogelijke al dan niet gezamenlijke actielijnen uit. Voorbeelden zijn de sectorconvenanten van WSE, InnoVET, Dag van de Wetenschap.

In 2021 werd voornamelijk ingezet op de verdere uitwerking van de nieuwe STEM-agenda. Deze focust op vier strategische doelstellingen met name bewustwording, toeleiding, innovatie in opleiding en doorstroom naar STEM-loopbanen. Na het inwinnen van advies bij diverse adviesraden zet de STEM-werkgroep verder in op het concretiseren van de agenda in samenwerking met de adviesraden. De STEM-agenda stelt ook een nieuwe governance voorop die zal opgestart worden in 2022.

VLAIO richt zijn operationele acties op het ecosysteem 'STEM in de vrije tijd'. Deze werking zet in op het realiseren van de beleidsambitie 'een STEM-academie in iedere gemeente'. Dit gebeurt via diverse ondersteuningsinitiatieven. In 2021 hebben 34 STEM-academies hun erkenning aangevraagd en 66 STEM-academies hun erkenning verlengd. Het STEM-academienetwerk telt nu 100 STEM-academies. 50 onder hen vroegen en kregen een toezegging van financiële steun voor een totaalbedrag van 442.000 euro. Met deze steun kregen de kinderen en jongeren in 220 gemeenten de kans om deel te nemen aan een STEM-traject.

Om als STEM-academie Netwerk samen te communiceren en het STEM-aanbod in de vrijetijd als geheel in de markt te kunnen zetten, is verder gewerkt met UiT in Vlaanderen. UiT in Vlaanderen neemt alle STEM-activiteiten mee in hun brede communicatie en zorgt voor een overzicht van alle STEM-trajecten via de STEM-kalender op www.technopolis.be en www.stem@vlaio.be. Bijkomend kan VLAIO de UiT-databank benutten om data op te vragen.

De STEM-partnerschappen, sedert 2019 gefinancierd ter ondersteuning van de STEM-academies, vormen regionale ankerpunten voor STEM in de vrije tijd. Deze STEM-partnerschappen ontwikkelen zelf STEM-trajecten of helpen ontwikkeling bij derden en ze verbinden de diverse stakeholders uit de quadruple helix. In 2021 werd de financiële ondersteuning van hun werking met een extra 2 jaar verlengd. Samen met deze 10 STEM-partnerschappen is een traject opgezet om de contouren van een ecosysteem 'STEM in de vrije tijd' te ontwerpen. In eerste instantie is ingezet op hun onderlinge samenwerking. Met vertrouwen en respect, zonder dewelke co-creatie niet mogelijk is, hebben zij gekozen om samen een opleiding voor coaches te ontwikkelen en een systeem uit te denken om STEM-concepten in de vrijetijd toegankelijker te kunnen maken voor elkaar. In een latere fase is het de bedoeling dat deze databank ook toegankelijk wordt voor alle STEM-academies.

Tegelijkertijd met de verlenging van hun werking hebben de STEM-partnerschappen beslist om de impact van hun STEM-academies te meten: in welke mate en hoe hebben de naschoolse STEM-activiteiten zin en betekenis voor de kinderen en de jongeren? Samen hebben ze deze gemeenschappelijke onderzoeksopdracht gefinancierd. De resultaten worden verwacht eind 2022.

2.6. (Pre)startersondersteuning

Een prestarter wordt beschouwd als iemand die met een eigen onderneming wil starten maar niet noodzakelijk al een goed idee heeft, of, die wel een idee heeft maar nog in de fase zit van de uitwerking ervan. Vanaf het ogenblik dat de ondernemingsactiviteit wordt gestart (wat doorgaans neerkomt op het aanvragen van het ondernemingsnummer) spreken we van een starter.

De startersgids

VLAIO lanceerde in juni 2020 'De Startersgids, Altijd Onderweg'. Het concept van de startersgids bestaat uit een online platform en een werkboek.

De startersgids is een online platform waar préstarters en gestarte ondernemers informatie terugvinden over verscheiden topics die aandacht verdienen in een opstartfase voor een succesvolle, duurzame onderneming. Het onlineplatform telde 31.642 unieke gebruikers waarvan 857 een profiel aanmaakten. Er werden 6.878 documenten (templates, tools, checklists,) gedownload en 12.497 externe links van (partner)organisaties bekeken.

Online kan de gebruiker een werkboek 'Altijd onderweg, gids voor startende ondernemers' aanvragen. Er werden 1.206 werkboeken verspreid via VLAIO.

Er werd een tweede druk van 5.000 werkboeken verdeeld via partnerorganisaties uit het VLAIO Netwerk. Volgende partnerorganisaties ontvingen de herdruk: Netwerk Ondernemen, BAN Vlaanderen, Starterslabo, Sirris en het ecosysteem studentensteden en de VVSG. De bedoeling is om de werkboeken in te zetten bij de begeleiding van startende ondernemers. Via 6 webinars werden startersbegeleiders wegwijs gemaakt met de online tool en hoe deze te gebruiken binnen hun werking.

Dienstverleners

Op het vlak van (pre)startersondersteuning worden de meeste acties uitgevoerd door een aantal dienstverleners die werden aangeduid vanuit het bestek ondernemerschap en innovatieversnelling, in uitvoering vanaf juli 2020. De acties en instrumenten die zij uitvoeren, zijn in te delen in een aantal types.

1. Acties op vlak van bewustmaking en informeren van (pre)starters over diverse facetten van het ondernemerschap.
2. Acties op vlak van de begeleiding en coaching.
3. Ondersteuning van prestarters: ze krijgen via individuele of collectieve coaching een inzicht in de haalbaarheid van hun idee, in hun competenties als ondernemer, in de opbouw van een volwaardig ondernemingsplan, en de andere zaken die van belang zijn bij de opstart. Partners hierna opgenoemd, organiseren diverse activiteiten.
4. Ondersteuning van starters na de opstart van de onderneming: de starters krijgen via een individuele of collectieve coaching inzicht en hulp bij het omgaan met de problemen

waarmee ze geconfronteerd worden, in het bijstellen van zaken uit hun ondernemingsplan in vergelijking met de werkelijke situatie, het uitbreiden van de onderneming en andere typische zaken die zich in de eerste jaren na de start aandienen. In het aanbod zijn thema's als financiële geletterdheid, leiderschap, interne organisatie, go-to-market, sales en marketing specifiek in de aandacht gebracht.

- Acties op vlak van netwerking waarbij de starters in contact komen met andere starters en ondernemers waarvan ze kunnen leren en waarmee ze ervaringen kunnen uitwisselen.

Vanuit het nieuwe bestek bieden de volgende organisaties een aanbod aan de beoogde doelgroepen: Unizo, Voka, Starterslabo Vlaanderen VZW, Netwerk Ondernemen en NSZ Consortium bieden acties aan de beoogde doelgroep.

Cijfers 2020-2021

De dienstverlening via de bestekken ondernemerschap loopt per werkingsjaar. Een werkingsjaar van **het 'nieuwe' bestek (2020-2024)** loopt telkens van 1 juli van het jaar tot en met 30 juni van het volgende jaar.

Dienstverlening Prestart 2020-2021

Onderstaande tabellen bevatten enkel de dienstverlening die zich exclusief richt tot prestarters. De dienstverlening die zowel op prestarters als starters mikt, is opgenomen bij start.

#KPI 2: Sensibiliseren en informeren

	KPI	Doel	Max Financiering	Bereik	Betaald	% benutting budget	Gem. kost a/d overheid
Unizo Startersroadshow en Startersdag	Aantal views	3.150	380.876 euro	3.150	380.876 euro	100%	121
Zeker van je zaak	Aantal infosessies	3	4.411 euro	0	0	0%	0

#KPI 3: Individuele begeleiding

	KPI	Doel	Max Financiering	Bereik	Betaald	% benutting budget	Gem. kost a/d overheid
Oriëntatie en actieplan	aantal deelnemers	45	24.198 euro	43	23.122 euro	96%	538 euro
Individuele begeleiding	aantal deelnemers	59	43.802 euro	6	5.638 euro	13%	940 euro

De dienstverlening van Zeker van je zaak is ontworpen in een getrappt model die begint een 'oriëntatie en actieplan' gevolgd door verschillende mogelijkheden tot individuele begeleiding. Voor het onderdeel 'oriëntatie en actieplan' werd het streefcijfer bijna bereikt. De doorstroom naar individuele begeleiding is zo goed als onbestaande.

#KPI 4: Collectieve begeleiding en netwerkformules

	KPI	Doel	Max Financiering	Bereik	Betaald	% benutting budget	Gem. kost a/d overheid
Collectieve begeleiding	aantal deelnemers	908	1.011.039 euro	816	954.843 euro	94%	1.170 euro
LABS	aantal sessies	1	1.693 euro	1	1.693 euro	100%	1.693 euro

De collectieve begeleidingen liepen heel goed. In de trajecten voor de doelgroep met een afstand tot ondernemen zijn alle trajecten nog niet volledig afgerond en gerapporteerd, maar is er ook een kleine uitval tijdens het traject. Dit verklaart de onderbenutting. Bij deze doelgroep zien we weinig aanvragen voor een Startlening van PMV/z en microkredieten. Van de andere prestarters trajecten is daarover geen informatie beschikbaar.

Het valt op dat van de prestarters met een afstand tot ondernemen 40% een diploma hoger onderwijs heeft. Bijna 50% is uitkeringsgerechtigd werkloze. 22% is werkend. De leeftijdsklassen 30 tot 60 jaar zijn ongeveer gelijk vertegenwoordigd. 12% is jonger dan 30 jaar. 90% van de deelnemers heeft de Belgische nationaliteit.

Dienstverlening Start 2020-2021

#KPI 2: Sensibiliseren en informeren

Werkjaar 1	KPI	Doel	Max Financiering	Bereik	Betaald	% benutting budget	Gem. kost a/d overheid
Events	aantal deelnemers	1.760	523.177 euro	2.099	552.468 euro	106%	263 euro
Infosessies en online events	aantal sessies	5	13.122 euro	0	0		

De inspiratie- en community-events bereiken meer mensen dan vooropgesteld. Het consortium Zeker van je zaak kon geen afdoend antwoord vinden op Covid-19 en moest alle activiteiten annuleren. Zowel de klassieke infosessies als de nieuwe online formules hadden te weinig inschrijvingen.

#KPI 3: Individuele begeleiding

	KPI	Doel	Max Financiering	Bereik	Betaald	% benutting budget	Gem. kost a/d overheid
Individuele begeleiding	aantal deelnemers	1.078	1.211.147 euro	1.115	1.027.438 euro	85%	921 euro

De individuele begeleiding van starters liep goed. Net zoals bij prestarters, is de individuele begeleiding voor starters bij Zeker van je zaak opgebouwd in een getrappt model. Bij starters de

doorstroming vanuit de oriëntatie naar de individuele begeleiding bij Zeker van je zaak veel groter dan bij de prestarters.

#KPI 4: Collectieve begeleiding en netwerkformules

	KPI	Doel	Max Financiering	Bereik	Betaald	% benutting budget	Gem. kost a/d overheid
Collectieve begeleiding	aantal deelnemers	460	509.739 euro	346	376.323 euro	74%	1.088 euro
LABS	aantal sessies	1	1.693 euro	1	1.693 euro	100%	1.693 euro

De collectieve begeleidingen lopen heel goed. De ogenschijnlijke onderbenutting is te wijten aan het feit dat enkele trajecten nog niet volledig waren afgerond op het moment van de laatste rapportering.

Overige ondersteuning voor prestarters

Voor prestarters die werkzoekend zijn, is er het aanbod vanuit projectoproepen van ESF Vlaanderen. Agentschap Innoveren & Ondernemen staat samen met VDAB en Syntra Vlaanderen in voor de cofinanciering. Half 2020 eindigde het project 'Maak werk van je zaak'. Op 1 juli startte het project 'Jumpstarters'. Dit project wordt uitgevoerd door Stebo en Syntra-Limburg. In dit traject worden werkzoekenden die een eigen zaak willen beginnen, begeleid met als doel zo goed mogelijk van start te kunnen gaan.

2.7. Ondersteuning voor snelle groeiers

Professionalisering

We onderscheiden twee doelgroepen bij de groeiers:

- bedrijven die gematigd willen groeien en dat doel vooral kunnen bereiken door hun bedrijfsvoering te professionaliseren;
- bedrijven die de ambitie hebben om snel te groeien en dat meestal kunnen realiseren door een innovatief aanbod of business model en door al in een heel vroeg stadium internationaal te denken.

Het merendeel van de activiteiten rond professionalisering wordt georganiseerd en uitgevoerd door een aantal dienstverleners die werden aangeduid in het bestek ondernemerschap (2020-2024). Professionalisering is de verzameling van acties die als doel hebben de bedrijfsvoering van bestaande ondernemingen te verbeteren. Meestal gaat het hier over trajecten waarbij ondernemers kennis en ervaring uitwisselen om zo van elkaar te leren. Ook alle vormen van netwerkvorming vallen daar onder.

Tijdens het bestekjaar 1 (juni 2020 – mei 2021) zijn in totaal voor professionalisering 12.904 bedrijven bereikt. Hiervan zijn er 4.836 voor begeleiding bereikt, 5.818 met sensibiliseringsactiviteiten en 2.250 met web-leren.

Op vlak van professionalisering heeft het nieuwe bestek vooral aandacht voor:

- Financiële geletterdheid
- Groei en professionalisering

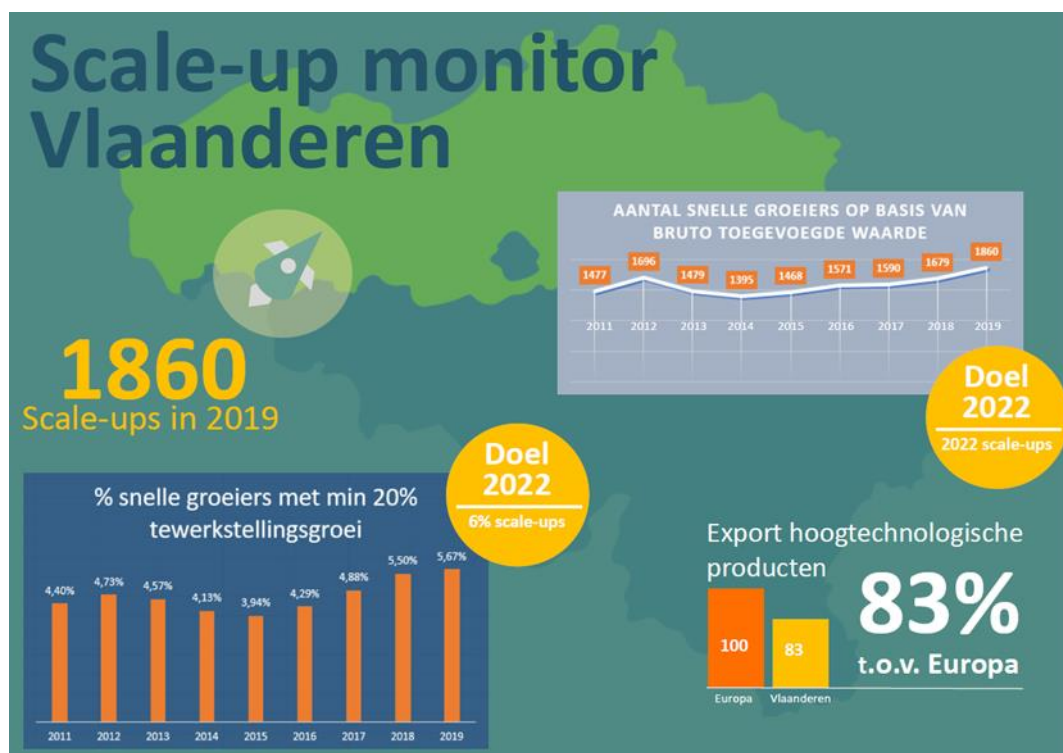
- Internationalisering
- Digitale geletterdheid en digitalisering
- Innovatie, transities, circulaire economie, klimaat en actuele beleidsthema's zoals cybersecurity en artificiële intelligentie.

Snelle groeiers

Belooftevolle ondernemingen zorgen voor economische groei en tewerkstelling en moeten daarom zo goed mogelijk ondersteund worden in hun groei. De doelstelling van de ondersteuning van snelle groeiers is om op middellange termijn de achterstand in het aandeel hoge groeiondernemingen in Vlaanderen, ten opzichte van vergelijkbare kenniseconomieën, weg te werken door een geïntegreerde, selectieve en intensieve begeleiding van beloftevolle bedrijven.

Vlaanderen heeft de afgelopen twee legislaturen naast een generiek beleid, gericht op méér ondernemerschap, ook een beleid gevoerd dat selectief is gericht op bedrijven met een hoog groeipotentieel. De begeleiding van snelle groeiers is gericht op het versnellen van het groeiproces en op het omgaan met de specifieke problemen die eigen zijn aan snelle groei.

We kunnen nu aantonen dat inzetten op deze beloftevolle snelle groei bedrijven een positief effect heeft op het aantal snelle groeiers binnen Vlaanderen.

Tijdens het bestekjaar 1 (juni 2020 – mei 2021) van het nieuwe contract ondernemerschap zijn met de dienstverlening voor snelle groeiers in totaal 1395 deelnemende bedrijven bereikt. Met de intensieve begeleidingsvormen werden 405 unieke ondernemingen bereikt.

Binnen dit nieuwe contract, opgestart in juli 2020, gaat er aandacht naar de begeleiding van deze snelle groeiers, met speciale aandacht voor de noden van deze groep van bedrijven (kapitaal, markten, kennis, talent, netwerkvorming, leiderschap en interne groei).

2.8. Opvolging en overname

De Week van de Bedrijfsoverdracht, die dit jaar aan haar elfde editie toe was, blijft de belangrijkste blikvanger om het thema “Opvolging en overname” onder de aandacht van ondernemers te brengen. De week vond plaats van 15 tot en met 19 november 2021. Het is nog steeds onze prioriteit om ondernemers te sensibiliseren om tijdig aandacht te hebben voor opvolging of overdracht van hun onderneming en hen te informeren over hoe ze dit proces best aanpakken en wie hen kan begeleiden.

Naar analogie met de editie van 2020, ging ook dit jaar alle aandacht naar de acties van onze partners, dienstverleners, adviseurs en coaches.

De focus van deze acties lag op volgende thema's: voorbereiding van de overdracht, familiale overdracht, juridische en fiscale aspecten, waardering en financiering en menselijke aspecten.

We richtten ons op volgende doelgroepen: starters die overwegen een onderneming over te nemen, ondernemers die willen groeien door overname en ondernemers die hun onderneming willen overlaten (zowel binnen als buiten de familie).

VLAIO nam voornamelijk een bewustmakingsrol op. Met een brede waaier aan mediakanalen zoals radio, gedrukte media en sociale media werden ondernemers gesensibiliseerd om deel te nemen aan de Week van de Bedrijfsoverdracht. Er werden 36.554 sensibiliserende brieven verstuurd naar ondernemers in de leeftijdsklasse 57 tem 65 jaar. Dit jaar werden voor het eerst twee verschillende brieven verstuurd, met name 8.396 stuks met informatie over 'overdracht' en het gratis infopakket en 28.158 stuks met verwijzing naar het aanbod tijdens de week van de bedrijfsoverdracht. De eerste brief is gericht aan ondernemers waarvan we op basis van hun leeftijd en de tewerkstellingsklasse van hun onderneming aannemen dat zij nog aan het proces moeten beginnen. De tweede brief is gericht aan ondernemers waarvan we aannemen dat hun opvolgingsproces al loopt. 32 partners organiseerden 107 activiteiten met in totaal 657 deelnemers, waarvan 91 persoonlijke adviesgesprekken.

Ondernemers kunnen via de campagnewebsite www.weekvandebedrijfsoverdracht.be een gratis informatiepakket aanvragen. In 2021 werden in totaal 209 informatiepakketten aangevraagd.

VLAIO ontwikkelde in 2020 een online waarderingstool voor eenmanszaken. Met deze laagdrempelige tool kunnen ondernemers een eerste inschatting maken van de waarde van hun zaak en krijgen ze een goed inzicht in de factoren die de waarde van een bedrijf beïnvloeden. Sinds de lancering in november 2020 maakten 514 personen gebruik van deze tool. VLAIO liet deze waarderingstool ontwikkelen omdat een van de grootste struikelblokken om bij kleine ondernemingen tot een succesvolle overdracht te komen, is het moeilijk kunnen inschatten van de waarde van het bedrijf.

Twee partners van #sterkondernemen organiseren specifieke begeleidingstrajecten voor opvolging en overname: Voka en Unizo. In het kader van contract Ondernemerschap werden in 2021 heel wat ondernemers geïnformeerd en begeleid:

- Infosessies: 1.450
- Individuele begeleiding: 69

2.9. Ondernemingen in moeilijkheden

Dyzo

Bij ministeriële beslissing van 7 juli 2021 werd aan Dyzo vzw een steun toegekend van 300.000 euro voor een periode van 2 jaar (1 juli 2021 – 30 juni 2023) voor de opvang van ondernemers getroffen

door de Brexit en meer concreet de uitvoering van de operationele doelstellingen & realisatie van de KPI's, beschreven in het 'Ondernemingsplan Dyzo vzw – Brexit 2021-2023'.

Daarnaast werd bij beslissing van de Vlaamse Regering van 16 juli 2021 aan Dyzo vzw een werkingssubsidie (2021) toegekend van 585.000 euro voor de ondersteuning van ondernemers in moeilijkheden en meer concreet de uitvoering van de operationele doelstellingen & realisatie van de KPI's, beschreven in het 'Ondernemingsplan Dyzo vzw 2021'.

Dyzo wakte in 2021 op drie belangrijke assen:

- Sensibilisering en informatieverschaffing;
- Eerstelijnsadvies;
- Diepgaandere begeleiding vanuit verschillende problematieken (economisch, juridisch, psychosociaal,...).

Deze drie assen vormen samen een trechtermodel. De diepgaandere begeleiding is het belangrijkste; de twee andere zijn voorgaande fasen in dezelfde trechter. De subsidiëring in 2021 gebeurde bijgevolg maximaal voor 'integrale' begeleiding (schuldhulpverlening; onderhandelen & bemiddelen) via budgetbegeleiding, budgetbeheer en begeleiding gerechtelijke reorganisatie enerzijds en onderhandelen/bemiddelen met de curatoren/schuldbemiddelaars anderzijds.

DYZO is de specialist/speler, die expertise op die verschillende domeinen samenbrengt, om net de complexere situaties te begeleiden (o.a. door het maximaal activeren in 2021 van lokale besturen en andere stakeholders). Eerstelijnsadvies, dat via telefoon, mail of met één/paar gesprek(ken) kan opgelost worden, kan opgenomen worden door generalisten zoals Unizo.

Dyzo staat ondernemers bij op juridisch, economisch en psychologisch vlak. Niet alleen ondernemers, die al daadwerkelijk betalingsproblemen hebben, worden verder geholpen; ook als zij zwaar weer verwachten of reeds failliet zijn verklaard staat Dyzo hen verder bij.

Met de subsidies kon Dyzo in 2021 in zijn databank 2.334 nieuwe dossiers openen resp. behandelen van (ex-)ondernemers of intermediairen, die Dyzo contacteerden.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
jan	247	227	285	234	337	316	261
feb	216	264	274	354	266	297	244
maa	287	193	272	308	260	364	210
apr	209	222	215	221	266	236	190
mei	188	199	260	239	234	211	163
jun	219	226	262	290	187	180	176
jul	157	160	213	268	213	170	114
aug	165	195	251	232	178	183	169
sep	179	233	250	330	274	218	178
okt	225	219	261	314	347	269	200
nov	187	230	244	256	361	237	202
dec	198	197	202	243	285	236	227
TOTAAL	2477	2565	2989	3289	3208	2917	2334
gem.	206,417	213,75	249,083	274,083	267,333	243,083	194,5
"overlopende dossiers"					576	844	939
gecorrigeerde werkdruk					3784	3761	3273
gemiddeld per maand					315,3333	313,4167	272,75

In 2021 was er een nieuwe tendens merkbaar: steeds meer klanten worden jarenlang begeleid. Waar de begeleidingen die over meerdere jaren lopen in het verleden nog beperkt waren, stijgt dit cijfer elk jaar: van 7,4% in 2018 naar 15,41% (2019), 22,61% (2020) en 29,7% in 2021. De subsidies werden uitbetaald, berekend volgens onderstaand schema's:

Brexit

categori	titel KPI	omschrijving KPI	periode				invulling	vergoeding Dyzo
			q3+4 2021	2022	q1+2 2023	totaal		
output	aanwerving	aanwerving financieel/bancair profiel	1			1	functieomschrijving en samenwerkingsovereenkomst	75000
output	onderhandelen en bemiddelen	aantal dossiers waarin onderhandeld/bemiddeld wordt met de bank	25	75	40	140	lijst dossiernummers, inhoud, duurtijd en resultaat van tussenkomst	20000
resultaat	relatiebeheer banken	competentieopbouw (bancair) en uitbouw relatiebeheer zodat dit verankerd is in dienstenportfolio van Dyzo			1	1	één rapport (met duiding competentieopbouw en uitbouw relatiebeheer met banken) en geactualiseerde dienstenportfolio	50000
output	marketing en promotie	aantal opleidingen rond financiering	1	2	1	4	data en inhoud (ppt) van deze opleidingen, streefcijfer 15 deelnemers/sessie + tevredenheidsmeting via NPS-score (min. Score 2)	30000
output	deelnemers	Aantal deelnemers aan de opleidingen rond financiering (min. 20 per sessie)	20	40	20	80	adhv deelnemers- en aanwezigheidslijsten	5000
output	aanwerving	aanwerving psychologisch/therapeutisch profiel	1			1	functieomschrijving en samenwerkingsovereenkomst(en)	75000
output	gesprekken met klanten	aantal gesprekken met klanten met psychologische noden	25	50	25	100	lijst dossiernummers, inhoud, duurtijd en resultaat van tussenkomst	15000
output	zelfhulpgroepen	aantal zelfhulpgroepen	4	10	4	18	data en inhoud van deze sessies + tevredenheidsmeting via NPS-score (min. Score 2)	25000
output	deelnemers	Aantal deelnemers aan de zelfhulpgroepen (min. 10 per sessie)	40	100	40	180	adhv deelnemers- en aanwezigheidslijsten	5000
								300000

Werkingsubsidie 2021 (aantal – eenheidsprijzen – totaal)

KPI1 samenwerkingsovereenkomsten met lokale besturen	205	600,00	123.000,00
KPI2 opleidingen, infosessies (min. 1u)	10	700,00	7.000,00
KPI3 deelnemers opleidingen, infosessies (min. 10)	100	40,00	4.000,00
KPI4 korte begeleidingen (max. 1u59min)	2375	30,00	71.250,00

KPI5 langdurige en intensieve begeleidingen (min. 2u)	823	250,00	205.750,00
KPI6 schuldhulpverlening : budgetbegeleiding (min. 4u)	45	400,00	18.000,00
budgetbeheer (min. 8u)	30	600,00	18.000,00
GRP (min. 16u) voorbereiding	75	800,00	60.000,00
GRP opvolging procedurestappen	20	1.000,00	20.000,00
GRP opvolging herstelplan	40	800,00	32.000,00
KPI7 onderhandelen/bemiddelen curator/schuldbemiddelaar	130	200,00	26.000,00
			585.000,00 euro

In september 2021 werd een eerste schijf van 22.521,44 euro van de Brexit-subsidie uitbetaald; in oktober resp. november 2021 een eerste (137.200,00 euro) resp. tweede (378.610,00 euro) schijf van de werkingssubsidie voor 2021. Van deze laatste blijft bijgevolg nog een saldo over van 69.190,00 euro, waarvan de betaling voorzien is in het voorjaar van 2022 ná volledige realisatie van alle operationele doelstellingen. De resterende Brexit subsidie (277.478,56 euro) zal in de loop van 2022 en 2023 verder worden uitbetaald op kwartaalbasis naargelang de realisatie van de KPI's.

2.10. Financiering van ondernemingen

Microkredieten

Om het verlenen van microkredieten mogelijk te maken aan kwetsbare groepen ondernemers die moeilijk in aanmerking komen voor een klassieke bankfinanciering, werd in 2021 aan Hefboom (Impulskrediet) en microStart een subsidie van respectievelijk 250.000 euro en 200.000 euro toegekend.

In 2021 werden 52 Impulskredieten toegekend voor een totaalbedrag van 667.600 euro. microStart betaalde aan 289 starters en hernieuwers een totaalbedrag van 2.978.000 euro kredieten uit.

Beide organisaties samen kenden dus in totaal 341 leningen toe voor een totaalbedrag van 3.645.600 euro. Voor elke euro subsidie werd er ruim 8 euro krediet verleend.

BAN Vlaanderen

In deze woelige tijden was BAN Vlaanderen nog meer een aanspreekpunt voor zoekende ondernemers om hen met de juiste en beschikbare financieringsbronnen, zoals de Vlaamse steunmaatregelen en corona-financieringen, in verbinding te stellen.

BAN Vlaanderen legde in 2021 90 projecten voor aan de 200 betalende leden/investeerders via anonieme fiche, presentaties op matching events en de portal www.angel4me.be. Qua dealrealisatie klokten ze in het bijzonder uitdagende 2021 af op 18 gerealiseerde deals binnen het netwerk voor een bedrag van 3.230.673 euro. Dit is een stijging van het bedrag ten opzichte van de voorbije jaren. Voor elke euro subsidie werd bijna 7 euro geïnvesteerd.

Daarnaast konden 3 ondernemers via BAN Vlaanderen ook 845.000 euro cofinanciering bij PMV/z-leningen ophalen. Hiermee rekening houdend stijgt het rendement naar ruim 8 euro financiering per euro subsidie.

2.11. Detailhandelsbeleid

Een belangrijk aandachtspunt voor het detailhandelsbeleid is het ondersteunen van steden en gemeenten bij het voeren van een kernversterkend beleid. In 2021 werd daarvoor een nieuwe formule uitgewerkt, met name 'de profploeg', een multidisciplinair team waar de gemeenten kosteloos een beroep kunnen op doen voor een kortlopend begeleidingstraject om hun detailhandelsbeleid een nieuwe impuls te geven. Het Agentschap stelde via een overheidsopdracht van afgerond 1.452.000 euro een consortium aan. In 82 gemeenten werd een begeleidingstraject gestart.

Via de relancemiddelen werd ook een maatregel gelanceerd "aankoop en transformatie van leegstaande handelspanden en bedrijfsruimten ter stimulering van het lokaal ondernemerschap in de kern". In 2021 werd aan 10 projecten een subsidie toegekend ten bedrage van 2.842.706 euro.

Voor een onderbouwd detailhandelsbeleid hebben steden en gemeenten ook relevante data nodig. Via het Smart Retail Dashboard zullen ze die ter beschikking krijgen. Nadat onder leiding van IMEC steden en gemeenten de vereisten van het dashboard bepaalden werd een overheidsopdracht gelanceerd, gejureerd en gegund aan een consortium, gecoördineerd door Geo Solutions dat zal samenwerken met Telenet en Cake.

In 2021 werd de detailhandel niet meer getroffen door lockdown's of andere vergaande beperkingen. Het blijvend belang van "online" voor de zelfstandige detailhandel is echter duidelijk en met de campagne "Het Internet. Ook uw zaak" werd daar verder op ingezet. Infosessies voor handelaars werden georganiseerd door steden en gemeenten (574 deelnemende handelaars in 2020-2021), de portaalsite kreeg 31.550 bezoekers in 2021 en er werden 696 e-scans uitgevoerd.

2.12. Smart Cities

Sinds 2017 zet VLAIO via verschillende kanalen in op smart cities.

In 2021 waren de meeste eindresultaten en de lessons learned van de 20 projecten uit de oproep 2018 bekend. De eindresultaten worden stelselmatig gepubliceerd en gedeeld via de Praktijkenbank van VVSG. Een kleine minderheid van de projecten moet nog een eindrapport indienen.

De 12 projecten uit de oproep City of Things 2019 zijn volop bezig met de realisatie. Deze projecten konden starten in het voorjaar van 2020 en lopen 30 maanden. Omwille van de pandemie hebben de meeste projecten vertraging opgelopen en uitstel gevraagd en gekregen.

In 2021 zijn de 8 projecten uit de 3de thematische oproep Smart Economy (via EFRO) van start gegaan. Deze projecten zullen op een slimme manier aan de slag gaan met lokale economie, handelskernversterking, ondernemend klimaat,...

Nog in 2021 werd de 4de City of Things-oproep gelanceerd. Net zoals de eerste oproep was dit een oproep in 2 fasen: een ideefase en een indieningsfase. Aan de indiening ging een co-creatietraject vooraf met een infosessie, een inspiratiesessie, pitches, feedback en ondersteuning door KPMG.

Van de grote, Vlaamsbrede ad hoc-project City of Things die in de periode 2017-2019 werden goedgekeurd, liepen er in 2021 een aantal af maar het merendeel is nog volop bezig met de realisatie van de doelstellingen. Imec voert deze projecten uit binnen een samenwerkingsverband.

In 2021 werd ook de hernieuwing van de steun aan VVSG voorbereid. VVSG is de liaison tussen VLAIO en de lokale besturen en zet een aantal activiteiten rond smart cities op poten.

Twee Innovatieve Bedrijfsnetwerken (IBN) die een link hebben met Smart Cities, zijn samengesmolten en hebben in 2021 een doorstart gemaakt. Vanaf nu is Slimme Regio Vlaanderen de VLAIO-partner die hun leden (ondernemingen in het veld van slimme technologie) vertegenwoordigt in het Smart City ecosysteem en linken legt tussen aanbodzijde en bijvoorbeeld op stapel staande of goedgekeurde City of Things projecten.

VLAIO vormt samen met Agentschap Binnenlands Bestuur en Agentschap Digitaal Vlaanderen het Smart Region Office. Elk agentschap stelt een Smart Region Officer (SRO) aan. De SRO bij VLAIO is op 1 september 2021 aan de slag gegaan.

2.13. Kennisdiffusie Hogescholen

2.13.1. Blikopener

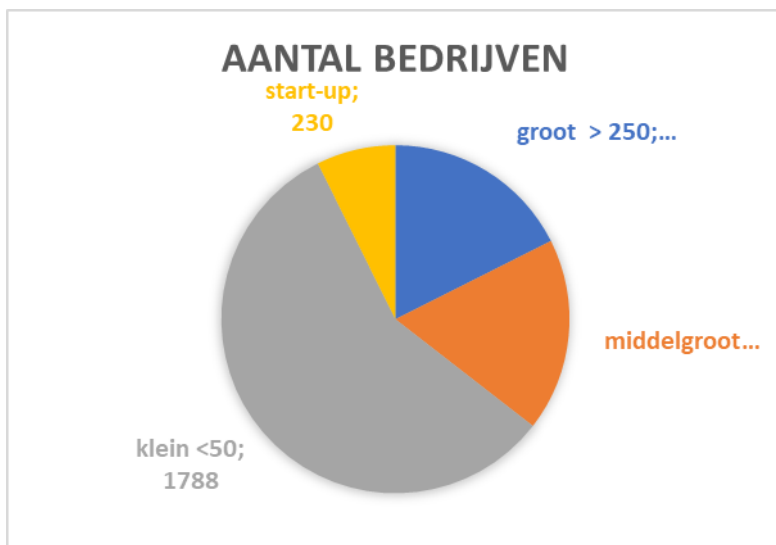
In 2019 werd Blikopener in het leven geroepen; de opstart van een structureel kennisdiffusie-instrument dat moet leiden tot kennisdiffusie en valorisatie van de aanwezige kennis binnen de hogescholen naar de Vlaamse ondernemingen en social profit. Sinds 2020 behartigen de hogescholen tevens de noden van de steden en gemeenten, alsook het leerplichtonderwijs.

Tabel 1 toont aan dat in 2021 er 3.129 bedrijven werden bereikt, 1.259 social profit organisaties, 496 steden en gemeenten, en 196 leerplichtonderwijsinstellingen. Sinds Blikopener werd opgestart stelden meer dan 10.000 ondernemingen vragen over innovatie aan de Vlaamse hogescholen. Wanneer we kijken naar de dienstverlening aan de Vlaamse ondernemingen, merken we op dat voornamelijk de kleinere bedrijven werden bereikt (zie Figuur 1). Zo werden er 230 start-ups en 1.788 kleine ondernemingen bereikt in 2021. De verhouding kmo's t.o.v. het totaal aantal bereikte bedrijven bedraagt 82%. De doelstellingen van Blikopener werden dan ook behaald in 2021.

<i>Overzicht bedrijven</i>	3.129
<i>Overzicht social profitorganisaties</i>	1.259
<i>Overzicht overheden</i>	496
<i>Overzicht leerplichtonderwijs</i>	196
<i>Totaal aantal bereikt</i>	5.080

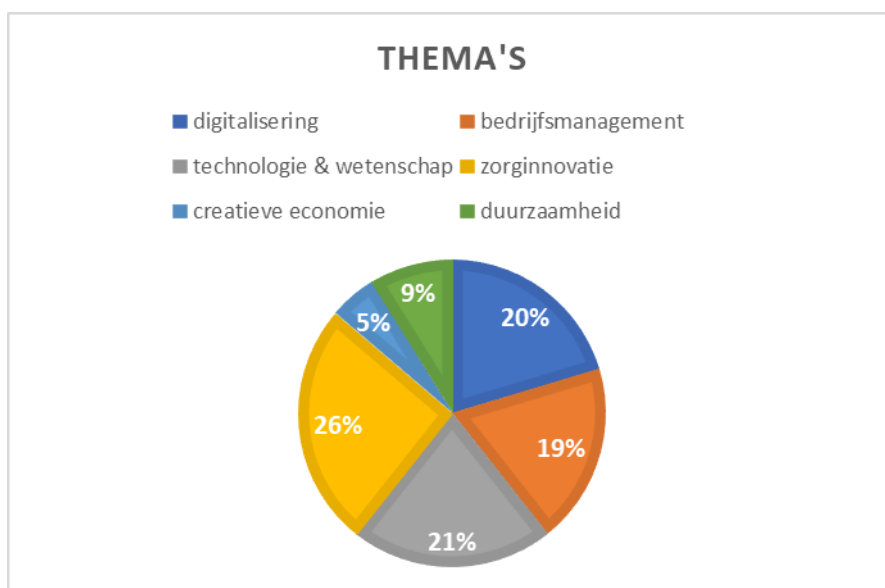
Tabel 1

Figuur 1

Figuur 2 geeft een overzicht van de thema's waarover hogescholen vragen kregen in 2021. Met name digitalisering, zorginnovatie, technologie en wetenschap alsook bedrijfsmanagement sprongen eruit. Het thema duurzaamheid had een beperkt aandeel (9%).

Figuur 2

De aangeboden dienstverlening maakte het voor de doelgroep mogelijk om volgende stappen te zetten in hun innovatieproces. De hogescholen faciliteerden en versterkten also hun innovatiekracht. Het magazine 'Uitpakken met impact' en de vele Spraakmakers getuigen over de meerwaarde van de kennisdiffusie-activiteiten en de samenwerking met de hogescholen ten behoeve van het realiseren van hun groei kracht. Inspirerende verhalen zijn te raadplegen via <https://www.vlaamsehogescholenraad.be/nl/blikopener/spraakmakers>.

2.13.2. Het Digital Open Science Platform (DOSP)

Het Digital Open Science Platform (DOSP) biedt de mogelijkheid om de vragen en noden van de ondernemingen te registreren en te beheren; registraties over de herkomst van een lead of vraag, het kennisdomein, de SMART-vraag, het laagdrempelig advies, de doorverwijzing indien van toepassing, de samenwerking met de onderzoeksgroepen enz.. Daarnaast voorziet DOSP ook in de opbouw van een klantrelatiemap, die alle informatie over contacten en samenwerkingsvormen met één of meerdere hogescholen in kaart brengt. De implementatie van DOSP zal voor een digitale transformatie zorgen bij de hogescholen. Tijdens de ontwikkeling van DOSP werd ook de eerste stappen gezet in de opbouw van een datacultuur en een klantgericht management. De ontwikkeling van DOSP liet enige vertraging optekenen, maar zal operationeel zijn midden 2022.

2.13.3. IMPACT

Uit een peiling naar de verwachtingen van de ondernemingen en organisaties rond kennisdiffusie blijkt dat de professionalisering van de medewerkers de belangrijkste factor is, gevolgd door ontwikkeling van innovatie voor bestaande activiteiten en de ontwikkeling van nieuwe producten of diensten. Sinds 2020 werd een professionaliseringstraject opgezet dat ook verder zal doorlopen in 2022. In 2021 werden er 37 nieuwe workshops ontwikkeld en namen er 1.077 medewerkers deel aan de verschillende workshops.

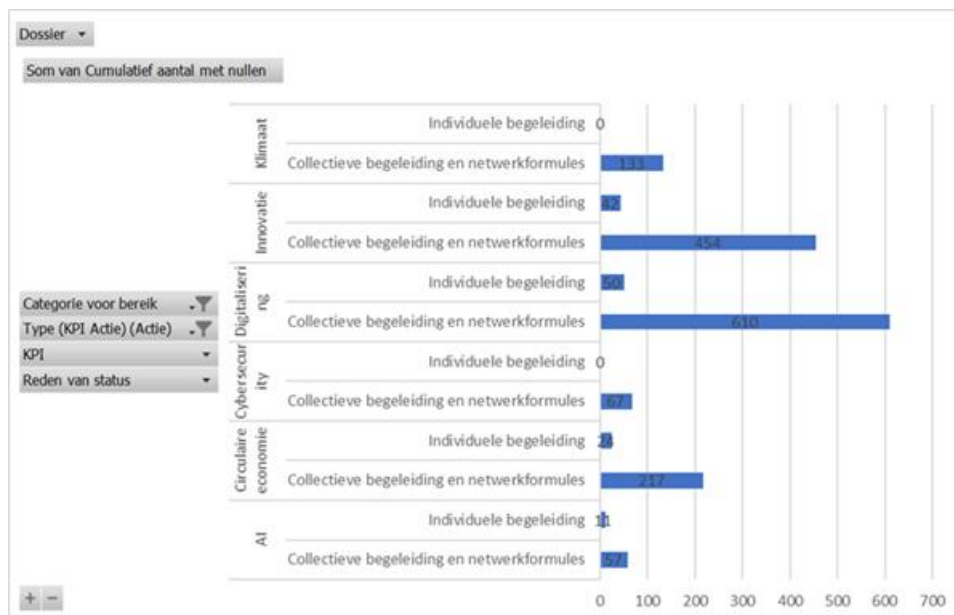
2.13.4. Vlaamse Leergangen voor onderzoekers

Het professionaliseringsproject “De Vlaamse Leergangen voor onderzoekers” ontwikkelt en organiseert professionaliseringsactiviteiten voor de O&I-medewerkers van de hogescholen. Wat zich tegelijk vertaalt in meer impact op de ondernemerswereld en de maatschappij. De ontwikkeling van het trainingsprogramma werd afgestemd met de Vlaamse Hogescholen, enkele leden van het VLAIO Netwerk en het Agentschap voor Innoveren en Ondernemen. Het professionaliseringsproject bevat verschillende sessies over klantrelatiemanagement en zet ook in op het bereiken van en samenwerken met de innovatievolgers. Het programma werd in 2021 omgedoopt tot INPUT/OUTPUT. Er werden ook 47 vormingsmomenten georganiseerd voor het hogescholennetwerk.

2.14 Lerende netwerken versnelde adoptie van bewezen innovaties

De doelstelling van de lerende netwerken voor versnelde adoptie van bewezen innovaties is de introductie en implementatie van reeds bewezen innovaties bij innovatievolgers. De acties die de partners opzetten kunnen gaan over innovatieve thema's met een duidelijke doorvertaling naar de implementatie van een concrete technologie, proces, ... die op korte termijn toepasbaar te zijn en geen verder onderzoek meer vergen. Deze innovaties hebben al ingang gevonden bij innovatietrekkers en vroege gebruikers. Door innovatievolgers te motiveren dit snel in hun bedrijfsvoering op te nemen wordt hun concurrentiekracht vergroot en kan hun productiviteit en/of duurzame bedrijfsvoering stijgen. Ook thema's die passen binnen zowel de actieplannen Artificiële Intelligentie als Cybersecurity als het Vlaams Klimaatsbeleidsplan en transitiedomeinen als energie komen in aanmerking.

VOKA, Unizo, het industriepartnerschap rond Sirris en Agoria en het Netwerk Innovatieversnelling in de Bouw zetten in op deze dienstverlening. Het opstartjaar was moeilijk doordat de lerende netwerken niet fysiek konden bijeen komen tijdens de pandemie. Hiermee rekening houdende zijn de resultaten toch positief.

2.15. Sociale Innovatiefabriek

De missie van de Sociale Innovatiefabriek (SIF) is het stimuleren, ondersteunen en promoten van sociaal ondernemerschap en brede sociale innovatie.

Doelgroepen zijn:

1. Sociaal innovatieve ondernemers (uit bedrijfsleven, middenveld of als burger);
2. 'Potentials': bedrijven, middenveldorganisaties of burgers die mogelijk sociaal gaan ondernemen/ innoveren, of althans ertoe kunnen bijdragen;
3. Kansengevers: breed gamma aan actoren (zoals expertisecentra of onderwijsinstellingen, koepelorganisaties, stichtingen en andere financiers) die meerwaarde kunnen betekenen voor sociaal innovatieve ondernemers;
4. Het brede publiek.

Het resultaat dat nagestreefd wordt, is een gevestigde cultuur waarin alle actoren van de samenleving maatschappelijke uitdagingen kunnen aanpakken (en oplossen) op een sociaal innoverende en ondernemende manier (o.a. via het hanteren van vernieuwde businessmodellen). Een vruchtbare omgeving waarin steeds meer sociaal innovatieve ondernemingen kunnen ontluiken en groeien. SIF handelt als een accelerator voor startende sociale ondernemers. Aan bestaande sociale ondernemingen biedt het een community waardoor ze de kans krijgen verder te groeien en een nog grotere impact te bereiken. Samen met sociaal ondernemerschap blijft SIF ook werken rond sociale innovatie. Er blijft immers nood aan vernieuwende oplossingen voor de uitdagingen waar de maatschappij voor staat.

Om het beoogde resultaat te bereiken, hanteert SIF een hefboomwerking. Het is een hefboom naar partnerschappen, financiering, kennis,... SIF geeft begeleiding op maat die, door middel van het lerend netwerk, ervoor zorgt dat de sociale innovaties en ondernemingen sterker worden en meer impact bereiken. De begeleiding richt zich op de verschillende fases in de levenscyclus van de onderneming. Hierbij legt SIF de focus op zowel (pre)starters als groeiers met aandacht voor financiering en continuïteit. Bijzonder aan de werking is hoe peer-learning volop gefaciliteerd wordt. Binnen een breed

cross-sectoraal netwerk legt het gerichte verbindingen. SIF linkt heel gericht aan peers (sociale ondernemingen), andere aanbieders, potentiële partners/investeerders,... Bovendien maakt het steeds meer actoren warm om middelen (zowel monetair als niet-monetair) vrij te maken voor sociaal ondernemerschap.

Voor werkingsjaar 2021 werd aan SIF een subsidie toegekend van 450.000 euro. SIF zette in 2021 maximaal in op het missie- en transitiegericht beleid van de Vlaamse overheid en werd maximaal ingebed in het VLAIO-netwerk.

In 2021 bereikte SIF via diverse media een breed publiek van maar liefst 389.145. Daarnaast werden 111 deelnemers via individuele- en 143 deelnemers via 4 collectieve ondersteuningstrajecten bereikt, was er sprake van 1.176 personen die deelnamen aan de Sociale Innovatie Academie, van 2 acceleratiemomenten met in totaal 28 cases, van 28 toelidingen naar financiering, van de ontwikkeling van 1 tool, van 1 impactmeting, van 1 impact verhogend initiatief en de (door)ontwikkeling van 16 solide sociale ondernemingen.

2.16. Toegang tot beroep

Op 19 oktober 2018 werd het besluit van de Vlaamse Regering tot opheffing van de laatste beroepen in Vlaanderen, gereguleerd in het kader van de vestigingswetgeving, definitief goedgekeurd. Het besluit trad in werking op 1 januari 2019.

Hoewel de beroepen in het kader van de vestigingswetgeving niet langer gereguleerd zijn in Vlaanderen, worden de vragen van andere landen verder opgevolgd en beantwoord in het Internal Market Information System van de Europese Commissie.

2.17. Machtigingen ambulante en kermisactiviteiten

Wanneer een ondernemer ambulante of kermisactiviteiten wenst uit te oefenen dient hij via een erkend ondernemingsloket een machtiging aan te vragen. Bij afgifte van zijn vergunning wordt hij opgenomen in de databank machtigingen ambulante en kermisactiviteiten die gekoppeld is aan de KBO.

Bij de 6de Staatshervorming is de bevoegdheid voor het beheer van deze databank overgedragen aan de gewesten. In 2021 werden er voor Vlaanderen 3.115 machtigingen ambulante activiteiten en 100 machtigingen kermisactiviteiten uitgereikt.

2.18. Ondernemersvorming

Beleidscontext :

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 stelt dat ondernemerschap en het aanleren van ondernemerscompetenties wordt gestimuleerd. VLAIO zorgt er als regisseur ondernemersvorming voor dat er voldoende innovatieve en flexibele ondernemerschapstrajecten en bijscholingen voor ondernemers in de markt worden gezet. De ondernemersvorming die door Syntra Vlaanderen wordt gecoördineerd, zal door VLAIO via een Mastercall voor 5 jaren worden uitgeschreven, waar zowel ondernemers als KMO-medewerkers opleiding kunnen volgen. Hierbij wordt enerzijds een gesloten call gelanceerd, gericht naar de Syntra vzw's, zodat hun kennis, expertise en bereik verder benut

zullen worden. Anderzijds wordt ook een open call gelanceerd met opleidingen die belangrijk zijn en de markt niet aanbiedt.

De beleidsnota stelt dat het aanleren van ondernemerscompetenties wordt gestimuleerd. Dit gebeurt via de activiteiten van het VLAIO-netwerk. Na de gedeeltelijke inkanteling van Syntra-Vlaanderen zal VLAIO er als regisseur ondernemersvorming ook voor zorgen dat er voldoende innovatieve en flexibele ondernemerschapstrajecten en bijscholingen voor ondernemers in de markt worden gezet, o.a. via een open call. Zowel ondernemers als KMO-medewerkers zullen opleiding kunnen volgen. Voor de ondernemerschapstrajecten zal door VLAIO een call voor vijf jaren worden uitgeschreven. Hierbij wordt een gesloten call gelanceerd, gericht naar de Syntra vzw's, zodat hun kennis, expertise en bereik optimaal benut kunnen worden.

Gesloten oproep:

Op 25/6/2020 ging de conceptnota rond de invulling van de gesloten oproep als mededeling naar de Vlaamse Regering. Die conceptnota legt de uitgangspunten vast nl :

- De positionering van de Syntra als actoren ondernemen, innoveren, levenslang leren
- De strategische richting die dient gevolgd te worden door in te zetten op :
  - ondernemerscompetenties via Entrecomp
  - innoverend vermogen
  - praktijkgerichte (beroeps)opleidingen
  - flexibelere trajecten
  - digitalisering / blended leren
  - persoonsgericht werken via maatwerk
- Een vernieuwd belanghebbendenmanagement en relatiebeheer;
- Meer autonomie voor de SYNTRA mits een deugdelijk bestuur; en administratieve vereenvoudiging;
- Een gesloten oproep met een vernieuwd financieringsmodel;
- De samenwerking tussen de SYNTRA binnen SYNTRUM.

Het Ministerieel Besluit van 21/12/2020

- Regelt de organisatie van de gesloten oproep
- Omvat de bepalingen waaraan het dossier dat SYNTRA indienen moet voldoen en de timing
- Regelt de subsidie die SYNTRA ontvangen, nl :
  - een outputvergoeding per georganiseerde module
  - een outputvergoeding voor coaching
  - een inspanningsfinanciering

In het voorjaar van 2021 werd werk gemaakt van een meerjarenstrategie voor 5 jaar, scenario's voor modulefinanciering en een apart luik rond Brexit. Concreet wordt ingezet op een dubbele transitie zowel naar content als naar methodiek: inzetten op integratie van ondernemerscompetenties en innovatie, via modules in leeruitkomsten volgens een geïntegreerde dienstverlening in 7 verschillende clusters van sectoren.

De kwantitatieve ambities inzake productontwikkeling voor cursusjaar 2021-2022 zijn: 70 herwerkingen van bestaande modules, 30 innovaties en 50 innovatieve herwerkingen

Op 16/07/2021 werden door de Vlaamse Regering 3 BVR's goedgekeurd rond de vastlegging van de middelen, € 42.311.000 voor cursusjaar 2021-2022, de Brexitmiddelen , € 850.000 voor 2021-2022 en

een coronacompensatie van € 2.909.744,42 voor extra kosten die door SYNTRA gemaakt werden in het opvangen van de gevolgen door corona m.b.t. de opleidingen.

Eind 2021 werd eveneens een dossier E-tools goedgekeurd € 1.900.000 ter ondersteuning van een verdere digitalisering van het opleidingsaanbod.

Open oproep

Voor de open oproep was er in 2021 een bedrag van € 1.600.000 ter beschikking.

Er werd in afstemming met verschillende stakeholders zoals UNIZO en VOKA, maar ook via interne afstemming binnen VLAIO een visienota opgemaakt die het instrument open oproep positioneert aan de hand van een aantal kernwaarden en via een as (horizontaal van sensibilisering naar financiële steun – verticaal : de mate van innovatie) het instrument plaatst t.a.v. van de andere instrumenten van VLAIO.

	Sensibiliseren – Advies – Kennisverspreiding/opleiding – Collectieve kennisopbouw			Financiële steun aan bedrijven
	Structureel/ permanent aanbod		Projectmatig/ experimenteel aanbod	
Mate van innovatie	Dyzo			
	Contract ondernemerschap (VOKA, UNIZO, Agoria, SIRRIS,...)			KMO-portefeuille (opleiding)
	Gesloten oproep (Syntra)		Open oproep (markt)	KMO-groeisubsidie – kleine projecten KMO-portefeuille (advies) STS
	Blikopener (Hogescholen)		SPC's en IBN's	
	Team bedrijfstrajecten		Tetra, Tetra AI (hogescholen) Cook- onderzoekprojecten Proeftuinen I4.0	
	Flanders DC, sociale innovatiefabriek			Onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten Baekeland en IM ICON-projecten

Voor 2021 werd er ingezet op het beleidsthema circulair en werd er tevens aandacht gevraagd voor een tender i.v.m. een MOOC m.b.t. een ondernemingsplan voor ondernemingen in moeilijkheden. De concrete tenders kwamen tot stand via een externe marktbevraging bij een aantal stakeholders en via interne afstemming binnen VLAIO om complementariteit te vrijwaren.

Concreet werden de volgende tenders gegund :

Titel	Prijs (excl. btw)	Looptijd
-------	-------------------	----------

De ontwikkeling van een MOOC die ondernemers en prestarters ondersteunt bij het opstellen of bijsturen van hun ondernemingsplan.	144.000 euro (1 jaar ontwikkeling + 3 jaar onderhoud leertool)	16/11/2021 – 15/11/2025
De ontwikkeling en organisatie van kortlopende opleidingen ikv circulaire businessstrategieën, ecologie technologieën en toegepast bedrijfsvoering.	100.000 euro (10 trajecten * max. 10.000 EUR per traject)	15/10/2021 – 31/12/2022
Opleidingen bio-economie voor het stimuleren en versnellen van circulair ondernemen met biologische materialen en/of processen	250.000 euro (5 trajecten * max 50.000 euro per traject)	15/11/2021 – 31/12/2023
Innovatieve herwerkingen van opleidingstrajecten voor de integratie en versterking van circulaire vaardigheden in de arbeidsmarkt en KMO's.	270.000 euro (8 trajecten * max. 33.750 euro per traject)	15/12/2021 – 30/06/2023
Totaal	764.000 euro excl. btw	

De gunningen waren voor een bedrag van € 764.000. De resterende middelen waren grotendeels belast door tenders uit het verleden met een looptijd tot eind 2021.

Eind 2021 werd ook gestart met een nieuwe marktbevraging i.v.m. het thema voor de tenders 2022, nl duurzaamheid en digitalisering. Dit gaf aanleiding tot een uitgebreide lijst van mogelijke tenders. Deze lijst wordt aangevuld met tenders rond de thema's AI en CS. In 2022 wordt deze lijst tot een beperktere lijst herschreven ifv de prioriteit en de opportuniteit die via de marktbevraging aan bod kwamen.

3. Bedrijven door de crisis helpen - coronamaatregelen

De uitbraak eind 2019 van het Covid-19 virus en de wereldwijde verspreiding van het virus in 2020 heeft ook nog in 2021 zowel het maatschappelijk als het sociaaleconomisch leven zwaar getroffen door de maatregelen die zich opdrongen om de verdere verspreiding van het Covid-19 virus in te dijken.

Na de derde golf in het voorjaar van 2021 en de toenemende vaccinatiegraad besliste het Overlegcomité om vanaf 9 juni 2021 met het Zomerplan van start te gaan. Dit plan bracht gefaseerd een aantal versoepelingen op aangescherpte maatregelen genomen door het Overlegcomité sinds 28 oktober 2020.

In het najaar 2021 kondigde zich evenwel een vierde golf aan waardoor het Overlegcomité genooddaakt was om de maatregelen opnieuw aan te scherpen om in de vierde golf de verdere verspreiding van Covid-19 in te perken. Een aantal sectoren werden opnieuw verplicht te sluiten, binnenactiviteiten werden opnieuw verboden of in hoge mate ingeperkt waardoor ondernemingen terug geconfronteerd werden met aanzienlijke exploitatiebeperkingen ingevolge de coronamaatregelen.

Op 18 november 2021 besliste de Europese Commissie om de Tijdelijke Kaderregeling Covid-19 te verlengen tot 30 juni 2022.

Om de continuïteit van deze ondernemingen te vrijwaren besliste de Vlaamse Regering ook in 2021 tot gerichte ondersteuningsmaatregelen.

Binnen VLAIO werd voor 2021 eveneens een ondersteuningspakket aan (vervolg)maatregelen opgezet om ondernemingen met exploitatievestigingen in Vlaanderen door deze crisis te helpen en de continuïteit van deze ondernemingen te verzekeren. Naast de vervolgmaatregelen Vlaams Beschermingsmechanismes, werden ook het Corona Globalisatiemechanisme, de Heropstartlening i.s.m. PMV, een derde oproep Terugbetaalbaar Voorschot Eventsector en de Omboekingspremie in de markt gezet. Deze maatregelen werden gefinancierd vanuit de coronaprovisie.

3.1. Vlaams Beschermingsmechanismes

Hierna een overzicht van de steun verleend in de vorm van een Vlaams Beschermingsmechanisme op begroting 2021:

Tabel: Overzicht Vlaams Beschermingsmechanismes – budget 2021

Steunmaatregel	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Vlaams Beschermingsmechanisme 3	3.904	16.111.383,54
Vlaams Beschermingsmechanisme 4	41.225	86.829.832,97
Vlaams Beschermingsmechanisme 5	47.876	101.763.102,68
Vlaams Beschermingsmechanisme 6	41.637	97.688.742,43
Vlaams Beschermingsmechanisme 7	44.317	160.059.174,40
Vlaams Beschermingsmechanisme 8	27.765	82.753.792,19
Vlaams Beschermingsmechanisme 9	20.632	44.519.432,45
Vlaams Beschermingsmechanisme 10	450	8.173.189,45
Totaal	227.806	597.898.650,11

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 13 november 2020 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 werd de financiële ondersteuning verder gezet in de vorm van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 3**.

De getroffen ondernemingen konden hiermee verder ondersteuning blijven genieten voor de periode van omzetsdaling van minstens 60% of verplichte sluiting in de periode van 16 november tot en met 31 december 2020, met een steun van 10% op de omzet uit geleverde prestaties in de overeenstemmende periode in 2019. Het maximum steunplafond werd gedifferentieerd naar de personeelsklasse en ook een minimum steunbedrag werd voorzien.

De indieningsperiode via de online aanvraag liep van 4 januari 2021 tot en met 15 februari 2021. Er werden in die periode 57.644 aanvragen ingediend, waarvan in totaal 56.510 aanvragen werden goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 182.895.672,58 euro (hiervan viel 166.777.499 euro nog ten laste van de begroting 2020).

Naar sectorale opdeling bestaat de top 3 van uitbetaalde steun uit de horecasector (sectie I), de groot- en detailhandel (sectie G), gevolgd door de niet-medische contactberoepen (sectie S).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 3 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 3 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	326	1.545.885,19
SECTIE B -- WINNING VAN DELFSTOFFEN	1	1.000,00
SECTIE C -- INDUSTRIE	2.003	5.871.309,91
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	16	76.735,60
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL- WATERBEHEER EN SANERING	10	20.495,88
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	2.338	7.794.662,94
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	19.749	54.713.659,90
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	1.267	4.222.753,47
SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	15.118	66.309.730,58
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	448	1.422.449,90
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	90	269.988,91
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	314	997.558,94
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	2.057	5.100.575,42
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.881	10.150.061,03
SECTIE P -- ONDERWIJS	662	1.564.328,20
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	1.007	1.766.752,48

SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	2.636	10.285.972,50
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	6.567	10.725.006,27
SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFERENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	3	3.000,00
n.b.	17	53.745,46
Eindtotaal	56.510	182.895.672,58

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. De trend zoals waargenomen bij de vorige steunmaatregelen wordt verder gezet: zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen blijft de provincie Antwerpen op de eerste plaats staan, gevolgd door West- en Oost-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 3 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 3 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	15.522	53.897.274,21
Limburg	7.219	21.111.218,63
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	868	4.660.916,37
Oost-Vlaanderen	12.695	38.874.728,45
Vlaams-Brabant	7.425	23.250.029,91
West-Vlaanderen	12.781	41.101.505,01
Eindtotaal	56.510	182.895.672,58

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetzak hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 werd de financiële ondersteuning verdergezet in de vorm van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 4**, steun aan ondernemingen met een omzetzak van minstens 60% of die verplicht werden te sluiten in de maand januari 2021 en van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 5**, steun aan ondernemingen met een omzetzak van minstens 60% of die verplicht werden te sluiten in de maand februari 2021. De Vlaams Beschermingsmechanismen vanaf januari 2021 werden aangemeld onder de Europese Tijdelijke Kaderregeling Covid-19, punt 3.1.

De getroffen ondernemingen konden hiermee een steun van 10% op de omzet uit geleverde prestaties in respectievelijk januari en februari 2020 genieten. Het maximum steunplafond werd gedifferentieerd naar de personeelsklasse en ook een minimum steunbedrag werd voorzien.

Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 4** kon online aangevraagd worden vanaf 16 februari 2021 tot en met 15 maart 2021. Van de 47.500 ingediende aanvragen werden er 46.772 goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 102.141.880,94 euro, waarvan 86.829.832,97 euro ten laste viel van de begroting 2021.

Naar sectorale opdeling gaat de meest uitbetaalde steun naar de horecasector (sectie I), gevolgd door de groot- en detailhandel (sectie G), de event- en reissector (sectie N), de cultuur- en recreatieve sector (sectie R) en de niet-medische contactberoepen (sectie S).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 4 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 4 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	191	532.217,25
SECTIE C -- INDUSTRIE	1.496	3.164.057,07
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	11	30.660,40
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL- WATERBEHEER EN SANERING	11	21.544,80
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	1.696	4.145.050,43
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	14.090	25.752.903,83
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	1.177	2.531.440,96
SECTIE I -VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	14.618	41.740.555,57
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	363	821.755,88
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	60	126.185,75
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	198	374.981,44
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	1.689	2.938.701,96
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.693	6.405.566,02
SECTIE P -- ONDERWIJS	528	648.848,43
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	831	814.170,97
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	2.359	6.186.258,92
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	5.746	5.867.118,85
SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFE- RENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	1	600,00
n.b.	14	39.262,41
Eindtotaal	46.772	102.141.880,94

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen blijft de provincie Antwerpen op de eerste plaats staan, gevolgd door Oost- en West-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 4 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 4 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
---	---------------------------------	------------------------------

Antwerpen	12.773	30.383.724,64
Limburg	5.955	11.788.473,25
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	718	2.726.106,59
Oost-Vlaanderen	10.602	22.116.446,76
Vlaams-Brabant	6.213	13.393.211,65
West-Vlaanderen	10.511	21.733.918,05
Eindtotaal	46.772	102.141.880,94

Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 5** kon online aangevraagd worden vanaf 16 maart 2021 tot en met 30 april 2021. Van de 48.973 ingediende aanvragen werden er 47.876 goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 101.763.102,68 euro.

Naar sectorale opdeling gaat de meest uitbetaalde steun naar de horecasector (sectie I), gevolgd door de groot- en detailhandel (sectie G), de event- en reissector (sectie N) en cultuur- en recreatieve sector (sectie R).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 5 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 5 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	194	415.031,64
SECTIE C -- INDUSTRIE	1.601	3.501.782,92
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	16	33.040,54
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL-WATERBEHEER EN SANERING	12	16.505,81
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	1.810	4.219.721,23
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	14.398	25.689.767,24
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	1.236	2.679.896,74
SECTIE I -VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	15.017	42.567.629,43
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	391	799.358,27
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	59	137.300,37
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	209	345.527,85
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	1.808	2.865.200,00
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.756	6.430.383,03
SECTIE P -- ONDERWIJS	481	462.863,80
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	825	756.130,79
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	2.541	6.391.076,33
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	5.507	4.405.916,52

SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFERENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	1	600,00
n.b.	14	45.370,17
Eindtotaal	47.876	101.763.102,68

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen blijft ook hier de provincie Antwerpen op nummer 1 staan, gevolgd door Oost- en West-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 5 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 5 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	13.060	30.153.389,12
Limburg	6.107	11.702.401,90
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	740	2.729.810,03
Oost-Vlaanderen	10.824	21.939.443,61
Vlaams-Brabant	6.433	13.538.508,78
West-Vlaanderen	10.712	21.699.549,24
Eindtotaal	47.876	101.763.102,68

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 2 april 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetzaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 werd de financiële ondersteuning verdergezet in de vorm van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 6**, steun aan ondernemingen met een omzetzaling van minstens 60% of die verplicht werden te sluiten in de maand maart 2021 en van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 7**, steun aan ondernemingen met een omzetzaling van minstens 60% of die verplicht werden te sluiten in de maand april 2021.

De getroffen ondernemingen kwamen met het Vlaams Beschermingsmechanisme 6 in aanmerking voor een steun van 10% op de omzet uit geleverde prestaties in maart 2019 en met het Vlaams Beschermingsmechanisme 7 voor een steun van 15% op de omzet uit geleverde prestaties in april 2019. Het maximum steunplafond werd gedifferentieerd naar de personeelsklasse en ook een minimum steunbedrag werd voorzien.

Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 6** kon online aangevraagd worden vanaf 14 april 2021 tot en met 15 mei 2021. Van de 42.518 ingediende aanvragen werden er 41.637 goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 97.688.742,43 euro.

Naar sectorale opdeling gaat de meest uitbetaalde steun naar de horecasector (sectie I), gevolgd door de groot- en detailhandel (sectie G), de event- en reissector (sectie N) en cultuur- en recreatieve sector (sectie R).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 6 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 6 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	138	275.428,75
SECTIE C -- INDUSTRIE	1.338	3.043.868,83
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	10	26.723,70
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL- WATERBEHEER EN SANERING	10	20.944,69
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	1.476	3.973.741,03
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	12.278	23.937.393,16
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	1.101	2.502.249,05
SECTIE I -VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	14.314	44.371.627,46
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	299	756.069,09
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	57	87.346,41
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	160	281.518,69
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	1.458	2.649.118,99
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.547	6.257.312,93
SECTIE P -- ONDERWIJS	384	373.579,10
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	534	447.667,54
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	2.220	5.967.606,81
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	4.298	2.672.919,42
SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFE- RENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	2	5.097,00
n.b.	13	38.529,78
Eindtotaal	41.637	97.688.742,43

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen blijft ook hier de provincie Antwerpen op nummer 1 staan, gevolgd door West- en Oost-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 6 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 6 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	11.411	29.364.378,15
Limburg	5.293	11.043.128,72
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	630	2.473.926,61
Oost-Vlaanderen	9.319	20.643.205,11
Vlaams-Brabant	5.447	12.780.487,05

West-Vlaanderen	9.537	21.383.616,79
Eindtotaal	41.637	97.688.742,43

Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 7** kon online aangevraagd worden vanaf 3 mei 2021 tot en met 15 juni 2021. Een 45.237 aanvragen werden ingediend, waarvan er 44.317 werden goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 160.059.174,40 euro. Het steunbedrag lag aanzienlijk hoger dan bij de andere Vlaams Beschermingsmechanismes in dat zelfde jaar; dit wegens een tijdelijk verhoogd steunpercentage van 15% voor de maand april.

Naar sectorale opdeling zet de trend zich door: naar uitbetaalde steun blijft de horecasector (sectie I) de grootste afnemer, gevolgd door de groot- en detailhandel (sectie G), de event- en reissector (sectie N) en cultuur- en recreatieve sector (sectie R).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 7 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 7 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	128	430.496,68
SECTIE C -- INDUSTRIE	1.421	4.870.641,90
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	11	55.889,24
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL-WATERBEHEER EN SANERING	10	21.293,38
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	1.532	6.202.159,30
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	14.017	44.703.186,02
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	1.116	4.097.292,81
SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	14.314	67.456.954,44
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	327	1.200.062,55
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	52	207.297,30
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	157	500.465,90
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	1.492	4.067.552,88
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.591	9.367.589,76
SECTIE P -- ONDERWIJS	376	414.586,69
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	602	764.671,31
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	2.243	8.798.284,80
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	4.913	6.853.483,23
SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFERENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	2	2.319,90
n.b.	13	44.946,31

Eindtotaal	44.317	160.059.174,40
-------------------	---------------	-----------------------

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen bestaat de top 3 uit de provincie Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 7 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 7 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	12.120	46.980.448,35
Limburg	5.545	17.909.894,61
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	681	4.340.991,21
Oost-Vlaanderen	9.911	33.425.220,84
Vlaams-Brabant	5.808	19.964.544,28
West-Vlaanderen	10.252	37.438.075,11
Eindtotaal	44.317	160.059.174,40

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 werd de financiële ondersteuning verdergezet in de vorm van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 8**, steun aan ondernemingen met een omzetsdaling van minstens 60% of die verplicht werden te sluiten in de maand mei 2021 en van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 9**, steun aan ondernemingen met een omzetsdaling van minstens 60% of die verplicht werden te sluiten in de maand juni 2021.

De getroffen ondernemingen kwamen in aanmerking voor een steun van 10% op de omzet uit geleverde prestaties in respectievelijk mei 2019 en in juni 2019. Het maximum steunplafond werd gedifferentieerd naar de personeelsklasse en ook een minimum steunbedrag werd voorzien.

Uit de cijfers hierna blijkt duidelijk, zowel naar het aantal aanvragen als uitbetaalde steun dat de coronamaatregelen aanzienlijk versoepeld werden en vanaf 9 juni 2021 waren, met uitzondering van de discotheken en dancings, de ondernemingen niet langer verplicht gesloten.

Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 8** kon online aangevraagd worden vanaf 7 juni 2021 tot en met 5 juli 2021. Een 28.759 aanvragen werden ingediend, waarvan er 27.765 werden goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 82.753.792,19 euro.

Naar sectorale opdeling zet de trend zich door, wat logisch is gelet op de sectoren die het langst getroffen werden door de coronamaatregelen opgelegd door het Overlegcomité. De uitbetaalde steun gaat in de eerste plaats naar de horecasector (sectie I), gevolgd door de groot- en detailhandel (sectie G), de event- en reissector (sectie N) en cultuur- en recreatieve sector (sectie R).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 8 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 8 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	86	206.443,13
SECTIE C -- INDUSTRIE	951	2.372.346,36
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	4	21.700,00
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL- WATERBEHEER EN SANERING	8	23.500,00
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	1.081	3.077.800,18
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	6.591	17.482.201,88
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	924	2.418.741,38
SECTIE I -VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	12.341	41.478.680,75
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	259	628.484,78
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	39	72.827,99
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	129	255.859,90
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	1.137	2.125.943,54
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.274	5.752.371,40
SECTIE P -- ONDERWIJS	263	273.078,77
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	209	328.551,94
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	1.824	5.192.082,67
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	633	1.013.428,10
SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFE- RENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	1	1.506,30
n.b.	11	28.243,12
Eindtotaal	27.765	82.753.792,19

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen bestaat de top 3 uit de provincie Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 8 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 8 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	7.684	24.182.581,27
Limburg	3.278	9.356.275,45
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	451	1.929.832,56
Oost-Vlaanderen	6.286	17.596.716,95
Vlaams-Brabant	3.648	10.612.954,23

West-Vlaanderen	6.418	19.075.431,73
Eindtotaal	27.765	82.753.792,19

Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 9** kon online aangevraagd worden vanaf 6 juli 2021 tot en met 5 augustus 2021. Een 21.667 aanvragen werden ingediend, waarvan er 20.632 werden goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 44.519.432,45 euro.

Naar sectorale opdeling neemt de horecasector (sectie I) het grootse aandeel voor zijn rekening, gevolgd door de groot- en detailhandel (sectie G), de event- en reissector (sectie N) en cultuur- en recreatieve sector (sectie R).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 9 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 9 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	63	144.708,05
SECTIE C -- INDUSTRIE	739	1.689.206,60
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	3	12.100,00
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL- WATERBEHEER EN SANERING	4	2.400,00
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	804	2.098.417,05
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	4.867	10.158.637,55
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	772	1.884.356,47
SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	9.069	18.050.361,52
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	210	446.409,34
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	30	52.078,04
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	87	169.156,18
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	889	1.631.949,87
SECTIE N -- ADMINISTRatieve EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1.018	4.649.935,67
SECTIE P -- ONDERWIJS	152	151.413,98
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	137	169.320,37
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	1.321	2.629.880,19
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	456	548.358,18
SECTIE T -- HUISHOUDENS ALS WERKGEVER; NIET-GEDIFFE- RENTIEERDE PRODUCTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN DOOR HUISHOUDENS VOOR EIGEN GEBRUIK	1	1.360,50
n.b.	10	29.382,89
Eindtotaal	20.632	44.519.432,45

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen bestaat de top 3 uit de provincie Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 9 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 9 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	5.698	13.404.718,32
Limburg	2.396	4.824.899,21
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	319	1.116.092,75
Oost-Vlaanderen	4.608	9.257.774,78
Vlaams-Brabant	2.764	6.068.293,30
West-Vlaanderen	4.847	9.847.654,09
Eindtotaal	20.632	44.519.432,45

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrenge coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 werd de financiële ondersteuning verdergezet in de vorm van het **Vlaams Beschermingsmechanisme 10**, steun aan ondernemingen met een omzetsdaling van minstens 60% in de periode van 1 juli tot en met 30 september 2021. Het toepassingsgebied werd strikt afgelijnd tot de activiteiten die in het derde kwartaal 2021 nog geïmpacteerd werden door exploitatiebeperkingen ingevolge onder meer capaciteitsrestricties in welbepaalde sectoren.

De getroffen ondernemingen kwamen in aanmerking voor een steun van 10% op de omzet uit prestaties in het derde kwartaal 2019. Het maximum steunplafond werd gedifferentieerd naar de personeelsklasse. Er werd geen minimum steunbedrag meer voorzien.

Deze steun kon online aangevraagd worden vanaf 15 oktober 2021 tot en met 16 november 2021. Van de 933 ingediende aanvragen werden in totaal 545 aanvragen goedgekeurd en uitbetaald waarvan 450 in 2021 en dit voor een steunbedrag van 8.173.189,45 euro.

Gelet op de strikte aflijning van in aanmerking komende activiteiten gaat naar sectorale opdeling de meeste steun naar de event- en reissector (sectie N), gevolgd door de hotelsector (sectie I) en de autocarbedrijven (sectie H).

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 10 opdeling naar sector

Vlaams Beschermingsmechanisme 10 naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE C -- INDUSTRIE	7	57.946,26
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	17	251.128,49
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	51	747.416,95
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	45	1.041.843,51

SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	113	1.544.192,13
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	1	22.500,00
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	1	45.000,00
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	13	153.971,25
SECTIE N -- ADMINISTRatieve EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	162	3.694.679,92
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	40	614.510,94
Eindtotaal	450	8.173.189,45

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Zowel naar uitbetaald steunbedrag als aantal uitbetaalde aanvragen bestaat de top 3 uit de provincie Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen.

Tabel: Vlaams Beschermingsmechanisme 10 opdeling naar provincie

Vlaams Beschermingsmechanisme 10 naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	146	2.755.399,47
Limburg	51	994.853,62
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	11	243.248,00
Oost-Vlaanderen	103	1.659.817,73
Vlaams-Brabant	61	1.244.991,50
West-Vlaanderen	78	1.274.879,13
Eindtotaal	450	8.173.189,45

Ingevolge de aangescherpte coronamaatregelen genomen door het Overlegcomité naar aanleiding van de vierde golf van de coronavirus besliste de Vlaamse Regering op 21 januari 2022 tot het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2021. Het **Vlaams Beschermingsmechanisme 11** voorziet steun aan ondernemingen met een omzetsdaling van minstens 60% of verplichte sluiting in de periode van 20 november tot en met 31 december 2021. Het toepassingsgebied werd strikt afgelijnd tot de activiteiten die in de laatste 6 weken van 2021 opnieuw getroffen werden door exploitatiebeperkingen of verplichte sluiting.

Deze steun kan online aangevraagd worden vanaf 14 februari 2022 tot en met 31 maart 2022. Over deze steunmaatregel zal in het jaarverslag van 2022 gerapporteerd worden.

3.2. Corona Globalisatiemechanisme

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2021 betreffende het corona globalisatiemechanisme voor ondernemingen met een grote omzetsdaling in 2020 ten gevolge van de coronavirusmaatregelen bood de Vlaamse Regering een financiële ondersteuning aan ondernemingen die in de periode van 1 april 2020 tot en met 31 december 2020 een omzetsdaling

van minstens 60% én een boekhoudkundig verlies hadden geleden ingevolge de coronavirusmaatregelen.

Deze maatregel werd aangemeld onder de Europese Tijdelijke Kaderregeling Covid-19, punt 3.12.

De getroffen ondernemingen konden hiermee een steun van 10% op de omzet uit geleverde prestaties in de drie laatste kwartalen van 2019 genieten, bovenop de reeds toegekende steun in de vorm van een coronapremie of Vlaams Beschermingsmechanisme voor de subsidieperiode in 2020. Het maximum steunplafond werd gedifferentieerd naar tewerkstelling en de hoogte van de omzetsdaling tussen de 60% en 100% en beperkt tot 70% (voor middelgrote en grote ondernemingen) of 90% (voor kleine ondernemingen) van het geleden boekhoudkundig verlies in de laatste 3 kwartalen van 2020.

De reeds genoten steun in de vorm van een Corona Hinderpremie, Compensatiepremie, Ondersteuningspremie of een Vlaams Beschermingsmechanisme (1-3) werd in mindering gebracht van het Corona Globalisatiemechanisme.

Deze steun kon online aangevraagd worden vanaf 1 april 2021 tot en 30 september 2021. Van de 861 ingediende aanvragen werden tot op heden in totaal 490 aanvragen goedgekeurd en uitbetaald, waarvan 241 in 2021 en dit voor een steunbedrag van 38.665.713,05 euro. Een 331 aanvragen werden negatief beslist, het merendeel wegens een negatief saldo op het Corona Globalisatiemechanisme na aftrek van de reeds genoten coronasteun voor 2020.

Naar sectorale opdeling bestaat de top 3 van uitbetaalde steun uit de event- en reissector (sectie N), de cultuur- en recreatieve sector (sectie R) en de horecasector (sectie I). Een 70% van de steun toegekend in de vorm van de Corona Globalisatiemechanisme ging naar deze sectoren. Dit waren ook effectief de sectoren die het langst en het hardst getroffen werden door exploitatiebeperkingen of verplichte sluitingen ingevolge de coronavirusmaatregelen.

Tabel: Corona Globalisatiemechanisme opdeling naar sector

Corona Globalisatiemechanisme naar sector (Sectie obv Nacebelnomenclatuur)	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
SECTIE C -- INDUSTRIE	13	4.800.090,19
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	1	14.626,22
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	97	7.433.027,52
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	21	3.068.117,74
SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	118	13.913.536,02
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	11	2.274.014,19
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	1	47.000,00
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	21	1.074.265,20
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	119	22.084.788,88
SECTIE P -- ONDERWIJS	2	109.958,72
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	78	10.091.149,19
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	8	643.036,41

Eindtotaal	490	65.553.610,28
-------------------	------------	----------------------

De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de onderneming met een exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest. Naar uitbetaald steunbedrag is de provincie Antwerpen koploper, gevolgd door Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen.

Tabel: Corona Globalisatiemechanisme opdeling naar provincie

Corona Globalisatiemechanisme naar provincie	Aantal uitbetaalde aanvragen	Uitbetaalde steun in euro
Antwerpen	172	23.678.966,37
Limburg	36	3.531.597,44
Maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen	18	6.192.407,97
Oost-Vlaanderen	99	10.307.388,37
Vlaams-Brabant	70	12.915.563,04
West-Vlaanderen	95	8.927.687,09
Eindtotaal	490	65.553.610,28

3.3. Corona-omboekingspremie

De corona-omboekingspremie was bedoeld voor ondernemingen uit de evenementensector die hard werden getroffen door exploitatiebeperkingen als gevolg van de coronamaatregelen. Ondernemingen die geplande en geboekte evenementen moesten annuleren en tickets moesten terugbetalen of omboeken naar een andere datum werden daarvoor, afhankelijk van het aantal verrichte eerste omboekingen, ondersteund met de corona-omboekingspremie.

De indieningsperiode van de online aanvraag liep van 4 tot en met 22 oktober 2021. Er werden vijf aanvragen ingediend, waarvan twee aanvragen werden goedgekeurd en uitbetaald voor een totaal steunbedrag van 418.170,00 euro.

Tabel: corona-omboekingspremie - aantal goedgekeurde dossiers en toegekende steun volgens bedrijfsgrootte en provincie

Ondernemingsgrootte	Provincie	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
GO	Antwerpen	2	418.170,00
Totaal		2	418.170,00

Tabel: corona-omboekingspremie – aantal goedgekeurde dossiers en toegekende steun volgens activiteit (NACE-code op 1 digit)

NACE-code	Omschrijving activiteit	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
1	productie van televisieprogramma's	1	168.170,00
2	overige zakelijke dienstverlening, n.e.g.	1	250.000,00
Totaal		2	418.170,00

3.4. Terugbetaalbaar voorschot voor evenementen

Het terugbetaalbaar voorschot voor organisatoren creëerde werkkapitaal om nieuwe evenementen voor te bereiden en op te zetten. VLAIO organiseerde drie oproepen voor evenementen die zouden doorgaan in de periode tussen oktober 2020 en 31 december 2021.

Een evenement is een bijeenkomst van mensen, met een tijdelijk karakter, in functie van amusement, beleving of professionele doeleinden, dat doorgaat op een bepaalde plaats binnen het Vlaamse Gewest en een op voorhand bepaald tijdstip. Als de steunaanvrager een operationele exploitatiezetel heeft binnen het Vlaamse Gewest mag het evenement ook doorgaan binnen het Brusselse Gewest. Het evenement heeft een eigen management en een economische, reputationele of maatschappelijke waarde.

Wettelijk kader

- Mededeling van de Commissie van 19 maart 2020 (C(2020) 1863) betreffende de Tijdelijke Kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige Covid-19-uitbraak, zoals gewijzigd op 3 april 2020 (C(2020) 2215), 8 mei 2020 (C(2020) 3156) en 29 juni 2020 (C(2020) 4509) en alle latere wijzigingen.
- Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid, artikel 35.
- Besluit van de Vlaamse Regering tot instellen van een terugbetaalbaar voorschot ter ondersteuning van de opstart van de evenementensector.

Kerncijfers van de maatregel (toestand op 1/04/2022):

Projecten ingediend in de oproepen samen	473		
Aantal unieke bedrijven die een dossier indienden	241		
Onontvankelijk, negatief, ...	148		
Positieve beslissing	325		
Bedrag toegekend bij beslissing	84.007.633,76		
Aantal dossiers/projecten uitbetaald	201		
Uitbetaalde bedrag	47.760.422,48		
Doorgegane evenementen	101		
gedeeltelijk doorgegane evenementen	27		
Terug te betalen bedrag	25.584.610,72		
Bedrag terugbetaald	14.511.608,17		
Stopgezet door aanvrager	82		
Definitief niet uit te betalen bedrag	31.166.746,36		
Status evenement in onderzoek	3		

Geplande evenementen	0		
Geannuleerde evenementen	113		
Definitief toegekende subsidie na inspectie	6.555.403,60	80	afgewerkte inspecties
afgesloten dossiers	359		
Resterende maximale blootstelling VO	38329279,23		

3.5. Handelshuurlening

Omwille van de coronamaatregelen werden sommige bedrijven verplicht de deuren te sluiten. Door de bijhorende liquiditeitsproblemen hadden veel ondernemingen moeilijkheden om de handelshuur te betalen. Om deze ondernemingen te ondersteunen werd het systeem van handelshuurlening in het leven geroepen.

De handelshuurlening was gebaseerd op een vrijwillige overeenkomst tussen huurder en verhuurder, waarbij de verhuurder een of twee maanden huur kwijtscheldt en de Vlaamse overheid vervolgens een aantal maanden huur voorschiet d.m.v. een lening aan de huurder (via PMV/z-Leningen). De uitbetaling gebeurt rechtstreeks aan de verhuurder.

Op 04/01/2021 werd het systeem van de handelshuurlening uitgebreid waardoor de lening maximaal vier maanden huur kon bedragen (i.p.v. voorheen 2 maanden), met een maximumbedrag van 60.000 euro per pand. Huurders die reeds een handelshuurlening verkregen volgens de oude regeling (voor 1 of 2 maanden huur) hadden de mogelijkheid om een uitbreiding (extra lening) te vragen, tot in totaliteit dezelfde maxima, zonder dat een bijkomende kwijtschelding door de verhuurder vereist was.

Aanvragen voor een handelshuurlening konden worden ingediend van 5 juli 2020 tot en met 30 juni 2021 en dienden door de verhuurder te zijn bevestigd voor 8 juli 2021. Aanvragen die voldeden aan alle wettelijke voorwaarden werden na goedkeuring door VLAIO aan PMV/z-Leningen overgemaakt voor de opmaak van de leenovereenkomst.

Aantal aanvragen

Aanvragen	aantal
goedgekeurd	1.956
afgekeurd	301
niet bevestigd (door verhuurder)	218
onvolledig (huurder)	20
Totaal (ingediend)	2.495

Er werden in totaal 2.495 aanvragen ingediend, waarvan er 1.956 werden goedgekeurd (78,4%).

850 aanvragen werden ingediend in 2020 (pre 04/01/21); 1.645 aanvragen in 2021 (post 04/01/21). 353 aanvragen hebben betrekking op een 'uitbreiding' van een eerdere aanvraag volgens de 'oude' regeling (van voor 04/01/2021).

De uitbreiding van de regeling (sedert 04/01/2021) tot maximaal 4 maanden huur (i.p.v. voorheen 2 maanden huur) heeft duidelijk zijn nut bewezen, gezien de stijging van de aantallen na 04/01/21.

In de meeste gevallen werd het maximum aantal maanden huurlening aangevraagd, nl. 4 maanden (voor aanvragen na 04/01/21) of 2 maanden (voor aanvragen vóór 04/01/21 of voor 'uitbreidingsaanvragen' na 04/01/21).

Aantal maanden aangevraagde lening	Aantal aanvragen	Procentueel aandeel t.o.v. het totaal aantal aanvragen
1	44	1,76
2	1.288	51,62
3	93	3,72
4	1.070	42,88

Analyse per bedrag

Aangevraagd bedrag per aanvraag - euro	Aantal aanvragen	Procentueel aandeel t.o.v. het totaal aantal aanvragen
0 - 5.000	841	33,71%
5.000 - 10.000	937	37,56%
10.000 - 15.000	297	11,90%
15.000 - 20.000	173	6,93%
20.000 - 25.000	89	3,57%
25.000 - 30.000	45	1,80%
30.000 - 35.000	46	1,84%
35.000 - 40.000	8	0,32%
40.000 - 45.000	8	0,32%
45.000 - 50.000	17	0,68%
50.000 - 55.000	7	0,28%
55.000 - 60.000	25	1,00%

Het totaalbedrag van de aanvragen bedraagt 24.509.979,54 euro.

Het gemiddeld bedrag per aanvraag bedraagt 9.823,63 euro. Meer dan 70% van de aanvragen heeft betrekking op een bedrag < 10.000 euro, wat aantoont dat vnl. kleine ondernemingen gebruik gemaakt hebben van de maatregel. De handelshuurlening was voor deze specifieke doelgroep een belangrijk hulpmiddel zijn in deze crisis.

Het totaalbedrag van de goedgekeurde aanvragen bedraagt bijna 20 miljoen euro, wat gezien het specifieke karakter van deze maatregel een aanzienlijk bedrag is.

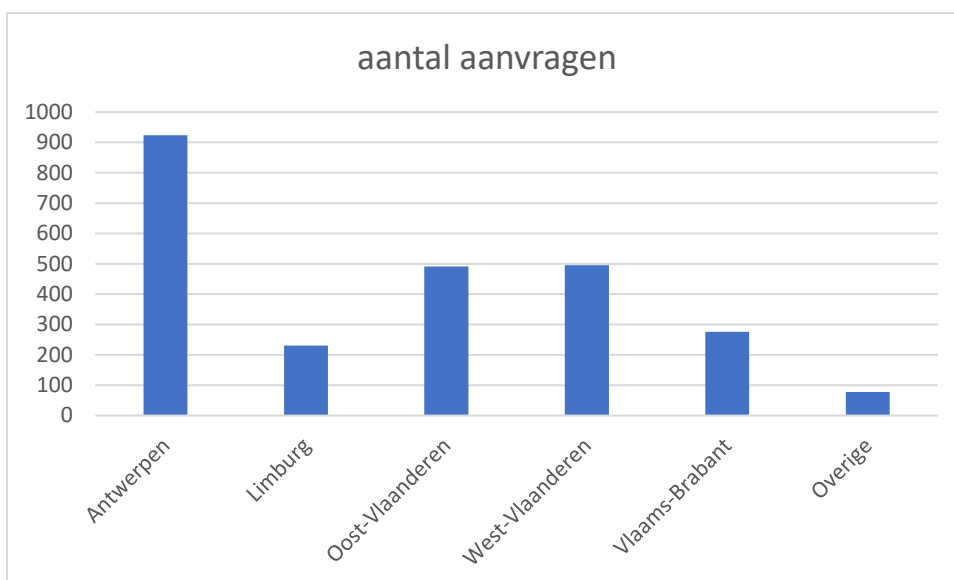
Aanvragen	aantal	bedrag
Goedgekeurd	1.956	19.443.831,54 euro
Niet-goedgekeurd	539	5.066.148,00 euro
Totaal	2.495	24.509.979,54 euro

Analyse per provincie (op basis van maatschappelijke zetel)

Provincie	ingediende aanvragen	goedgekeurde aanvragen
-----------	----------------------	------------------------

	aantal	bedrag	aandeel	aantal	bedrag	aandeel
Antwerpen	924	9.088.094,54 euro	37,03%	721	7.166.183,54 euro	36,86%
Limburg	231	2.471.662,00 euro	9,26%	185	1.916.576,00 euro	9,46%
Oost-Vlaanderen	491	4.697.991,00 euro	19,68%	382	3.696.478,00 euro	19,53%
West-Vlaanderen	495	4.691.883,00 euro	19,84%	397	3.895.325,00 euro	20,30%
Vlaams-Brabant	276	2.776.904,00 euro	11,06%	211	2.110.988,00 euro	10,79%
Overige	78	783.445,00 euro	3,13%	60	658.281,00 euro	3,07%
Totaal	2495	24.509.979,54 euro	100,00%	1956	19.443.831,54 euro	100,00%

Bij de verdeling per provincie valt op dat meer dan 1/3 van de aanvragen uit de provincie Antwerpen afkomstig is.

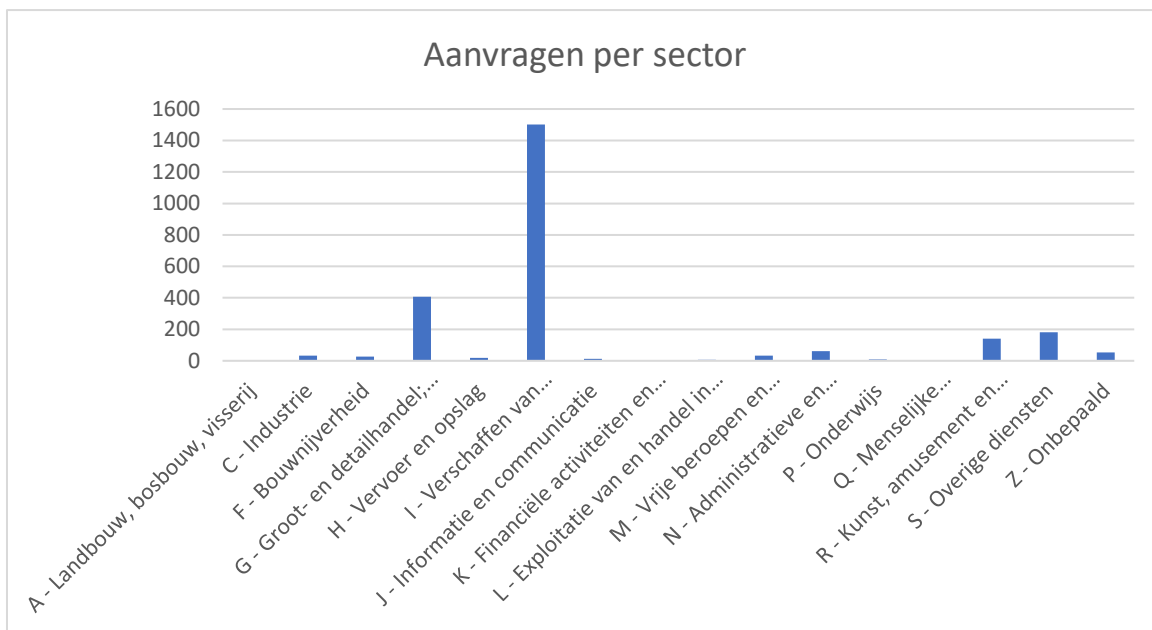

Analyse per sector

Het grootste aantal aanvragen (60%) is afkomstig van de horeca, gevolgd door de retail (16%) en de overige diensten (7%), o.a. contactberoepen e.d. De maatregel heeft hiermee zijn belangrijkste doelgroepen duidelijk bereikt.

Sector	Aantal aanvragen
A - Landbouw, bosbouw, visserij	2
C - Industrie	33
F - Bouwnijverheid	26
G - Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	408

H - Vervoer en opslag	18
I - Verschaffen van accommodatie en maaltijden	1.502
J - Informatie en communicatie	12
K - Financiële activiteiten en verzekeringen	3
L - Exploitatie van en handel in onroerend goed	6
M - Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	33
N - Administratieve en ondersteunende diensten	62
P - Onderwijs	9
Q - Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	4
R - Kunst, amusement en recreatie	141
S - Overige diensten	182
Z - Onbepaald	54
Totaal	2.495

Verdere behandeling door PMV/z-Leningen

Alle goedgekeurde aanvraagdossiers (1.956) werden door VLAIO aan PMV/z-Leningen bezorgd voor de verdere afhandeling van de leenovereenkomsten. PMV/z-Leningen heeft voor alle goedgekeurde aanvraagdossiers de leenovereenkomst (akte) aan de huurder voorgelegd ter ondertekening. De uitbetaling aan de verhuurder gebeurt van zodra PMV de ondertekende akte terug ontvangt.

Midden juli 2021 werden meer dan 1.790 leenovereenkomsten reeds effectief afgesloten en uitbetaald, voor een totaalbedrag van meer dan 17,8 miljoen euro. In een beperkt aantal gevallen (< 100) ziet de huurder uiteindelijk nog af van de aangevraagde handelshuurlening. De overige leenovereenkomsten (< 100) zijn nog in acceptatie bij de huurder.

De uiteindelijk verstrekte leningen door PMV/z-Leningen zullen wat lager liggen dan de vermelde cijfers van de goedgekeurde dossiers, aangezien er ook na goedkeuring nog enige uitval is

(aanvragers die uiteindelijk niet overgaan tot het ondertekenen van de leningsakte, ...). Voor cijfers over de verstrekte leningen wordt verwezen naar PMV.

3.6. Heropstartlening

De heropstartlening is een antwoord op de nood aan een financieringsmechanisme om ondernemingen die liquiditeit nodig hebben om hun heropstart te financieren, te ondersteunen.

De Vlaamse Regering keurde het voorontwerp van besluit principieel goed op 19 maart 2021 (VR 2021 1903 DOC 0296/2). De Europese Commissie verleende haar goedkeuring C(2021) 3011 final voor deze steunmaatregel op 23 april 2021.

De Raad van State heeft advies nr. 69.091/1 gegeven op 30 maart 2021, met toepassing van artikel 84, §1, 3°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973. Het verzoek om spoedbehandeling werd gemotiveerd door de omstandigheid dat dit advies dringend noodzakelijk is omdat de verplichte sluiting van intrinsiek gezonde ondernemingen ten gevolge van de federale coronamaatregelen voor gevolg heeft dat deze ondernemingen nu liquiditeitsnoden hebben, terwijl de bank of de toeleveranciers geen of moeilijk kredieten toekennen voor de aanvulling van de voorraden in het voorjaar van 2021. Daardoor dreigen deze ondernemingen hun kans op doorstart en herstel te missen.

De heropstartlening was van kracht vanaf 31/05/2021 tot 01/08/2021 met een totaalbudget van 75 miljoen euro.

Op 30 april 2021 besliste de Vlaamse Regering dat de Vlaamse Regering half juli zou evalueren of een eventuele verlenging van de aanvraagtermijn wenselijk is.

In de periode tussen 31 mei 2021 en 30 juni 2021 had de maatregel het onderstaande bereik, bij VLAIO:

Dossier status	Aantal	Bedrag Lening
Totale aantal goedgekeurde aanvragen	396	27.629.851,21
Totale aantal aanvragen geaccepteerd	6	336.963,83
Totale aantal aanvragen geannuleerd	56	4.366.857,43
Totale aantal aanvragen geopend	16	543.000,00
Totale aantal aanvragen geweigerd	81	2.169.416,26
Totale aantal aanvragen	555	35.046.088,73
Totaalbedrag toegekend		27.629.851,21

Deze evaluatie gaf ook aan dat de aanvragen en toegekende subsidies sterk evenwichtig gespreid zijn over Vlaanderen en dat de maatregel een bereik heeft bij de sectoren retail en horeca en dus bij de door de pandemie getroffen bedrijven.

Op 8 juli 2021 eindigde de aanvraag- en bevestigingsperiode voor de handelshurlening definitief. Uiteindelijk werd voor een kleine 20 miljoen euro leningen toegekend. Van de oorspronkelijk beschikbare 100 miljoen euro werd vijftig miljoen euro ter beschikking gesteld voor het terugvorderbaar voorschot evenementensector, werd 20 miljoen euro aan handelshurleningen uitgegeven en bleef dus nog 30 miljoen euro beschikbaar.

Door deze 30 miljoen euro ter beschikking te stellen van de heropstartlening, werd de maatregel verlengd tot einde september, waardoor bijvoorbeeld de heropstart kon gefaciliteerd worden van sportkantines en de aankoop van de wintercollecties.

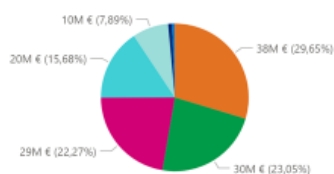
Op 08/09/2021 werd het verhoogde budgetplafond van 105 miljoen euro bereikt en werd de maatregel stopgezet.

Kerncijfers 2021:

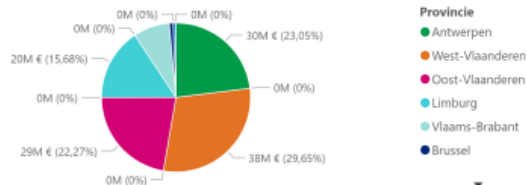
	aantal	bedrag	% op totaal	gemiddeld bedrag per dossier
goedgekeurde dossiers	1205	104.968.301,65 euro	82%	87.110,62 euro
geannuleerde dossiers	182	15.549.242,80 euro	12%	85.435,40 euro
geweigerde dossiers	248	7.938.792,63 euro	6%	32.011,26 euro
	1635	128.456.337,08 euro	100%	78.566,57 euro

Provincie	Aantal aangevraagde dossiers	Bedrag aangevraagde dossiers	Aantal Vlaio_goedgekeurde dossiers	Bedrag Vlaio_goedgekeurde dossiers	Vlaio_Goedkeuringspercentage
Antwerpen	428	29.530.649 €	307	23.655.450,45 €	71,73%
West-Vlaanderen	424	37.987.091 €	327	32.263.649,81 €	77,12%
Oost-Vlaanderen	361	28.534.896 €	261	22.935.148,13 €	72,30%
Limburg	208	20.083.823 €	163	16.949.152,96 €	78,37%
Vlaams-Brabant	190	10.104.788 €	131	7.367.480,13 €	68,95%
Brussel	17	1.077.170 €	10	911.670,17 €	58,82%
Henegouwen	5	737.919 €	4	485.750,00 €	80,00%
Waals-Brabant	1	50.000 €	1	50.000,00 €	100,00%
Totaal	1634	128.106.337 €	1204	104.618.301,65 €	73,68%

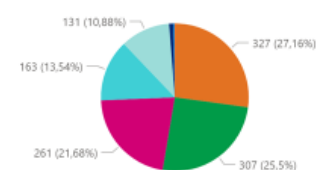
Bedrag aangevraagde dossiers per Provincie

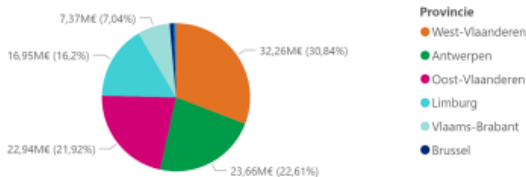
Aantal aangevraagde dossiers en Bedrag aangevraagde dossiers per Provincie

Aantal Vlaio_goedgekeurde dossiers per Provincie

Bedrag Vlaio_goedgekeurde dossiers per Provincie

Sectie	Antwerpen	Brussel	Henegouwen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	Waals-Brabant	West-Vlaanderen	Totaal
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	2			1				4	7
SECTIE C -- INDUSTRIE	20			8	18	7		20	73
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL-WATERBEHEER EN SANERING	1							1	2
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	14		1	7	16	3		20	61
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	154	8	2	107	143	62	1	164	641
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	2	2			9	3		5	21
SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	127	2		39	75	59		108	410
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	3			1	4	1			9
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	5				1	1		3	10
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED						1		1	2
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	6	1		4	7				18
SECTIE N -- ADMINISTRatieve EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	5			1	6	1		4	17
SECTIE P -- ONDERWIJS				2	1				3
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING						1			1
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	9			3	4	6		6	28
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	9	1		2	1	3		1	17
Totaal	357	14	3	175	285	148	1	337	1320

4. Stimuleren van groei, transformatie en innovatie

VLAIO biedt ondersteuning aan ondernemingen in het Vlaams gewest. VLAIO wil hiermee O&O en innovatie, investeringen en professionalisering en kennisverwerving bij kmo's ondersteunen zodat deze ondernemingen zich ten volle kunnen ontplooiën binnen een concurrentieel economisch landschap.

De belangrijkste maatregelen waarmee het VLAIO ondernemingen op deze vlakken ondersteunt zijn O&O-bedrijfssteun, specifieke instrumenten voor samenwerkingsverbanden en onderzoekscentra zoals het Tetra-fonds, landbouwonderzoek, COOCK, de kmo-portefeuille, kmo-groeisubsidie, strategische transformatiesteun en ecologiesteun. Daarnaast beheert het VLAIO ook een aantal maatregelen voor specifieke sectoren (Screen Flanders, Ecologisch en veilig transport) of specifieke thema's (hindermaatregelen). En finaal zijn er de persoonsgebonden Baekeland-mandaten en Innovatiemandaten.

4.1. Innovatiesteun voor bedrijven

In O&O-bedrijfssteun wordt directe steun gegeven aan bedrijven actief in Vlaanderen. Het betreft projecten gericht op kennisverwerving via onderzoek en ontwikkeling, met het oog op innovatie. De activiteiten worden uitgevoerd door de bedrijven zelf, al dan niet in samenwerking met andere bedrijven en/of kennisinstellingen in binnen- en buitenland.

Het agentschap beschikt over 2 instrumenten in dit programma, onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, elk gekoppeld aan 1 van de besluiten die sinds oktober 2017 van kracht zijn.

Daarnaast kunnen bedrijven steun krijgen voor O&O-activiteiten in een ruimer samenwerkingsverband met onderzoeksorganisaties (ICON-projecten), gekoppeld aan het nieuwe besluit dat van kracht ging in januari 2018.

Om snel in te spelen op de behoeften in de zorg omwille van COVID-19 werd in 2020 een fast track behandeling uitgevoerd voor projecten die oplossingen kunnen bieden aan een behandeling van patiënten en preventie van infecties. In totaal werden 46 voorstellen behandeld waarbij reeds 7.3 miljoen EUR steun werd verleend.

4.1.1. Onderzoeksprojecten

De focus in onderzoeksprojecten ligt op het opbouwen van nieuwe kennis en het uitvoeren van hoog-risico onderzoek dat op termijn de basis vormt voor nieuwe of verbeterde producten, processen of diensten. Het is mogelijk om ondersteunend hieraan binnen het project ook ontwikkelingsactiviteiten te verrichten. De delen in het project die onderzoeksactiviteiten omvatten krijgen een basissteunpercentage van 50% en de delen die ontwikkeling omvatten krijgen een basissteunpercentage van 25%. Toeslagen voor kleine ondernemingen (20%), middelgrote ondernemingen (10%) en samenwerking (10%) kunnen daar bovenop komen. Het maximale steunpercentage is evenwel beperkt tot 60%.

De belangrijkste kerngetallen voor onderzoeksprojecten worden in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel: overzicht van alle ingediende en behandelde aanvragen voor onderzoeksprojecten

Aantal aanvragen in behandeling op 31.12.2020	99
---	----

Aantal aanvragen ingediend in 2021	129
Behandeld in 2021	123
<i>Waarvan positief beoordeeld</i>	117
<i>Waarvan negatief beoordeeld</i>	6
Aantal aanvragen in behandeling op 31.12.2021	79
Totaal toegekende steun	129.884.897€

In 2021 werden 117 projecten goedgekeurd voor een totaal bedrag van 129.884.897€ €.

4.1.2. Ontwikkelingsprojecten

In ontwikkelingsprojecten ligt de focus op de ontwikkeling van een volledig nieuw of beduidend vernieuwend (verbeterd) product, proces, dienst of concept; dat op eerder korte termijn een belangrijke impact heeft op de prestaties van het bedrijf. Het basissteunpercentage bedraagt 25%. Toeslagen voor kleine ondernemingen (20%), middelgrote ondernemingen (10%) en samenwerking (10%) kunnen daar bovenop komen. Het maximale steunpercentage is beperkt tot 50%.

De belangrijkste kerngetallen voor ontwikkelingsprojecten worden in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel: overzicht van alle ingediende en behandelde aanvragen voor ontwikkelingsprojecten

Aantal aanvragen in behandeling op 31/12/2020	231
Aantal aanvragen ingediend in 2021	499
Behandeld in 2021	457
<i>Waarvan positief beoordeeld</i>	383
<i>Waarvan negatief beoordeeld</i>	74
Aantal aanvragen in behandeling op 31/12/2021	225
Totaal toegekende steun (kEUR)	118.340.505 €

In 2021 werden 383 projecten goedgekeurd voor een totaal bedrag van 118.340.505 €

4.1.3. ICON-projecten

Bedrijven kunnen ook samenwerken met onderzoeksorganisaties in zogenaamde ICON-projecten. Dit zijn interdisciplinaire coöperatieve onderzoeksprojecten waarin industrieel onderzoek door meerdere bedrijven gecombineerd wordt met strategisch basisonderzoek door één of meerdere onderzoeksgroepen.

ICON-projecten worden ingezet in de context van de strategische onderzoekscentra en van specifieke beleidsinitiatieven (en daarnaast ook in de context van de speerpuntclusters, zie sectie 8). De bedrijven worden gesubsidieerd door het agentschap. De kosten van de onderzoeksgroepen worden gedragen door de specifieke dotatie van de strategische onderzoekscentra of door VLAIO voor beleidsinitiatieven.

In de context van de strategische onderzoekscentra werden in 2021 vier oproepen beslist: twee georganiseerd door Imec en twee door Flanders Make. In de context van specifieke beleidsinitiatieven

werden in 2021 twee oproepen beslist: één in het kader van de beleidsplannen artificiële intelligentie en één in het kader van de beleidsplannen cybersecurity.

Tabel: overzicht van alle gesteunde aanvragen voor ICON-projecten

ICON-projecten	Aantal gesteunde projecten	Toegezegde steun (kEUR)
SOC ICON	16	10.772
Thematische ICON	5	7.174
Totaal	21	17.947

4.1.4. O&O Haalbaarheidsstudies

Sinds mei 2021 kunnen bedrijven die een innovatief project beogen waarbij de haalbaarheid nog onvoldoende duidelijk is beroep doen op steun voor een O&O haalbaarheidsstudie.

Een haalbaarheidsstudie moet betere en onderbouwde inzichten opleveren over de mogelijkheden en de haalbaarheid van een innovatie. De innovatie die met het innovatieve vervolgtraject beoogd wordt moet het potentieel hebben voor voldoende valorisatie in Vlaanderen. De haalbaarheidsstudie is een voorbereiding voor een steunbaar innovatief vervolgtraject (onderzoeks-, ontwikkelings- en ICON-projecten, ... van het agentschap).

Door de grotere graad van onzekerheid bedraagt het basissteunpercentage 40% en wordt een toeslag voor KMO's voorzien van 10%.

De belangrijkste kerngetallen voor haalbaarheidsstudies worden in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel: overzicht van alle ingediende en behandelde aanvragen voor haalbaarheidsstudies

Aantal aanvragen ingediend in 2021	44
Behandeld in 2021	42
<i>Waarvan positief beoordeeld</i>	34
<i>Waarvan negatief beoordeeld</i>	5
<i>Onontvankelijk</i>	3
Totaal toegekende steun (kEUR)	1,691 MEUR

4.1.5. Innovatieve starterssteun

Innovatieve starterssteun gaat naar starters die een pioniersrol vervullen binnen hun markt. Ze krijgen begeleiding en financiële steun van het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO). Voor dit nieuwe steunprogramma heeft VLAIO ook een nieuw selectieproces uitgetest. Veelbelovende starters werden aangemeld door tien partners uit het VLAIO-netwerk en door het Team Bedrijfstrajecten van VLAIO. De tien partners uit het VLAIO-netwerk waren Agoria, Sirris, Imec-istart, Voka, Unizo, Netwerk Ondernemen, Start-it @ KBC, Birdhouse, Flanders DC en VRI.

Uit de aangemelde projecten werden 80 voorstellen geselecteerd en begeleid om een aanvraag voor Innovatieve starterssteun in te dienen. Ook de niet-geselecteerde starters kunnen beroep blijven doen op het overige aanbod vanuit het Team Bedrijfstrajecten en de VLAIO-partners. Uiteindelijk werden 75 steunaanvragen ingediend en geëvalueerd op basis van een pitch en vraaggesprek. Op 8

juli 2021 werd aan 57 projecten Innovatieve starterssteun toegekend door het beslissingscomité bij het Fonds voor Innoveren en Ondernemen.

Elk project krijgt € 50.000 steun, dus in totaal werd voor alle projecten samen een steun van 2.850.000 euro toegekend. De gezamenlijke economische impact bij succes wordt geschat op ruim 200 miljoen euro. 28 Projecten hebben een positieve maatschappelijke impact en 15 daarvan hebben zelfs een substantiële positieve maatschappelijke impact.

Leeftijd ondernemingen

Het programma stond open voor ondernemingen (rechtspersonen) in oprichting en tot maximum 3 jaar oud. Een derde van de starters zijn ondernemingen in oprichting.

Leeftijd in jaar	aanmelding	preselectie	gesteund
in oprichting	31	25	20
0-1	25	17	13
1-2	32	23	14
2-3	18	15	10
Eindtotaal	106	80	57

Geografische verdeling

Provincie\gesteund	aanmelding	preselectie	gesteund
Antwerpen	31	23	18
Limburg	17	13	8
nog niet gekend	4	4	4
Oost-Vlaanderen	22	17	15
Vlaams-Brabant	15	11	7
West-Vlaanderen	17	12	5
Eindtotaal	106	80	57

4.2. Baekeland-mandaten

Met Baekeland-mandaten wil het Agentschap Innoveren & Ondernemen individuele onderzoekers de kans bieden een doctoraat uit te voeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. We voorzien in cofinanciering van de personeels- en werkingskosten die gepaard gaan met de projectuitvoering.

Bij het Baekeland-mandaat is enerzijds een Vlaams bedrijf betrokken; het bedrijf bepaalt de strategische oriëntatie van het project en zorgt voor cofinanciering. Anderzijds staat een Vlaamse universiteit in voor de begeleiding naar en de toekenning van een doctoraat volgens de gangbare kwaliteitsnormen. Ook andere kennisinstellingen - strategische onderzoekscentra, onderzoeksinstituten, hogescholen, enz. - kunnen optreden als gastinstelling voor de doctorandus, indien zij samenwerken met een promotor verbonden aan een Vlaamse universiteit.

De mandataris kan zowel werknemer van het bedrijf zijn als van de universiteit of kennisinstelling. De regeling staat open voor alle kandidaten, alle nationaliteiten en alle diploma's die door de onderwijsinstelling worden toegelaten tot een doctoraatsstudie. Het bedrijf - dat een samenwerkingsovereenkomst afsluit met de kennisinstelling - treedt op als de hoofdaanvrager naar

het Agentschap. Na goedkeuring wordt aan het bedrijf projectmatige steun toegekend. De werkzaamheden kunnen plaatsgrijpen bij zowel de kennisinstelling als het bedrijf.

Binnen het Baekeland-programma wordt de mobiliteit van de onderzoeker gestimuleerd, niet alleen tussen de academische en bedrijfswereld, maar ook de internationale mobiliteit. Om zowel 'incoming mobility' als 'outgoing mobility' te stimuleren, wordt de mogelijkheid voorzien om voor langdurige studieverblijven in het buitenland een reiskrediet aan te vragen.

Tabel: overzicht van alle geëvalueerde en gesteunde aanvragen voor Baekeland-mandaten

Baekeland Oproep 2021	Aantal geëvalueerde projectvoorstellen	Globaal aangevraagde steun	Aantal gesteunde projecten binnen voorhanden budget	Globaal toegekende steun
	76	21.158.802,5€	44	12.057.975€

In vergelijking met 2020 zien we een daling van het aantal gesteunde Baekeland-mandaten. In 2020 werden 64 Baekeland-mandaten gesteund voor een totaal bedrag van 16.554.896 €, in 2021 44 mandaten voor een bedrag van 12.057.975€.

4.3. Innovatiemandaten

De Innovatiemandaten (IM) zijn een steuninstrument voor postdoctorale onderzoekers die verder basisonderzoek willen uitvoeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, met het oog op een transfer van resultaten naar hetzij een bestaand bedrijf, hetzij een nieuw op te richten spin-off bedrijf met een industriële activiteit in Vlaanderen.

Het IM-steunkanaal staat open voor kandidaten van alle nationaliteiten, alle leeftijden en uit alle wetenschapsdomeinen, voor zover ze houder zijn van een doctoraatsdiploma (of dit binnen de zes maanden zullen behalen).

Er zijn 2 types innovatiemandaten: spin-off mandaten waarin de voorbereiding op de oprichting van een spin-off bedrijf beoogd wordt en mandaten waarbij samengewerkt wordt met een bestaand bedrijf. Voor deze laatste mandaten kan in 2 fasen gewerkt worden: men kan in uitzonderlijke gevallen starten met een voortraject van maximaal 12 maanden (fase 1) waarin verder onderzoek uitgevoerd wordt om de toepasbaarheid van resultaten in bedrijfscontext te beoordelen (haalbaarheid van transfer van resultaten). Vervolgens wordt in de 2de fase steun gegeven aan een bedrijf (of meerdere bedrijven) onder het O&O-besluit, en wordt het model van Baekeland-mandaten gehanteerd.

Tabel: overzicht van alle geëvalueerde en gesteunde aanvragen voor Innovatiemandaten

Innovatie-mandaten	Aantal geëvalueerde projectvoorstellen	Globaal aangevraagde steun (in keuro)	Aantal gesteunde projecten binnen voorhanden budget	Globaal toegekende steun (in keuro)
Beslist 2021				
Innovatiemandaat Fase 1 (MIM1)	15	2.047.108,00 €	9	1.259.433,00 €
Innovatiemandaat Fase 2 (MIM2)	20	3.524.893,40 €	9	1.546.016,00 €

Innovatiemandaat Fase 2 na 1 (MIM2NA1)	3	395.182,00 €	3	395.182,00 €
Innovatiemandaat Spin-off (MIMSPINOFF)	15	4.275.695,00 €	8	2.263.733,00 €
Totalen	53	10.242.878,40 €	29	5.464.364,00 €

Een vergelijking met 2020 leert dat het aantal gesteunde projecten en het toegekende steunbedrag voor innovatiemandaten relatief constant stijgt. In 2020 werden 21 projecten gesteun voor 3.748.870 €.

4.4. Steun aan samenwerking en kennisverspreiding

4.4.1. Inleiding

Projecten collectief onderzoek en kennisverspreiding zijn erop gericht om een ruime groep van ondernemingen, i.h.b. de minder onderzoeksintensieve kleine en middelgrote ondernemingen, een stap vooruit te laten zetten qua innovatie. Ze stimuleren samenwerking tussen ondernemingen onderling en met kennisinstellingen en onderzoeksorganisaties.

4.4.2. TETRA

TETRA staat open voor onderzoeksgroepen van Vlaamse hogescholen en Vlaamse universiteiten, die actief bezig zijn met praktijkgericht onderzoek. TETRA-projecten beogen om in 2 jaar tijd recent beschikbare kennis (nieuwe technologie, recent afgewerkt onderzoek of bestaande kennis uit een ander domein of andere sector) te vertalen naar bruikbare innovatieve concepten of prototypes die nieuwe marktopportunities bieden aan een collectief van ondernemingen en/of non profit organisaties. De resultaten zijn gericht op economische valorisatie en hebben eventueel ook een maatschappelijke impact. Daarnaast stroomt de nieuwe kennis door naar opleidingen aan hogescholen en geïntegreerde opleidingen aan de universiteiten. De projecten worden begeleid door een groep van potentiële gebruikers, die samen instaan voor 7,5% cofinanciering van de projecten.

Een deel van de budgettaire enveloppe voor TETRA, wordt ingezet voor TETRA-projecten in Europees samenwerkingsverband CORNET.

In de oproep TETRA 2021 werden 32 projectaanvragen ingediend. Er werden in totaal 15 projecten gesteund.

Tabel: TETRA-projecten oproep 2021

TETRA Beslist 2021	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
Standaardproject	32	11.681.794 €	19	5.999.381 €

In 2021 werd binnen het TETRA-kader tevens een oproep gelanceerd voor digitaliseringsprojecten vanuit de hogescholen die specifieke aandacht hebben voor mogelijke AI-toepassingen bij ondernemingen en non-profitorganisaties. Dit zijn projecten waarbij hogescholen - in samenwerking

met andere onderzoeksorganisaties - door middel van toepassingsgericht onderzoek in twee jaar tijd een grote groep ondernemingen kennis rond digitalisering en AI aanreiken. Er werden in deze oproep 9 projectaanvragen ingediend en 4 projecten goedgekeurd. Daarnaast werden ook 4 projectaanvragen ingediend en 3 projecten goedgekeurd in de context van CORNET.

Tabel: TETRA-projecten CORNET en Artificiële intelligentie

TETRA Beslist 2020	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
CORNET	4	1.758.968 €	3	1.314.968 €
AI	9	3.415.978 €	4	1.453.757 €

4.4.3. COOCK-projecten

De doelstelling van het programma Collectief O&O en Collectieve Kennisverspreiding (COOCK) is het valoriseren van (basis)onderzoeksresultaten door het versnellen van de introductie van technologie en/of kennis bij een ruime groep ondernemingen. COOCK-projecten zijn steeds opgebouwd uit 2 onafhankelijke, maar onderling verbonden delen. Deel A is gericht op toepassingsgerichte kennisopbouw, vertaalonderzoek en kennisverspreidingsactiviteiten om de onderzoeksresultaten over te dragen naar ondernemingen uit de doelgroep. Het tweede deel (deel B) is een bundeling van alle onderneming-specifieke projecten waarbij de ontwikkelde technologie of gegenereerde kennis uit deel A in een onderneming-specifieke context geëvalueerd/geanalyseerd/toegepast wordt.

In 2021 werd de 3de oproep voor de indiening van COOCK-projecten gelanceerd. Een deel van de jaarlijkse budgettaire enveloppe voor COOCK (9,6 miljoen euro), wordt ingezet voor COOCK-projecten in Europees samenwerkingsverband CORNET.

Begin 2021 keurde de Vlaamse Regering de nota's goed betreffende "Steunmaatregelen ten behoeve van Circulaire Maakindustrie in het kader van het plan Vlaamse Veerkracht" en "Steunmaatregelen ten behoeve van Circulair Bouwen in het kader van het plan Vlaamse Veerkracht". Eén van de instrumenten die ingezet wordt om uitvoering te geven aan deze doelstellingen, is het COOCK-instrument. In 2021 werd in deze context 1,9 miljoen ingezet voor COOCK-projecten Circulair Bouwen en Circulaire Maakindustrie.

Tabel: COOCK ingediende en gesteunde projecten

COOCK - beslist 2021	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
Reguliere COOCK oproep	15	€ 12.483.745	8	€ 7.188.296
CORNET	7	€ 3.130.872	2	€ 1.001.048
Circulair Bouwen en Circulaire Maakindustrie	5	€ 3.356.515	3	€ 1.922.077

4.4.4. Landbouw- of LA-trajecten

Het doel van LA-trajecten is om vanuit een concrete vraag van een collectief van ondernemingen uit de primaire land- en tuinbouwsector, onderzoekers van Vlaamse universiteiten en hogescholen, onderzoeksinstituten en erkende praktijkcentra, te ondersteunen om innovatieve oplossingen aan

te bieden die op korte termijn toegepast kunnen worden en resulteren in zichtbare veranderingen met een duidelijke (economische) meerwaarde voor de ruime doelgroep (primaire sector en eventueel de toeleverings- en/of de verwerkende industrie).

Om de interactie met de doelgroep te stimuleren dient een functionele gebruikersgroep opgericht te worden. Het subsidiepercentage bedraagt 90% van de aanvaarde projectkosten. De cofinanciering van de resterende 10% van het budget gebeurt via bijdragen van de doelgroepbedrijven.

Onderstaande tabel toont de resultaten van de in 2020 opengestelde oproep waarover in 2021 een beslissing werd genomen.

Tabel: Landbouwtrajecten oproep 2020-2021

LATR (beslist 2021)	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
	44	37.454.039 €	16	13.585.619 €

Daarnaast werden nog 3 projecten voor steun geselecteerd die gefinancierd worden met relancemiddelen, in het kader van de blue deal maatregelen van de Vlaamse Regering, voor een totaal subsidiebedrag van 2.274.619 €.

4. 5. kmo-portefeuille

De kmo-portefeuille is een elektronische subsidiemaatregel waarmee kleine en middelgrote ondernemingen en beoefenaars van vrije beroepen met steun van de Vlaamse overheid opleidingen en adviezen kunnen aankopen:

- ▶ Een kleine onderneming die investeert in opleiding en advies kan 30 % steun genieten met een maximum steunplafond van 7.500 euro per jaar;
- ▶ Een middelgrote onderneming die investeert in opleiding en advies kan 20 % steun genieten met een maximum steunplafond van 7.500 euro per jaar.

De kmo-portefeuille werkt met een jaarlijkse gesloten begrotingsenveloppe binnen het Fonds Innoveren en Ondernemen.

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling van de gereserveerde subsidie en aantal goedgekeurde steunaanvragen per dienst (2021)

Dienst	Aantal projecten	Subsidie in euro
Advies	4.983	8.778.567,00
Opleiding	157.959	34.742.924,37
Totaal	162.942	43.521.491,37

De tabel hierna toont de evolutie van de toegekende subsidie in de kmo-portefeuille over de periode 2017-2021. Vanaf 1 december 2019 werd het subsidiepercentage verminderd van 40% naar 30% voor kleine ondernemingen en van 30% naar 20% voor middelgrote ondernemingen. Vanaf 1 januari 2020 werd het steunplafond voor elke onderneming vastgelegd op maximaal 7.500 euro. Voorheen bedroeg

het steunplafond 10.000 euro voor een kleine onderneming en 15.000 euro voor een middelgrote onderneming.

Tabel: kmo-portefeuille - toegekend subsidiebedrag in euro per dienst (2017-2021)

Dienst	2017	2018	2019	2020	2021
Opleiding	40.901.908,73	46.954.470,56	56.813.023,08	29.133.536,08	34.742.924,37
Advies	11.731.765,70	14.426.470,27	17.217.361,29	8.393.722,68	8.778.567,00
Totaal	52.633.674,43	61.380.940,83	74.030.384,37	37.527.258,76	43.521.491,37

De kmo-portefeuille richt zich tot kleine (KO) en middelgrote ondernemingen (MO). Net als in de voorgaande jaren zijn het vooral de kleine ondernemingen (inclusief de beoefenaars van vrije beroepen) die gebruik maken van de kmo-portefeuille.

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling van subsidie en aantal goedgekeurde steunaanvragen naar grootte van de onderneming (2021)

Grootte	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
KO	140.920	38.698.355,04	86,48	88,92
MO	22.022	4.823.136,33	13,52	11,08
Totaal	162.942	43.521.491,37	100	100

De dienstensector blijft de grootste afnemer van de kmo-portefeuille (meer dan 50 % van de steunaanvragen). Deze projecten vertegenwoordigen eveneens meer dan de helft van het totale subsidiebudget.

Tabel: kmo-portefeuille - goedgekeurde projecten en toegekende subsidie per sector waartoe de steunvragende onderneming behoort volgens haar hoofdactiviteit (2021)

Activiteit	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
Industrie	13.349	4.700.185,97	8,20	10,80
Bouw en Handel	57.933	14.830.415,14	35,55	34,08
Diensten	91.660	23.990.890,26	56,25	55,12
Totaal	162.942	43.521.491,37	100,00	100,00

Tabel: kmo-portefeuille - goedgekeurde projecten per ondernemingsgrootte en per sector waartoe de steunvragende onderneming behoort volgens haar hoofdactiviteit (2021)

Activiteit	Aantal projecten KO	Aantal projecten MO	% KO	% MO
Industrie	8.915	4.434	6,33	20,13
Bouw en Handel	45.751	12.182	32,47	55,32
Diensten	86.254	5.406	61,20	24,55
Totaal	140.920	22.022	100	100

Meer dan een kwart van de projecten wordt, net als de voorgaande jaren, ingediend door een kmo waarvan de maatschappelijke zetel in Antwerpen ligt.

Tabel: kmo-portefeuille – goedgekeurde projecten per provincie (2021). De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel (MZ) van de steunvragende onderneming.

Provincie	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
Antwerpen	42.951	11.568.185,34	26,36	26,58
Limburg	21.297	5.993.255,44	13,07	13,77
Oost-Vlaanderen	39.593	10.431.016,74	24,30	23,97
Vlaams-Brabant	18.938	5.569.538,39	11,62	12,80
West-Vlaanderen	39.004	9.633.110,62	23,94	22,13
MZ buiten Vlaanderen*	1.159	326.384,84	0,71	0,75
Eindtotaal	162.942	43.521.491,37	100,00	100,00

(*) ondernemingen met een maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen, maar waarvan een exploitatiezetel in het Vlaams Gewest gelegen is.

Ondernemerschapsbevorderende diensten kunnen slechts gesubsidieerd worden als deze aangekocht worden bij een geregistreerde dienstverlener. Een registratie heeft steeds een beperkte geldigheidsduur. In principe bedraagt de registratietermijn vijf jaar. Na verloop van tijd moet deze vernieuwd worden.

Tabel: kmo-portefeuille - aantal actieve dienstverleners in de kmo-portefeuille² (2016-2021)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal registraties (met minstens 1 project)	1.834	1.945	1.977	2.161	2.029	1.888
Gemiddeld aantal projecten per registratie	59,02	71,01	66,96	76,35	56,86	86,3

4.6. kmo-groeisubsidie

De kmo-groeisubsidie is een subsidie-instrument waarmee de Vlaamse overheid kmo's in Vlaanderen ondersteunt bij hun eigen groeitraject. De kmo-groeisubsidie werd in 2021 bijgestuurd zodat het instrument ook dienstig is voor de transitie van de Vlaamse economie naar een internationale, digitale, groene en innovatieve economie. Het groeitraject van de bedrijven die steun aanvragen moet aansluiten bij één van deze vier belangrijke maatschappelijke thema's.

Kleine en middelgrote ondernemingen kunnen jaarlijks maximaal 50.000 euro subsidie ontvangen via de kmo-groeisubsidie.

² Dit zijn dienstverleners met een actieve registratie en waarbij kmo's in het betreffende kalenderjaar minstens één opleiding of advies hebben aangevraagd.

De subsidie bedraagt maximaal 25.000 euro per adviestraject met een externe dienstverlener en/of per aanwerving per jaar. Het steunpercentage is vastgelegd op 50% van de advies- en/of loonkost.

Nieuw in 2021 was ook dat de steun werd toegekend via competitieve oproepen per thema. In 2021 waren er drie oproepperiodes waar telkens meerdere thema's werden opengesteld. De dossiers van de laatste oproepperiode (november – december) worden pas beslist in 2022.

	Extern advies	Aanwerving
Subsidieplafond	25.000 euro	25.000 euro
Subsidiepercentage	50%	50%

Tabel: kmo-groeisubsidie - verdeling goedgekeurde dossiers volgens ondernemingsgrootte

	Projecten	Toegekende steun
Kleine Onderneming	295	9.264.217 €
Middelgrote Onderneming	52	1.619.763 €
Totaal	347	10.883.980 €

Tabel: kmo-groeisubsidie - verdeling goedgekeurde dossiers volgens provincie. De geografische opdeling gebeurt op basis van de ligging van de maatschappelijke zetel van de steunvragende onderneming

Maatschappelijke zetel	Projecten	Toegekende steun
Antwerpen	105	3.185.407,00 €
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5	200.000,00 €
Limburg	35	1.125.158,00 €
Oost-Vlaanderen	98	3.010.928,00 €
Vlaams-Brabant	37	1.215.163,00 €
West-Vlaanderen	67	2.147.324,00 €
Totaal	347	10.883.980,00 €

4.7. Hindermaatregelen

Momenteel lopen er nog drie maatregelen die financiële ondersteuning bieden aan ondernemingen die lijden onder de hinder van openbare werken. Voor werken gestart vóór 1 juli 2017 gelden de Rentetoeelage Hinder Openbare Werken en de Inkomenscompensatievergoedingen Hinder Openbare Werken. De eerste maatregel is uitdovend. De tweede maatregel is ondertussen uitgedoofd. Voor werken gestart vanaf 1 juli 2017 kunnen getroffen ondernemingen steun genieten met de Hinderpremie.

Hinderpremie

De hinderpremie is een financiële tussenkomst voor zelfstandigen en kleine ondernemingen met maximum negen werknemers die ernstige hinder ondervinden van wegenwerken in de buurt van hun zaak. Het bedrag van de premie is 2.000 euro en biedt de ondernemers de kans om zich voor te

bereiden op de gevolgen van de geplande werken. Wie genoodzaakt is om de zaak toch te sluiten als gevolg van de hinder kan vanaf de 22ste kalenderdag van de sluiting bijkomend gebruik maken van de sluitingspremie van 80 euro per dag.

Ondernemers die niet in aanmerking komen voor de bovenvermelde hinderpremie en sluitingspremie kunnen in bepaalde gevallen toch nog een afzonderlijke sluitingspremie aanvragen. Deze sluitingspremie bedraagt ook 80 euro per dag en wordt toegekend vanaf de 8ste kalenderdag van de sluiting.

In 2021 werd aan 3.317 verschillende ondernemingen een hinderpremie uitbetaald. De totaal toegekende steun bedroeg 6.656.000 euro. Van de groep van ondernemingen die de hinderpremie gekregen hebben, hebben 131 verschillende ondernemingen ook een beroep gedaan op de sluitingspremie. Hier bedroeg de steun 1.086.880 euro. In totaal hebben 7 verschillende ondernemingen gebruik gemaakt van de afzonderlijke sluitingspremie, waarvoor in totaal 71.680 euro steun werd toegekend.

Tabel: Hinderpremie - opdeling aantal toekenningen en toegekende steun volgens type premie

Type premie	Aantal Ondernemingen	Aantal toekenningen	Steunbedrag in euro	Gemiddeld steunbedrag per toekenning in euro
Hinderpremie	3.317	3.328 ¹¹	6.656.000	2.000
Bijkomende sluitingspremie	131	547	1.086.880	1.987
Afzonderlijke sluitingspremie (groep 2)	7	34	71.680	2.108
Totaal	3.455	3.909	7.814.560	

Tabel: Hinderpremie – opdeling aantal toekenningen en toegekende steun volgens provincie

Provincie	Aantal toekenningen	Steunbedrag in euro
Antwerpen	820	1.640.000
Limburg	325	650.000
Oost-Vlaanderen	824	1.648.000
Vlaams-Brabant	480	960.000
West-Vlaanderen	879	1.758.000
Totaal	3.328	6.656.000

Tabel: Sluitingspremie – opdeling aantal toekenningen en toegekende steun volgens provincie

Provincie	Aantal ondernemingen	Aantal toekenningen ¹⁴	Steunbedrag in euro
-----------	----------------------	-----------------------------------	---------------------

Antwerpen	16	75	149.120
Limburg	17	59	116.080
Oost-Vlaanderen	26	119	224.480
Vlaams-Brabant	17	65	131.440
West-Vlaanderen	55	229	465.760
Totaal	131	547	1.086.880

Tabel: Afzonderlijke sluitingspremie (groep 2) – opdeling aantal toekenningen en toegekende steun volgens provincie

Provincie	Aantal ondernemingen	Aantal toekenningen	Steunbedrag in euro
Limburg	1	4	6.720
Oost-Vlaanderen	3	13	24.320
West-Vlaanderen	3	17	40.640
Totaal	7	34	71.680

^[1] Per onderneming kan de hinderpremie en de sluitingspremie meerdere keren toegekend worden, vandaar het verschil tussen aantal toekenningen en aantal ondernemingen. Bij de hinderpremie gaat het dan om een andere werkopdracht waarvoor de kennisgeving minstens 12 maanden na de vorige kennisgeving is gebeurd.

^[2] Per onderneming kan de sluitingspremie meerdere keren toegekend worden, vandaar het verschil tussen aantal toekenningen en aantal ondernemingen.

Rentetoelage hinder openbare werken (RTHOW)

Sinds 10 juli 2007 kunnen zelfstandigen en kmo's die verstoorde bereikbaarheid ondervinden door openbare werken een rentetoelage aanvragen bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

Ook na de invoering van de nieuwe steunmaatregel Hinderpremie kunnen nog nieuwe aanvragen voor de rentetoelage worden ingediend en kan de hinderperiode in reeds besliste dossiers worden verlengd tot de werkelijke einddatum van de openbare werken. Omdat het telkens moest gaan om openbare werken die gestart zijn vóór 1 juli 2017, werd in 2021 geen enkele nieuwe aanvraag meer ingediend die positief kon worden beslist.

Wel werden in 2021 nog enkele openstaande schijven van oude dossiers uitbetaald.

Inkomenscompensatievergoeding als gevolg van hinder door openbare werken

Deze maatregel werd door de zesde staatshervorming overgedragen van het federale naar het Vlaamse niveau. Zelfstandigen konden bij sluiting van hun zaak omwille van openbare werken een compensatie per dag krijgen. PMV/z-Leningen nv nam het dagelijkse beheer van de maatregel op.

Voor werken gestart vanaf 1 juli 2017 werd de inkomenscompensatiemaatregel vervangen door de sluitingspremie.

In 2021 werden geen aanvragen meer ingediend.

De samenwerkingsovereenkomst tussen het agentschap en PMV/z-leningen nv liep de facto af op 31 december 2019.

4.8. Strategische Transformatiesteun (STS)

De Strategische Transformatiesteun voorziet opleidings- en investeringssteun voor ondernemingen die een transformatie doormaken die hen op het vlak van innovatie, duurzaamheid en internationalisering op de kaart zet.

Door de coronapandemie werd binnen de tijdelijke kaderregeling van de Europese Commissie een uitbreiding van de maatregel voorzien. Zo werd investeringssteun mogelijk specifiek voor de productie van voor Covid-19-relevante producten.

Het totaal aantal gesteunde projecten bedroeg 23 voor een totaal steunbedrag van 16.183.734,99 euro. Hiervan waren er drie Covid-19-gerelateerd voor een totaal steunbedrag van 2.141.290,90 euro.

Tabel: STS - aantal goedgekeurde dossiers en toegekende steun volgens bedrijfsgrootte

Ondernemingsgrootte	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
GO	8	8.596.713,36
MO	6	4.413.335,60
KO	9	3.173.686,03
Totaal	23	16.183.734,99

Tabel: STS –aantal goedgekeurde dossiers en toegekende steun volgens provinciale verdeling

Provincie	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
Antwerpen	3	2.596.713,36
Limburg	3	2.373.500,00
Oost-Vlaanderen	5	1.983.871,36
Vlaams-Brabant	3	1.647.392,10
West-Vlaanderen	8	5.582.258,17
Buiten Vlaanderen	1	2.000.000,00
Totaal	23	16.183.734,99

Tabel: STS - aantal goedgekeurde dossiers en toegekende steun volgens activiteit (NACE-code op 1 digit)

NACE-code	Omschrijving activiteit	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
1	Voeding - textiel - hout -	5	4.237.960,36
2	Chemie – metaal	10	6.069.272,21
3	Meubelen - overige -	-	-
4	Bouw - handel – vervoer	3	740.706,88
5	Scheepvaart - luchtvaart – opslag - horeca - uitgeverij –	3	4.250.000,00
6	Media - IT - financiën -	-	-

7	Consultancy – ingenieurs – architecten – reclame - R&D	1	767.790,90
8	Beveiliging - ondersteuning - openbaar bestuur -	1	118.004,64
9	Kunst – cultuur – sport –	-	-
Totaal		23	16.183.734,99

Tabel: STS - toegekende steun volgens steuntype

Steuntype	Steunbedrag in euro
Investeringssteun	10.813.568,72
Opleidingssteun	2.232.234,00
Bonussteun	996.641,37
Investeringssteun Covid-19	2.141.290,90
Totaal	16.183.734,99

4.9. Ecologiesteun

De ecologiesteun is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die hun productieproces willen vergroenen door te investeren in milieuvriendelijke of energiezuinige technieken. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen neemt een deel van de extra kost die een dergelijke investering met zich meebrengt op zich.

Ecologiepremie Plus

In 2021 werden in het kader van de subsidiemaatregel Ecologiepremie Plus 313 steunaanvragen goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 20.408.916,64 euro en een investeringsbedrag van 121.046.768,00 euro.

Tabel: Ecologiepremie Plus - aantal goedgekeurde dossiers en toegekend steunbedrag volgens activiteit (NACEcode op 1 digit)

NACE-code	Omschrijving activiteit	Aantal dossiers	Investeringsbedrag in euro	Steunbedrag in euro
1	Voeding, textiel, hout, papier, drukkerij, raffinaderijen	28	8.802.436,05	1.729.508,20
2	Chemie, metaal	7	4.583.077,81	535.056,96
3	Meubelen, overige, reparatie, water, gas	2	1.700.709,46	452.148,99
4	Bouw, handel, vervoer	254	92.384.253,53	15.433.326,67
5	Scheepvaart, luchtvaart, opslag, horeca, uitgeverij, film	14	12.732.862,24	2.019.062,72
6	Media, IT, financiën, onroerend, accountancy	2	81.429,16	33.912,27

7	Consultancy, ingenieurs, architecten, reclame, R&D, reissector, interim	2	114.860,90	9.890,39
8	Beveiliging, ondersteuning, openbaar bestuur, onderwijs, gezondheid, huisvesting	2	56.692,60	18.876,56
9	Kunst, cultuur, sport, overige	2	590.446,25	177.133,88
Totaal		313	121.046.768,00	20.408.916,64

Tabel: Ecologiepremie Plus – aantal goedgekeurde dossiers en toegekend steunbedrag volgens provincie en ondernemingsgrootte

Provincie (*)	Ondernemingsgrootte	Aantal dossiers	Investeringsbedrag in euro	Subsidiebedrag in euro
Antwerpen	GO	32	17.960.372,00	2.432.366,38
	KMO	60	15.423.178,51	3.105.306,49
Brussels Gewest	GO	8	2.772.013,71	124.740,61
	KMO	1	207.298,50	12.437,91
Henegouwen	GO	1	37.470,28	2.810,27
Limburg	GO	5	3.548.251,85	368.082,05
	KMO	38	16.271.068,92	3.291.457,25
Oost-Vlaanderen	GO	8	9.471.637,00	1.255.775,04
	KMO	49	9.089.894,06	1.987.173,02
Vlaams-Brabant	GO	14	3.461.568,15	451.077,28
	KMO	30	14.881.732,85	2.478.304,55
West-Vlaanderen	GO	6	3.737.913,65	521.181,32
	KMO	61	24.184.368,52	4.378.204,47
Totaal		313	121.046.768,00	20.408.916,64

(*) De locatie betreft de maatschappelijke zetel van de onderneming, de investeringen werden wel allemaal in Vlaanderen uitgevoerd.

Tabel: Ecologiepremie Plus - het investeringsbedrag en het toegekend steunbedrag volgens investeringstype

Investingstype	Investeringsbedrag in euro	Subsidiebedrag in euro
Energiebesparing	18.219.799,98	3.981.418,29
Hernieuwbare energie en WKK	3.233.012,50	1.564.958,53
Milieu	99.593.955,51	14.862.539,82 €
Totaal	121.046.768,00	20.408.916,64

Oproep 'Blue deal – waterbesparende investeringen'

Vlaanderen is een regio die omwille van verschillende oorzaken (o.a. een hoge bevolkingsdichtheid, weinig instromende rivieren, een hoge graad van verharding, enz.) gekenmerkt wordt door een grote 'waterstress'. Omdat water in onze regio zo'n schaars goed is, organiseerde VLAIO in oktober 2021 een eerste oproep 'Blue Deal – waterbesparende investeringen'. Deze oproep richtte zich tot kleine en middelgrote ondernemingen en stelde zich tot doel om leiding-, grond- of oppervlaktewater te besparen via een brede waaier aan maatregelen. Deze projecten zullen beslist en vastgelegd worden in 2022. Ze worden gefinancierd met EU-middelen van de 'Europese faciliteit voor veerkracht en herstel' (of RRF).

Strategische Ecologiesteun

De Strategische Ecologiesteun heeft dezelfde doelstelling als de Ecologiepremie Plus. In dit geval gaat het over grotere specifieke investeringsprojecten op maat van het bedrijf. In 2021 werden er zes steunaanvragen goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 17.500.000,00 euro en een investeringsbedrag van 214.574.825,00 euro.

Tabel: Strategische Ecologiesteun

NACE-code	Omschrijving activiteit	Omschrijving project	Investeringsbedrag in euro	Subsidiebedrag in euro	Provincie
24450	Productie van andere non-ferrometalen	Recyclage van antimoontrioxide	4.901.635,00	1.000.000,00	Antwerpen
10311	Verwerking en conservering van aardappelen, exclusief productie van diepgevroren aardappelbereidingen	Optimalisatie van de energievraag en -aanbod door integratie van technologieën	13.481.000,00	1.000.000,00	Antwerpen
10810	Vervaardiging van suiker	Nieuwe diffusietoren	23.040.550,00	1.000.000,00	Vlaams-Brabant
46769	Groothandel in andere intermediaire producten, n.e.g.	Recyclage actieve kool	20.269.000,00	1.000.000,00	West-Vlaanderen
20130	Vervaardiging van andere anorganische chemische basisproducten	Fuel 2 gas	9.714.342,00	1.000.000,00	Brussels Gewest
20590	Vervaardiging van andere chemische producten, n.e.g	Recuperatie van fotografische PET-film en synthetisch papier	5.500.000,00	1.000.000,00	Antwerpen

38219	Overige verwerking en verwijdering van ongevaarlijk afval	Plastics2Chemicals	55.512.394,00	7.500.000,00	Antwerpen
24440	Productie van koper	Recuperatie non-ferro metalen	17.971.904,00	1.000.000,00	Antwerpen
20140	Vervaardiging van andere organische chemische basisproducten	HSR Treatment Unit	25.884.000,00	1.000.000,00	Vlaams - Brabant
23321	Vervaardiging van bakstenen	Productieprocess Carbstone	12.000.000,00	1.000.000,00	Limburg
66300	Vermogensbeheer	Battery Energy Storage System	26.300.000,00	1.000.000,00	Antwerpen
Totaal			214.574.825,00	17.500.000,00	

4.10. Compensatie indirecte emissiekosten

De steunmaatregel compensatie indirecte emissiekosten (CIE) moet gezien worden in het licht van het Europese emissiehandelssysteem (EU-ETS). Hierbij wordt er van uit gegaan dat de elektriciteitssector de CO₂-kost volledig kan doorrekenen aan de elektriciteitsverbruikers. Deze indirecte CO₂-kost in de elektriciteitsprijs stelt bepaalde elektriciteitsintensieve bedrijfstakken bloot aan een risico op delocalisatie (indirecte carbon leakage).

De compensatie voor indirecte emissiekosten is een tijdelijke compensatiesteunregeling voor emissiejaren 2013 tot 2020 om te vermijden dat bepaalde elektriciteitsintensieve sectoren zich als gevolg van de indirecte emissiekosten in het kader van EU-ETS gaan delocaliseren naar landen buiten de Europese Unie. In 2021 kon als dusdanig de laatste aanvraag gebeuren van die periode, met name de aanvraag voor emissiejaar 2020.

In 2021 werden - voor kosten gemaakt in 2020 - 108 aanvragen ingediend die allen positief werden beoordeeld voor een totaal steunbedrag van 137.965.420,17 euro. Het steunbedrag zit al jaren in stijgende lijn omdat ook de prijs van een emissierecht, een recht om een bepaalde hoeveelheid CO₂-equivalent uit te stoten, de laatste jaren sterk is gestegen.

Tabel: compensatie indirecte emissiekosten – aantal goedgekeurde dossiers en toegekend steunbedrag volgens provincie van de vestiging

Provincie	Goedgekeurde dossiers	Steunbedrag in euro
Antwerpen	43	76.952.642,93
Limburg	14	27.867.882,01
Oost-Vlaanderen	25	29.114.661,95
Vlaams-Brabant	6	1.164.055,26
West-Vlaanderen	20	2.866.178,56
Totaal	108	137.965.420,17

Tabel: compensatie indirecte emissiekosten – aantal goedgekeurde dossiers en toegekend steunbedrag volgens activiteit (NACEcode op 1 digit) van de maatschappelijke zetel

NACE-Code	Omschrijving activiteit	Goedgekeurde dossiers	Subsidiebedrag in euro
1	Voeding, textiel, hout, papier, drukkerij	27	19.948.425,11
2	Chemie, metaal	76	117.076.488,55
4	Bouw, handel, vervoer	5	940.507,05
Totaal		108	137.965.420,17

4.11. Screen Flanders

De steunmaatregel Screen Flanders is een economische maatregel voor de audiovisuele sector. Er wordt steun gegeven aan Belgische producenten voor zover ze uitgaven doen in het Vlaamse Gewest.

Elke euro die aan een producent wordt toevertrouwd, moet op zijn minst één euro audiovisuele uitgaven in het Vlaamse Gewest opbrengen, maar in de praktijk is dat veel meer. De financiering wordt toegekend in de vorm van terugbetaalbare voorschotten op netto-ontvangsten die de producent genereert als gevolg van de exploitatie van het audiovisuele werk.

Bij de steuntoekenning wordt gewerkt met een oproepsysteem met een gesloten steunenveloppe. Een cultureel en economisch samengestelde jury beoordeelt de projecten op basis van vastgestelde criteria en maakt een rangschikking van de projecten. De maximale steun per project bedraagt 400.000 euro.

Deze maatregel wordt in samenwerking met het Vlaams Audiovisueel Fonds uitgevoerd, dat een belangrijke rol speelt inzake de promotie en communicatie van de maatregel, het bijstaan van producenten bij het indienen van een dossier, de verslaggeving van de jury en het leveren van allerlei vaktechnische input aan het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

In 2021 werd het voorziene budget van 3.500.000 euro opgesplitst in twee oproepen:

- ▶ De eerste oproep 2021 liep van 5 februari tot en met 5 maart 2021. De budgetenveloppe bedroeg 2.000.000 euro. Er werden 22 aanvragen ingediend en hiervan werden 11 projecten goedgekeurd.
- ▶ De tweede oproep liep van 6 maart tot en met 10 september 2021. De budgetenveloppe bedroeg 1.500.000 euro. Gezien het grote gevraagde bedrag ten opzichte van de slechts 1.500.000 euro beschikbaar budget voor de tweede oproep, werd eind 2021 960.000 euro toegevoegd aan het budget van de tweede oproep. Er werden 21 aanvragen ingediend en hiervan konden 15 projecten worden goedgekeurd.

Tabel: Screen Flanders - financiële gegevens van de goedgekeurde dossiers per oproep

	Oproep 2021.01	Oproep 2021.02	Totaal
Aantal gunstige projecten	11	15	26
Totaalbudget gunstige projecten in euro	57.380.971	94.827.079	152.208.050
Financiering uit Vlaanderen in euro	26.967.541	34.473.670	61.441.211
In aanmerking komende uitgaven in Vlaanderen (volgens aanvraag) in euro	16.322.214	20.701.160	37.023.374
Gevraagde steun in euro	2.090.000	2.465.000	4.555.000
Toegekende steun in euro	2.000.000	2.460.000	4.460.000

Aanvaarde in aanmerking komende uitgaven in Vlaanderen in euro	15.722.589	50.667.248	36.389.837
--	------------	------------	-------------------

4.12. Ecologisch en veilig transport

De Vlaamse Regering zet ondernemingen, en de transportsector in het bijzonder, aan tot meer gebruik van milieuvriendelijke en verkeersveilige vrachtwagens. Ondernemingen die uitgaven doen in het kader van ecologisch en veilig transport van goederen over de weg (EVT) komen in aanmerking voor een subsidie van de Vlaamse overheid. Deze steunmaatregel die op 20 november 2017 van start ging, wordt door het Departement Mobiliteit en Openbare Werken gecoördineerd en gefinancierd. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen staat in voor het operationeel beheer.

De EVT-steun bedraagt maximaal 100.000 euro per onderneming voor uitgaven verricht in de drie opeenvolgende kalenderjaren.

In 2021 en 2022 werden 1.916 aanvragen met 4.754 vrachtwagens goedgekeurd, vastgelegd en uitbetaald op het budget 2021 voor een totaal steunbedrag van 20.683.434,74 euro. Bovendien werden er ook nog 661 aanvragen uit 2020 vastgelegd en uitbetaald in 2021, voor 8.607.033,55 euro.

5. De omgevingsfactoren faciliteren

5.1 Economisch locatiebeleid

Vestigingsadvies

Via de portaalsite voor professioneel vastgoed, bizLocator, streeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) ernaar het diverse aanbod aan werklocaties kenbaar te maken voor de verschillende doelgroepen van ondernemingen en die informatie over kavels en bedrijfsruimten ook te verrijken met informatie die relevant is voor ondernemers. Intussen is ook een link gelegd tussen het GIS-bedrijventerreinen en bizLocator. BizLocator zal nu verder ontwikkeld worden als VLAIO-tool.

Hoewel zowel VLAIO als heel wat gemeenten nu stevast ruimtezoekende bedrijven doorverwijzen naar bizLocator wordt nog steeds beroep gedaan op VLAIO voor vestigingsadvies op maat, veelal bedrijven die op zoek zijn naar grotere percelen en die niet vinden maar ook in het kader van (gedwongen) herlokalisaties. Voor complexe herlokalisaties wordt de SPOC-functie voor de bedrijven uitbesteed. Het opdrachtgevend bestuur is dan veelal de meest betrokken administratie die aan de grondslag ligt van de gedwongen herlokalisaties. In bepaalde gevallen zal ook VLAIO beroep doen op externe expertise om een herlokalisatiedossier te laten landen. In 2021 is dat gebeurd voor één bedrijf, ten bedrage van 55.603 euro en is een eerder uitbesteed locatie-onderzoek stopgezet.

Ruimtebehoeften voor economische activiteiten en het toplocatiebeleid

Er is opnieuw sprake van schaarste aan terreinen hoewel er regelmatig ook grotere percelen vrijkomen na stopzettingen. Het is daarom ten eerste belangrijk over accurate informatie te beschikken over de bedrijventerreinen. Die accuraatheid is gebaat bij een transitie naar een digitaal beheer bij belangrijke bedrijventerreinbeheerders en het decentraal medebeheer van het VLAIO GIS-bedrijventerreinen. Om dit te bevorderen werd 995.882 euro subsidie toegekend aan 9 intercommunales.

Ten tweede is het ook van belang om de nood aan ruimte en vestigingsmilieus te onderbouwen en in plannen te laten doorvertalen. Het Agentschap volgt daarom de ruimtelijke planningsprocessen op en brengt hierover adviezen uit. In 2021 werd advies gegeven over een 25-tal startnota's, 18 voorontwerpen van ruimtelijke uitvoeringsplannen en 6 planologische attesten. Er zijn daarnaast ook gebiedsgerichte visievormingstrajecten gesubsidieerd in het verleden die nog steeds lopen en in 2021 is ook voor een ENA-gebied een door VLAIO uitbesteed studietraject gestart van 123.057 euro.

In 2021 is ten slotte ook verder gewerkt aan een toplocatiebeleid dat moet waarborgen dat er voor de strategische domeinen/speerpuntclusters voor de Vlaamse economie nog ruimte beschikbaar is.

5.2 Activeringsbeleid voor on(der)benutte bedrijventerreinen

Brownfieldconvenantenbeleid

Op 30 maart 2021 werd de 11de oproep brownfieldconvenanten gelanceerd. In totaal werden 15 dossiers ingediend. Daarvan werden 7 dossiers ontvankelijk en gegrond verklaard met het oog op het opstarten van de onderhandelingen. Voor 2 dossiers die gebruik gemaakt hebben van de mogelijkheid tot remediëring is de definitieve beslissing nog in beraad.

In 2021 werden 12 brownfieldconvenanten ondertekend, 1 brownfieldconvenant werd stopgezet zonder dat de doelstellingen uit het brownfieldconvenant werden gerealiseerd. Voor 2 dossiers werden de onderhandelingen stopgezet. In totaal waren er op 31 december 2021 98 brownfieldconvenanten in uitvoering, 18 brownfieldconvenanten zijn succesvol beëindigd en 38 aanvragen waren in onderhandelingsfase.

Het sluiten van brownfieldconvenanten heeft voor het Fonds Innoveren en Ondernemen geen specifieke financiële consequenties. Als een brownfieldproject in aanmerking komt voor subsidies, gebeurt dit via de reguliere subsidiemogelijkheid voor brownfields.

Andere transformatie-initiatieven bedrijventerreinen

De 5 POM's hebben in 2018 subsidies verkregen om een project rond niet-beheerde bedrijventerreinen uit te voeren. De niet-beheerde terreinen in de provincies werden geïdentificeerd en voor 50 niet-beheerde terreinen werden voorstellen geformuleerd om ruimtewinst te bekomen. Dit project is daarmee beëindigd voor de POM's maar VLAIO is gestart met het verder onderzoek naar de concrete realisatiemogelijkheden.

Daarnaast is er een screening gebeurd van alle voortrajecten die nog niet tot realisatie hebben aanleiding gegeven en van de knelpunten die naar aanleiding van voortrajecten of brownfieldprojecten zijn opgedoken. Naar aanleiding daarvan werden drie voorstellen door de Vlaamse Regering goedgekeurd in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Het betrof dossiers in Zottegem (Buke), Aalst (Wildebeek), en Menen (Tybersite).

Herontwikkeling Researchpark Zellik en optimalisering beheer en exploitatie

Voor het beheer van het researchpark Zellik werd in 2021 via een occasionele gezamenlijke overheidsopdracht met de bedrijvenvereniging Researchpark Zellik vzw, de VUB en Gemeente Asse het parkmanagement uitbesteed aan een externe dienstverlener. De gronden worden via erfpacht ter beschikking gesteld. Acht kavels werden verkocht. In 2021 vonden geen nieuwe verkopen plaats.

Het Green Energy Park vzw, gevestigd op het Research Park als samenwerkingsverband van VUB en UZ Jette, is op 19 maart 2021 erkend als Vlaams Economisch Speerpuntproject. Als co-creatie hub en strategisch proeftuincentrum stimuleert Green Energy Park de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen, overheden en eindgebruikers door hen unieke proeftuinen of living labs aan te bieden waar ze hun innovatieve ontwikkelingen kunnen testen en verfijnen in een realistische omgeving.

In 2023 bestaat het Researchpark 40 jaar en met de komst van het Green Energy Park zien we de mogelijkheid om in de krachtlijnen die in 2015 werden vooruitgeschoven, versneld te realiseren en de ambitie hoger te stellen. Zowel op niveau van het Research Park Zellik als van de individuele

bedrijven die er gevestigd zijn, kan GEP vzw een sleutelrol spelen in de bijdrage aan de missies en transities op vlak van energie, mobiliteit, data-gedreven werking, ... die vanuit VLAIO worden vooropgesteld.

Door een vernieuwde organisatiestructuur en aangepast uitgiftebeleid kan GEP als partner van VLAIO en gemeente Assen in staat gesteld worden om deze sleutelrol op te nemen.

In 2021 zijn voorbereidingen getroffen voor een transitie waarbij het beheer van het Researchpark Zellik door het Agentschap Innoveren en Ondernemen kan uitgefaseerd worden en overgenomen door het Green Energy Park vzw. De transitie wordt in 2022 verder vormgegeven, waarbij ook zal worden nagedacht over een nieuwe naamgeving.

Herontwikkeling Ford-site Genk

Op 3 mei 2021 werd de omgevingsvergunning verkregen voor de inrichting van het openbaar domein in de zone A. De werken werden vervolgens opgestart onder het bouwheerschap van De Vlaamse Waterweg en onder mede-toezicht van VLAIO. Op 28 juni 2021 werd op een formeel persmoment de nieuwe naam van het terrein onthuld: Logistics Valley Flanders. In het restant van 2021 werd in eerste instantie de nieuwe drainage aangelegd, als ook de bufferbekkens. Tevens werd er een start gemaakt met de rioleringswerken en verdere grondwerken. In deze fase wordt gefocust op de zone langs de Henry Fordlaan, om de bedrijven die reeds actief zijn op het terrein zo snel mogelijk te ontsluiten.

In het kader van de bodemsanering werd de laatste hand gelegd aan de bodemsaneringsprojecten voor de restverontreiniging, welke ingediend werden bij de OVAM. Tevens werden stappen gezet voor de uitgifte van de laatste uitgeefbare kavels op het terrein, waarbij de stad Genk en POM Limburg de intentie hebben deze over te nemen na opmaak van een nog goed te keuren uitgifteplan.

5.3 Steunverlening bedrijventerreinen, bedrijvententra en incubatoren

Bedrijventerreinen

Op 19 juli 2019 heeft de Vlaamse Regering het nieuwe subsidiebesluit tot toekenning van steun voor de (her)aanleg van bedrijventerreinen goedgekeurd.

In 2021 werd voor de dossiers bedrijventerreinen 12.256.434,84 euro vastgelegd.

Tabel: Vastleggingen bedrijventerreinen 2021

Project	Gemeente	Begunstigde	Subsidie
Blue Gate Antwerp	Antwerpen	Blue Gate Antwerp	239.805,36 euro
Bramier	Menen	Leiedal	86.037,27 euro
BT Maldegem	Maldegem	Veneco	1.397.438,65 euro
De Stip	Harelbeke	De Stip	24.392,00 euro
Denderomgeving Noord	Aalst	Stad Aalst	160.596,54 euro
Eiland Zwijnaarde	Zwijnaarde	Eiland Zwijnaarde	1.715.618,64 euro

Ford	Genk	De Vlaamse Waterweg	4.659.940,00 euro
Global Herpelgem	Kluisbergen	Global Herpelgem	95.244,39 euro
Haasrode	Heverlee	Stad Leuven	125.875,00 euro
Hoogweg	Wervik	Stad Wervik	18.363,00 euro
Mechelen-Noord I en II	Mechelen	Stad Mechelen	113.375,00 euro
Oostakker Noord	Oostakker	SOGENT	134.716,16 euro
Ostend Science Park	Oostende	Ostend Science Park	10.903,00 euro
Oude Bunders	Maasmechelen	Gemeente	216.587,00 euro
Ravenshout Beringen	Beringen	Stad Beringen	36.460,00 euro
Ravenshout Ham	Ham	Gemeente Ham	707.126,00 euro
Ravenshout Tessenderlo	Tessenderlo	Gemeente Tessenderlo	102.369,00 euro
Rodenhuijze-Noord	Sint-Kruis-	North Sea Port Flanders	200.000,00 euro
Schipperstraat	Ham	Gemeente Ham	379.240,00 euro
Suikerfabriek	Veurne	WVI	95.308,27 euro
Terhagen - Catenberg	Rumst	POM Antwerpen	244.202,00 euro
Thorpark deel WP	Genk	Stad Genk	488.554,99 euro
UCB-site, Gent	Gent	Maatschappij voor	134.106,00 euro
Unilin-site	Wielsbeke	Degetec bvba	52.655,86 euro
Wetenschapspark Niel	Niel	POM Antwerpen	590.022,71 euro
Riva	Dentergem	Volus	227.498,00 euro
			12.256.434,84 euro

Incubatoren

In 2020 werd een concept uitgewerkt op basis waarvan kan beslist worden welk type incubatoren nog steun kan bekomen voor de oprichting of uitbreiding. Dit kader werd gebruikt voor de evaluatie van de steuntoekenning aan enkele incubatoren binnen het EFRO – kader (REACT-middelen).

Bedrijventerreinmanagement

In 2021 werd het kennisnetwerk Bedrijventerreinmanagement, ondergebracht bij de POM's, verlengd. Hiervoor werd 499.500 euro uitgetrokken. Het is uitdrukkelijke bedoeling dat de POM's naast eerste-lijnsadvies ook inzetten op het helpen genereren van projecten, bijvoorbeeld door bedrijventerreinverenigingen te helpen bij het indienen van een EFRO-dossier op vlak van verduurzaming.

5.4 Handelsvestigingenbeleid

In 2021 verleende het Comité voor Kleinhandel nog voor 5 adviesvragen uit 2020 een advies. Van de 268 adviesvragen in 2021 gaf het Comité voor Kleinhandel 105 een advies en voor 5 ervan in 2022. Er is een adviespraktijk gegroeid waarbij eerst ingeschat wordt of het om een problematisch dossier

gaat. In de regelgeving is immers voorzien dat geen advies moet beschouwd worden als een gunstig advies.

In 2021 is ook gestart met het herzien van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid, dit na een uitgebreid participatief traject, in het bijzonder met de gemeenten.

Ten slotte is ook gestart met de voorbereiding van een Vlaams beleidskader rond het integraal handelsvestigingsbeleid. Hiervoor is een eerste studie uitbesteed over kleinhandel op bedrijventerreinen. Het betrof een opdracht voor 115.482 euro.

6. Ondersteuning van internationale samenwerking

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen heeft als missie activiteiten te ondersteunen die gericht zijn op innovatie en ondernemersbevordering in Vlaanderen. Door de globalisering van de economie en de toenemende mondialisering in het algemeen hebben diverse vormen van internationale samenwerking een stijgend belang in het innovatieproces. Internationale samenwerking behoort daarom ook tot het actieveld.

De concrete operationele activiteiten volgen verschillende lijnen:

- ▶ stimuleren van deelname aan programma's van de Europese Commissie (H2020) via informatieverstrekking en adviesverlening;
- ▶ stimuleren van internationale samenwerking door inzet van Vlaamse steun in internationale netwerken en programma's, waarbij steun toegekend wordt aan het Vlaamse aandeel binnen een ruimer internationaal project;
- ▶ dienstverlening aan bedrijven via deelname aan het Europees Enterprise Network (EEN).

6.1. Deelname aan internationale programma's

6.1.1. Vlaams Europa Platform en Belgische Europese beleidsvoorbereiding

Het Vlaams Europa Platform werd in 2010 opgestart als een overkoepelend platform om de deelname van Vlaamse onderzoekers en bedrijven aan Europese programma's en initiatieven te versterken. Het Vlaams Europa Platform heeft een tweeledig doel:

- ▶ de Vlaamse deelname aan Europese programma's stimuleren en ondersteunen;
- ▶ een betere stroomlijning van de Vlaamse standpuntbepaling ten opzichte van de Europese agenda in het beleidsdomein van O&O en Innovatie.

Tegelijkertijd zou dit door een betere afstemming en taakverdeling moeten bijdragen tot een efficiëntere inzet van de middelen op Vlaams niveau.

Het Vlaams Europa Platform brengt de organisaties bijeen die actief zijn rond Europese programma's met betrekking tot onderzoek en innovatie (o.a. Agentschap Innoveren & Ondernemen, FWO, departement EWI, EU-cellen universiteiten, VLEVA, vertegenwoordigers bedrijven, ...).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen neemt deel aan de werking van de operationele werkgroepen van het Vlaams Europa Platform m.b.t. Coördinatie Vlaamse deelname en Internationale samenwerkingsinitiatieven (o.a. gezamenlijke programmering).

In de werkgroep "Internationale samenwerkingsinitiatieven", voorgezeten door het departement EWI, werd regelmatig toelichting verschaft over de deelname van het agentschap aan ERA-Netten en andere Europese initiatieven met regionale financiering als onderdeel van input naar een advies over toekomstige partnerschappen en netwerken in het nieuwe Europese kaderprogramma.

In de werkgroep 'beleidsvoorbereiding i.v.m. communautaire initiatieven voor O&O&I voorgezeten door het departement EWI werd input geleverd door het agentschap voor missies en partnerships in het negende kaderprogramma.

6.1.2. NCP-werking

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen werd door de Europese Commissie erkend als National Contact Point (NCP) voor Vlaanderen voor het Europese kaderprogramma Horizon 2020 alsook voor de opvolger Horizon Europe, samen met het FWO.

Horizon Europe, het nieuwe R&I programma, opvolger van Horizon 2020, is gestart in 2021 en heeft een nieuwe structuur. De nieuwe domeinen werden toegekend aan de bestaande NCP adviseurs volgens hun expertise. De verdeling over de programma's binnen het team vind je [hier](#) op de website terug.

In totaal waren er in 2021 voor HEU 7.7 VTE (3.7 voor VLAIO en 4 voor FWO) en 0.8 VTE (FWO) als administratieve ondersteuning. De 3,7 VTE van VLAIO waren verdeeld over 9 personen.

Alle informatie over NCP Flanders is te vinden op de website www.ncpflanders.be.

Een terugblik op de Vlaamse deelnames tijdens de periode 2014-2021 (status 4 december 2021) leert dat Vlaanderen het zeer goed gedaan heeft binnen Horizon 2020: waar Vlaanderen 1.7% aan het EU-budget bijdraagt, ging in de periode 2014 tot eind 2021 een **reële return** van **2.90%** van de Horizon 2020 middelen naar Vlaamse deelnemers. Onderstaande tabel illustreert dat zowel onze bedrijven als onze universiteiten en onderzoekscentra meer middelen binnenhalen dan wat in een 'break-even' situatie kan verwacht worden. (Met een 'break-even' bedoelen we een situatie waarin Vlaamse partners net 1.7% van de H2020-middelen zouden binnen halen en dit verdeeld over de verschillende partnertypes zoals dit gemiddeld over alle Europese deelnemers gebeurt).

	Reële return in H2020* in M€	Reële return in H2020* in %	break-even return in H2020 in % (*)
Universities	805	1,31%	0,67%
Private sector	380	0,62%	0,48%
Research organisations	502	0,82%	0,43%
Other	88	0,14%	0,12%
TOTAL (H2020 break-even = 1,7%)	1.775	2,90%	1,70%

(*) bron: webgate.ec.europa.eu/dashboard

(*) EU-verdeling voor totaal van 1,70%

Om de Vlaamse (potentiële) deelnemers zo goed mogelijk voor te bereiden en te ondersteunen bij deelname aan Horizon oproepen, werden er in 2021 in totaal 23 infosessies (mede-)georganiseerd rond Horizon Europe, waaraan 1226 stakeholders uit Vlaanderen hebben deelgenomen. Er werd in oktober ook al één infosessie voor Digital Europe georganiseerd waaraan 87 Vlaamse stakeholders hebben deelgenomen.

De evaluatieformulieren van de sessies in 2021 gaven aan dat over alle sessies heen we een gemiddelde tevredenheidsscore van 8,20 (op schaal van 0 tot 10) hebben behaald. In 2020 behaalden we een score van 8,29 (weliswaar maar over 7 sessies gemeten).

Via gerichte acties hebben we een bestendige groei in het aantal geregistreerden op de vernieuwde NCP Flanders website kunnen realiseren: we konden 1313 stakeholders bereiken in 2021, een verdubbeling op één jaar tijd.

We hebben een communicatiecampagne gevoerd waarbij we stakeholders hebben geïdentificeerd die actief waren in Horizon 2020, maar die wij nog niet kenden, en die we hebben aangeschreven.

Bij organisatie van infosessies wordt voor een brede verspreiding van de aankondiging gezorgd via publicaties in FWO/VLAIO nieuwsbrieven, E.E.N. netwerk, specifieke koepelorganisaties, speerpuntclusters, ...

Verder is de individuele dienstverlening van elke NCP adviseur aan potentiële indieners een zeer belangrijk onderdeel van de NCP-werking, waarbij op maat van de vastgestelde noden aangepaste informatie, advies, warme doorverwijzing of 'partnersearch' wordt gegeven.

6.2. Cofinanciering van internationale projecten

Om internationale samenwerking te stimuleren worden de programma's waarbij steun toegekend wordt aan O&O ingezet in internationale netwerken. Hierbij financiert het Fonds Innoveren & Ondernemen het Vlaamse aandeel van een grensoverschrijdend project.

6.2.1. Deelname aan netwerken binnen het ERA-Net-schema

Via diverse initiatieven beoogt de Europese Commissie (EC) de samenwerking en coördinatie tussen de verschillende onderzoek- en innovatieprogramma's van de EU-lidstaten en de geassocieerde landen te bevorderen om zo bij te dragen tot de realisatie van de Europese onderzoeksruimte.

Het ERA-Net schema werd opgestart binnen het Zesde Kaderprogramma (KP6) en werd verdergezet in het Zevende Kaderprogramma (KP7). In 2014 gingen, onder H2020, ERA-Net Cofund projecten van start. De deelnemers aan de ERA-Net-projecten zijn overheidsorganisaties die verantwoordelijk zijn voor de financiering en/of het beheer van onderzoeksprogramma's op nationaal of regionaal niveau (ministeries, agentschappen, ...).

Binnen het nieuwe kaderprogramma "Horizon Europe", opgestart in 2021, ondergaan de netwerken een grote herstructurering. De diversiteit van verschillende netwerken zoals art 185, art187, ERA-NET e.a. wordt afgeschaft en vervangen door het schema van "EU-partnerships". Dit omvat consolidatie waarbij de veelheid van thematische netwerken vervangen wordt door een beperkter aantal partnerschappen. Horizon Europa gaat evenwel verder dan consolidatie en introduceert een meer strategische en impact-gestuurde benadering en wenst met de partnerships een antwoord te bieden op belangrijke socio-economisch vragen.

Een prioritering van mogelijke partnerschappen voor deelname door VLAIO werd uitgevoerd. Voor 8 partnerships waarbij overheidsinstanties samen projecten financieren met een top-up van de commissie, werd het proces voor deelname door VLAIO opgestart.

Op te merken valt dat er geen verplicht lidmaatschap van de lidstaten of regio's vereist is aan de diverse initiatieven, verschillende agentschappen per lidstaat/regio kunnen rechtstreeks deelnemen, ook de consortia zijn verschillend voor elk van de diverse initiatieven, afhankelijk van de wens van individuele agentschappen om al dan niet in te stappen. De diversiteit is bijgevolg heel hoog, met de aanwezigheid van fundamenteel, strategisch, collectief en industrieel onderzoek en industriële ontwikkeling in diverse netwerken, maar ook van beleidsondersteunend onderzoek. In België is deelname in de diverse internationale netwerken geregionaliseerd en soms nemen verschillende Vlaamse entiteiten (zoals het Agentschap Innoveren en Ondernemen, FWO, EWI,...) deel aan een zelfde netwerk.

Voor een aantal netwerken (CORNET, Ira-SME) hebben de lidstaten beslist om na het einde van de financiering door de Europese commissie de steunverlening verder te zetten met continuïteit van het netwerk in eigen beheer. Dit zijn dus multilaterale netwerken zonder EU-tussenkomst. Deze netwerken worden aangeduid als ERA-Net in eigen beheer. Het netwerk BEL-COO beoogt samenwerking tussen

de regio's binnen België en werd van bij de start opgezet in eigen beheer zonder betrokkenheid van de Commissie, maar werd ontworpen volgens de logica van ERA-Net en wordt daarom opgenomen in de lijst.

In 2021 werd deelgenomen aan oproepen in 5 ERA-Net Cofund netwerken en 3 multilaterale netwerken, aangeduid als ERA-Net in eigen beheer. Projecten worden gesteund via de inzet van O&O-bedrijfssteun (onderzoeksprojecten en/of ontwikkelingsprojecten), TETRA en COOCK.

Tabel: deelname in 2021 aan oproepen binnen diverse ERA-Net-netwerken

Acroniem	Netwerk	Type	Onderwerp	Programma
CORNET	ERA-Net eigen beheer	Horizontaal	Collectief onderzoek	TETRA COOCK
Ira-SME	ERA-Net eigen beheer	Horizontaal	kmo's	O&O bedrijfssteun
BEL-COO	Interregionaal eigen beheer	Horizontaal	Belgische kmo's	O&O-bedrijfssteun
ERA-MIN	ERA-Net Cofund	Thematisch	Grondstoffen en mijnbouw	O&O-bedrijfssteun
M-ERA-NET	ERA-Net Cofund	Thematisch	Materialen	O&O bedrijfssteun
BLUE BIO-ECONOMY	ERA-Net Cofund	Thematisch	Blauwe (in water) bio-economie	O&O-bedrijfssteun
MARTERA	ERA-Net Cofund	Thematisch	Maritieme en mariene technologieën	O&O bedrijfssteun
SUSFOOD2	ERA-Net Cofund	Thematisch	Duurzame voedselproductie en -consumptie	O&O bedrijfssteun

Tabel: overzicht steunbeslissingen 2021 in ERA-Net

Acroniem	Programma	Aantal projecten	Steun in keuro
CORNET	TETRA	6	2.333
CORNET	COOCK	2	1.001
Ira-SME	O&O-bedrijfssteun	1	210
BEL-COO	O&O-bedrijfssteun	3	889
ERA-MIN	O&O-bedrijfssteun	1	496
M-ERA-NET	O&O-bedrijfssteun	0	0
BLUE BIO-ECONOMY	O&O-bedrijfssteun	1	324
MARTERA	O&O-bedrijfssteun	3	589
SUSFOOD2	O&O-bedrijfssteun	1	221
Totaal		18	6.063

Om aan de calls georganiseerd binnen de ERA-Net-initiatieven deel te nemen, werden middelen van de bestaande reguliere Vlaamse programma's op het Fonds Innoveren en Ondernemen gebruikt. Het overzicht van de steuntoekenning over de programma's is als volgt.

Tabel: toegekende steun 2021 in diverse netwerken per programma in keuro

Steun in keuro	O&O-bedrijfssteun	TETRA	COOCK	Totaal
Totaal	2.729	2.333	1.001	6.063

6.2.2. Deelname aan Joint Technology Initiatieven, AAL en Eurostars

Naast de ERA-Net-projecten heeft de Europese Commissie de ambitie om de samenwerking op het vlak van innovatie in de EU te bevorderen via zgn. art.185 initiatieven waar de EC samenwerkt met de lidstaten en art.187 initiatieven (Joint Technology Initiatives, JTI) waar de EC samenwerkt met bedrijven, eventueel in combinatie met samenwerking met de lidstaten. De focus binnen deze structuren ligt op industrieel onderzoek en innovatie. Art.185 initiatieven hebben een eigen juridische structuur en steunen op formele deelname van de lidstaten. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen vertegenwoordigt in de eerste plaats Vlaanderen binnen deze structuren maar coördineert ook de ruimere Belgische participatie in de overleg- en beslissingsorganen.

Het Agentschap neemt deel aan twee art. 185 initiatieven, het Active and Assisted Living Programme (AAL) en Eurostars. Het Agentschap participeerde namens België ook in de art.187 of JTI (Joint Technology Initiative) ECSEL (Electronic Components & Systems for European Leadership).

Bij elk van deze initiatieven is er een gecombineerde financiering door de nationale (regionale) overheden en fondsen van de Europese Commissie.

Tabel: deelname aan Art.185- initiatieven en Art.187

Acroniem	Netwerk	Type	Onderwerp	Programma
AAL	Art.185	Thematisch	Active Assisted Living	O&O-bedrijfssteun
Eurostars	Art.185	Horizontaal	R&D-intensieve kmo's	O&O-bedrijfssteun
ECSEL	Art.187	Thematisch	Electronic Components & Systems for European Leadership	O&O-bedrijfssteun

De ECSEL Joint Undertaking is een groot Europees programma onder art.187 waarin de Europese Commissie, de lidstaten en bedrijven samenwerken aan projecten voor elektronische componenten en systemen (inclusief software) Het liep van 2014 tot 2020 met een Europees subsidiebudget van 1,13 miljard euro en een totaal R&D&I-budget van 4,6 miljard euro. De activiteiten in dit netwerk zullen overgaan in het nieuwe partnerschap KDT 5Key Digital Technologies). In 2021 aren er niet langer oproepen met steun toegekend onder ECSEL en was KDT nog niet actief. In dit domein was steuntoekenning in 2021 als logische gevolg zeer laag.

AAL is een gezamenlijk initiatief van 22 EU-lidstaten en partnerlanden. Het programma steunt specifiek projecten die gericht zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit van oudere mensen en dit door middel van het gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Het Active and Assisted Living Programme is een vervolgprogramma van het Ambient Assisted Living Joint programme.

EUROSTARS is een gezamenlijk initiatief van 34 EUREKA-lidstaten en partnerlanden. Het programma wil 'research-uitvoerende kmo's' meer kansen bieden om via internationale samenwerking een prioritair en marktgericht bedrijfsproject uit te voeren. Hiertoe werd een internationaal gesynchroniseerde procedure uitgewerkt die moet leiden tot 'homogene' subsidiëring (bij goedkeuring van een project worden alle partners gesubsidieerd). EUROSTARS 2 is het opvolgprogramma van EUROSTARS.

Tabel: overzicht van de steunbeslissingen in 2020 in art.185 en art.187

Netwerk	Aantal projecten	Toegekende steun in keuro
AAL (Art.185)	6	1.132
Eurostars (Art 185)	10	2.765
TOTAAL	21	3.897

6.2.3. Deelname in het EUREKA-programma

EUREKA is een intergouvernamenteel initiatief voor de bevordering van de internationale samenwerking op het vlak van toegepast en marktgericht industrieel O&O.

EUREKA hanteert het bottom-up principe. Bedrijven en hiermee samenwerkende universiteiten en onderzoeksinstituten uit het Vlaams Gewest kunnen voor hun deelname in een project beroep doen op het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Het aanvragen van steun in het kader van EUREKA-projecten en de evaluatie van deze aanvragen, gebeurt in overeenstemming met de gebruikelijke procedures van het Agentschap Innoveren & Ondernemen en dit volgens de modaliteiten voor O&O-bedrijfssteun (onderzoekprojecten en ontwikkelingsprojecten).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen vertegenwoordigt het Vlaamse gewest in EUREKA. Dit houdt een betrokkenheid in bij de dagelijkse werking van het netwerk en een gepaste vertegenwoordiging in de beleidsorganen van de intergouvernamentele organisaties EUREKA en Eurostars en in de EUREKA-Clusters PENTA (vroeger CATRENE), ITEA3, EURIPIDES en CELTIC. Het agentschap kent ook steun toe aan projecten in de SMART cluster. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen organiseert hiervoor een aanspreekpunt voor Vlaamse bedrijven en instellingen. Potentiële organisatoren of deelnemers aan EUREKA- en Eurostars-projecten kunnen bij dit aanspreekpunt terecht voor advies bij het opzetten van een internationale samenwerking en de daarmee gepaard gaande procedures en keuzes qua steunmodaliteiten.

In het kader van de samenwerking met landen buiten de EU werd in 2021 geen steun toegekend. Wel werd in 2021 de behandeling van een steunaanvraag opgestart voor samenwerking met Zuid-Afrika.

Tabel: overzicht van de steunbeslissingen in 2020 in EUREKA-verband

EUREKA-projecten	Aantal projecten	Toegekende steun in keuro
Bottom up EUREKA-projecten	nihil	0
Porjecten in specifieke Eureka calls	1	179
Projecten in de cluster ITEA3	2	1.476
Projecten in de cluster Penta	3	3.030
Projecten in de cluster Smart	1	215
TOTAAL	8	4.900

6.2.4. Intra-Belgische samenwerking

Er bestaan heel wat netwerken om samenwerking over de landsgrenzen te bevorderen. Binnen België ondervinden ondernemers evenwel soms ook drempels voor samenwerking met bedrijven uit de andere gewesten, waar de bestaande internationale netwerken geen soelaas bieden. Daarom werd in 2020 in samenwerking met Innoviris en SPW een netwerk gestart, BEL-CO, om bedrijven de kans te bieden samen te werken tussen bedrijven met het Brussels hoofdstedelijk gewest en het Waalse gewest.

In 2021 werd voor het eerst steun toegekend in kader van dit netwerk:

Netwerk	Aantal projecten	Toegekende steun in keuro
BEL-COO	3	888,6

6.2.5. Overzicht steuntoekenning binnen internationale netwerken en hefboom EU-financiering

Binnen de totaliteit van netwerken in de schema's ERA-Net, Eureka, Art 185 en Art 186 werd in 2021 in totaal 14,86 miljoen steun toegekend vanuit het Fonds Innoveren en ondernemen.

Bij twee netwerken is er een engagement van cofinanciering door EU via een terugbetaling aan het Fonds voor Innoveren en Ondernemen na uitbetaling aan de begunstigden. Op het totaal van 14,86 miljoen euro vastgelegd op de Vlaamse begroting zal via deze cofinanciering finaal 1,28 miljoen euro uitbetaald worden door de Europese Commissie voor AAL en Eurostars. Voor Vlaanderen bedraagt de finale betaling (na ontvangst van de terugbetaling) dus 13,58 miljoen euro.

Naast deze vorm van cofinanciering is er normaal in Art 187 (ECSEL) ook een rechtstreekse vastlegging vanuit de EU met een rechtstreekse uitbetaling aan de begunstigden, gekoppeld aan de steun van het Fonds voor Innoveren en Ondernemen. Zoals eerder gemeld waren er geen vastleggingen voor steuntoekenning in dit netwerk in 2021 en dus ook geen Europese gekoppelde financiering. Hierdoor is niet enkel de vastgelegde Vlaamse steun maar ook de hefboom naar Europese steun in 2021 uitzonderlijk laag.

6.3 Kruisverbanden Vlaamse financiering en deelname Europese programma's

Er zijn diverse kruisverbanden tussen de steun ingezet vanuit Vlaanderen en de EU-programma's. Hierbij kan VLAIO zowel een dienstverlenende als steunverlenende rol spelen.

Vlaamse spelers kunnen steun krijgen voor O&O in internationale projecten door deelname aan:

1. programma's met financiering vanuit de Europese Commissie,
2. netwerken waarbinnen de Vlaamse programma's ingezet worden;
3. netwerken met gedeelde Vlaams/Europese financiering.

Voor programma's met financiering vanuit de Europese Commissie heeft VLAIO een dienstverlenende rol. Voor facilitering van deelname aan het Horizon Europe programma is dit structureel ingebed in de samenwerking met FWO binnen NCP Flanders zoals hierboven beschreven. Voor programma's buiten Horizon Europe zal VLAIO zich ook inzetten om bedrijven te informeren voor aspecten die aansluiten bij de basisopdracht van VLAIO. Ook voor participatie in de netwerken met financiering vanuit Vlaanderen kunnen bedrijven rekenen op begeleiding en dienstverlening vanuit VLAIO, met doorverwijzing vanuit de mensen die deelnemen aan NCP.

Op niveau van de netwerken met gedeelde financiering komt de financiering vanuit Vlaanderen samen met die vanuit Europa en zijn er diverse interacties tussen VLAIO en EU, zowel naar afspraken voor de inzet van de subsidieprogramma's, strategische uitbouw van de netwerken enz..

Dit geeft diverse activiteiten in de relatie van VLAIO tegenover de Europese en internationale ontwikkelingen.

Dienstverlening

EU Funding Overview

Om een overzicht te houden over de verschillende Europese steun- en investeringsprogramma's alsook de relevante Europese agentschappen, werd er een overzichtstool opgezet waarbij deze in kaart gebracht worden: www.eufundingoverview.be. Deze website is vrij toegankelijk en officieel gelanceerd in juli 2020. Tijdens de zomer van 2021 is er een grondige update gedaan om de doorzoekbaarheid en klantvriendelijkheid verder te verhogen. Het gebruik van de tool is sinds de opstart gestaag toegenomen en kende een extra grote toename van bezoekers na de update in 2021. Er zijn momenteel maandelijks gemiddeld meer dan 3.500 bezoekers en ze raadplegen samen telkens meer dan 5.000 fiches.

Innovatiefonds

Met de opbrengsten van het Emission Trading System (ETS) heeft de Europese Commissie het Innovatiefonds opgezet dat tot doel heeft om Europa meer koolstofneutraal te maken. De vier focusgebieden zijn koolstofarme technologieën, afvang en gebruik van CO², afvang en opslag van CO² en hernieuwbare energiebronnen. Voor de communicatie naar bedrijven wordt er samengewerkt tussen VEKA en VLAIO. Bij de eerste projectoproepen werd het project Kairos@C geselecteerd dat binnenkort van start zal gaan in de Antwerpse haven en over een termijn van 10 jaren een totale uitstoot van 14,2 miljoen ton CO² zal vermijden.

Cofinanciering

De netwerken opgezet op initiatief van de EU ondergaan een grote herstructurering bij de start van het nieuwe kaderprogramma "Horizon Europe". De netwerken met EU-betrokkenheid zoals ze vandaag bestaan zullen uitdoven en vervangen worden door nieuwe partnerships. Dit omvat consolidatie waarbij de veelheid van thematische netwerken vervangen wordt door een beperkter aantal partnerships. Horizon Europa gaat evenwel verder dan consolidatie en introduceert een meer strategische en impact-gestuurde benadering en wenst met de partnerships een antwoord te bieden op belangrijke socio-economische vragen.

In juli 2020 heeft VLAIO een prioritering uitgevoerd naar interesse voor deelname in de portfolio van 34 mogelijke partnerships uitgebouwd door de Commissie. Voor deze oefening wordt o.a. gesteund op een bevraging van de speerpuntclusters. Deze prioritering zal de basis vormen voor een beslissing tot deelname wanneer die vraag gesteld wordt. Vanuit de Commissie werd eveneens een concrete vraag gesteld over mogelijke deelname aan 15 partnerships uit de portfolio die voldoende ver gevorderd zijn om de volgende stap te zetten. In deze groep van 15 werd heeft VLAIO op basis van de prioritering een engagement genomen voor deelname aan 8, wat aan de Commissie overgemaakt werd. Het overzicht gaat in onderstaande tabel.

Partnerschappen met engagement van VLAIO voor deelname
Co-funded European Partnerships
<ul style="list-style-type: none">
Health and Care Systems Transformation (financial contributions)

- Driving urban transitions to a sustainable future (financial and/or in-kind contributions)
- Clean Energy Transition (financial contributions)
- Blue Oceans (financial and/or in-kind contributions)
- Water Security for the Planet - Water4All (financial contributions)
- European Partnership for Innovative SMEs (financial contributions)

Institutionalised European Partnerships based on Article 187

- Key Digital Technologies (financial contributions)
- High Performance Computing (financial and in-kind contributions)

In 2021 werden voor deze partnerschappen de activiteiten voor de uitbouw van het netwerk opgestart. Opstellen van de contracten en ondertekening hiervan is gestart in 2021 en volop aan de gang voor de meeste partnerschappen.

Bovenstaande lijst bevat enkel de partnerschappen die door de EU als 'klaar' beschouwd werd en waarvoor de EU een formeel engagement van de lidstaten gevraagd heeft. Voor partnerschappen die nog niet klaar zijn en niet opgenomen zijn in deze lijst werden contactpersonen aangeduid om de communicatie met de Commissie op te volgen. In de loop van 2022 wordt een volgende lichting verwacht waar VLAIO opnieuw een aantal zal aanduiden voor deelname.

Deelname task forces

Impulsprogramma ruimtevaart

Vanuit de Taskforce 'Ruimtevaart', geleid door Minister Crevits, werd in april 2021 een breder impulsprogramma rond ruimtevaart goedgekeurd op de Vlaamse Regering. Het programma focust op 5 luiken :

1. FLANDERS SPACE

Een ondersteunde triple helix structuur die het impulsprogramma ruimtevaart omkadert.

2. FOCUS op talent

Het zoeken van talent voor ruimtevaartonderzoek aan de hand van **Frank De Winne** mandaten.

De Frank De Winne mandaten bestaan in twee vormen

- a. FWO doctoraatsbeurzen
- b. VLAIO postdoc mandaten

3. Focus op competitiviteit en ondernemerschap

Het opzetten van een gunstig ondernemingsklimaat om competitiviteit en innovatie te stimuleren.

4. Focus op internationale programma's

Het succesvol maken van Vlaamse actoren in internationale ruimtevaartprogramma's.

5. Wetenschapscommunicatie

Wetenschapscommunicatie om de interesse van de Vlaming aan te wakkeren aan de hand van festivals, tentoonstellingen, educatieve activiteiten en beter beheer van Volkssterrenwachten.

Dit tevens als stimulans voor STEM-instroom.

Het clusterinitiatief Flanders Space werd opgericht als opvolger van het IBN Space 4.0 en is van start gegaan in september 2021.

De Taskforce 'Ruimtevaart' werd ontbonden en is vervangen door een triple helix beheersstructuur, onder leiding van de Minister. VLAIO heeft hierin een zetel als waarnemer.

Binnen het luik Wetenschapscommunicatie, werd op 12 november 2021 door de Vlaamse Regering 1 miljoen euro toegekend voor de organisatie van 'SPACE -The HUMAN QUEST'. Het project moet het collectieve geheugen prikkelen door een spraakmakende ruimtevaarttentoonstelling die gedurende vijf maanden in Antwerp Expo zal plaatsvinden. Het heeft tevens de ambitie om het trefpunt te worden voor spelers uit de ruimtevaartsector. Via een tweedaagse 'Space' inspiratie-conferentie met nationale en internationale sprekers die het brede publiek inspireren en informeren over het belang van ruimtevaart en de rol die Vlaanderen daarin speelt, moet dit doel bereikt worden. VLAIO staat in voor de opvolging van het project.

Overleggroep 'Luchtvaart en Defensie'

Binnen de overleggroep 'Luchtvaart en Defensie', geleid door Minister Crevits, werd door VLAIO de werkgroep 'Innovatie en Europees Defensiefonds' voorgezeten, waarbij specifiek gekeken werd welke VLAIO-instrumenten toepasbaar zijn voor de Vlaamse actoren binnen de Luchtvaart en Defensie alsook naar gevraagde aanpassingen, waar mogelijk binnen de wettelijke kaders.

Tevens werd vanuit VLAIO het European Defence Fund (EDF) actief opgevolgd als 'informele NCP' functie, dit met het oogmerk om de Vlaamse stakeholders zo uitgebreid mogelijk te informeren over de mogelijkheden van dit Europese instrument.

6.4 Deelname aan IPCEI (Important Project Common European Interest-IPCEI)

6.4.1 Algemeen

Via IPCEI-projecten (*Important Project Common European Interest-IPCEI*) wil de EU de lidstaten stimuleren om middelen te bundelen in grote projecten die bijdragen aan de concurrentiekracht van de Unie in zijn geheel en aan de grote maatschappelijke uitdagingen. Europa voorziet geen rechtstreekse projectfinanciering maar biedt de lidstaten de mogelijkheid voor een ruimere toekenning van staatssteun. Goedkeuring door de EU na notificatie is vereist.

De Commissie vraagt een engagement van de bedrijven om voldoende middelen in te zetten, maar wil geen projecten goedkeuren die zonder staatssteun ook zouden doorgaan. Daarom worden enkel projecten aanvaard met een duidelijk marktfalen waar staatssteun vereist en proportioneel is. Dit steun op basis van een funding gap analyse die de basis vormt om de maximale steun te bepalen.

IPCEI-projecten omvatten financiering van O&O&I maar ook financiering van een eerste industriële ontwikkeling, wat vrij uniek is. Daarnaast kunnen ook milieu-, energie- of vervoersprojecten gesteund worden, mits deze van groot belang zijn voor de strategie van de Unie.

In België gebeurt de indiening van een notificatie op federaal niveau, maar wordt de financiering primair toegekend vanuit de regio's. Daarom wordt gewerkt met een evaluatiecomité samengesteld door vertegenwoordigers vanuit de regio's met coördinatie vanuit FOD-economie.

6.4.2 IPCEI-batterijen

Vlaanderen heeft in 2019 deelgenomen aan IPCEI-batterijen. Elektrificatie is een belangrijke stap in de transitie naar een klimaatneutrale economie. Hier wordt een sterke toename in verkoop van batterijen verwacht in een markt die vandaag volledig gedomineerd wordt door de VS en Azië.

Het doel van de IPCEI-batterijen is om een waardeketen uit te bouwen voor productie van batterijen, i.h.b. voor toepassing in elektrische voertuigen. De intentie is om een stimulans te bieden om deze economische activiteit niet te missen, maar het voornaamste doel is toch om een te sterke afhankelijkheid van Azië en de VS te vermijden, i.h.b. voor de Europese autobouwers.

De goedkeuring door de Commissie werd reeds toegekend 9 december 2019. In 2021 werd de eerste rapportering van de uitvoering bezorgd aan de Commissie. In 2021 werd ook het twee deel van de Vlaamse steun voor het R&D&I deel vastgelegd voor de periode 2022-2023 voor een totaal van 16 miljoen euro.

6.4.3 IPCEI-waterstof

In 2021 werd de deelname aan IPCEI-waterstof verder uitgerold.

Waterstof kan een belangrijk bijdrage leveren in de energietransitie en de overgang naar een koolstofarme economie. Het fungeert als energiedrager en kan hierbij het gebruik van hernieuwbare energie faciliteren, het kan omgezet worden naar vloeibare brandstoffen voor een brede toepassing en kan rechtstreeks gebruikt worden in industriële processen zoals bv de aanmaak van proper staal. Door de huidige niet concurrentiële prijs van groene waterstof blijven bedrijven terughoudend voor grote investeringen, toch zijn deze vereist om de transitie van het industrieel weefsel mogelijk te maken. Het IPCEI wenst bij te dragen aan de uitbouw van een industriële waardeketen voor waterstoftransitie en hierdoor bij te dragen aan de evolutie naar een koolstofarme economie.

Een oproep voor '*expressions of interest*' werd reeds in 2020 gelanceerd. Na ontvangst van de indieningen heeft de Vlaamse regering ingestemd met deelname en het kader tot deelname. De Vlaamse deelnemers aan de *expression of interest* hebben vervolgens uitgewerkte voorstellen ingediend. Op 9 september 2020 heeft VARIO een advies ingediend waarin het belang van waterstof voor Vlaanderen benadrukt werd en de beslissing tot deelname bevestigd werd op basis van de studie.

Op Europees niveau werd een manifesto ondertekend op 17 december 2020 door 23 lidstaten (België, Bulgarije, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Estland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Italië, Luxemburg, Hongarije, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Finland en Zweden) met coördinatie door Duitsland. Dit kan beschouwd worden als de officiële start van IPCEI-waterstof.

In 2021 werd de doorlichting van de uitgewerkte aanvragen afgerond met een beslissing waarbij 10 projectvoorstellen opgenomen werden als deel van de Vlaamse portfolio.

In april 2021 werd door de Commissie een voorstel goedgekeurd voor een fiche waardeketen waterstof in het *Resilience and Recovery Plan* van 125 miljoen euro van de Europese Commissie, waaruit de projecten zullen gefinancierd worden. Hiernaast zal Vlaanderen ook bijkomstige eigen middelen inzetten voor financiering.

Op 4 juni heeft de Vlaamse regering ingestemd met een finaal kader voor steuntoekenning waarbij de mogelijke steun geraamd werd op circa 172 miljoen euro. Uiteraard wordt nog een uitval verwacht in het verdere verloop van het proces.

Op 16 augustus werd de Belgische portfolio die zal voorgelegd worden ter notificatie bevestigd met 10 Vlaamse voorstellen in een Belgische portfolio van 15 voorstellen

De deelnemers vanuit de verschillende lidstaten hebben in juni deelgenomen aan match making sessies om samenwerkingen uit te bouwen. Op internationaal niveau werden circa 430 indieningen ontvangen. Door het grote aantal gebeurt de indiening voor het proces bij Europa in opeenvolgende golven. Een eerste indiening werd gestart met twee simultane groepen, met focus op technologie ontwikkeling en toepassing van waterstof in de industrie. Voor België nemen 8 projecten deel met 5 vanuit Vlaanderen.

Op basis van de individuele indieningen werd een overkoepelende aanvraag uitgewerkt. Voor de eerste groep werd de pre-notificatie gestart met indiening bij de Europese Commissie op 31 augustus 2021. Voor België werd ontvangst en start van de prenotificatie bevestigd met referentie: IPCEI Hydrogen- Industry: SA.64641 en IPCEI Hydrogen-Technology: SA.64642

6.4.4 IPCEI-Micro-elektronica

In 2021 werd deelname opgestart aan IPCEI micro-elektronica.

Elektronicacomponenten en -systemen (ECS) zijn cruciaal voor innovatie in artificiële intelligentie (AI), telecommunicatie (5G/6G), mobiliteit (*connected & autonomous vehicles*), energie (*smart grid*), gezondheid (*connected health, health sensing*) en de digitale samenleving (*cyber physical & data security*). Toegang tot elektronicacomponenten en -systemen vormt de hoeksteen van onze digitale maatschappij en toekomstgerichte industrie. Het is van Europees strategisch belang dat de Europese industrie substantieel aanwezig is in de volledige waardeketen, van ontwerp over materialen & processing tot subsystemen. Op heden wordt Europa hier sterk overschaduwd door de VS en Azië. Het doel van de IPCEI is om de aanwezigheid van deze waardeketen in Europa te versterken. Dit kadert heel duidelijk in het concept van strategische autonomie of strategische soevereiniteit.

Eind 2020 werd vanuit DG-Connect van de Europese Commissie een *memorandum of understanding* rondgestuurd m.b.t. het belang van micro-elektronica in Europa. Naast steun aan bestaande platforms werd ook de optie van IPCEI vermeld. Er was reeds een eerste IPCEI in dit domein goedgekeurd in 2018. Na consultatie van het werkveld werd op 25 februari een principiële akkoord genomen voor deelname door Vlaanderen.

Oostenrijk, Tsjechië, België, Frankrijk, Duitsland, Italië, Malta, Nederland en Spanje nemen deel met coördinatie door DG-connect. Voor België nemen Wallonië en Vlaanderen deel, maar Brussel niet.

Binnen het *Resilience and Recovery Fund (RRF)* wordt 20 miljoen euro voorzien voor financiering.

Op 22 maart 2021 werd een oproep voor een *expression of interest* gelanceerd in twee fasen. Finaal hebben 3 aanvragers een uitgewerkt voorstel ingediend, wat aanvaard werd als de Vlaamse portfolio. De gevraagde steun wordt geraamd op 44 miljoen euro maar zal zeker nog verder evolueren.

Match making werd opgestart. Indiening van de prenotificatie is voorzien in 2022.

6.4.5 IPCEI-cloud

In 2021 werd eveneens een andere IPCEI opgestart, namelijk IPCEI-cloud.

Het is voor de Europese Unie van essentieel belang om de komende jaren slimme technologische oplossingen in te voeren, zodat de groeiende hoeveelheid data op een veilige, betrouwbare en veerkrachtige manier wordt beheerd en geëxploiteerd in het belang van de Europese economie, haar ondernemingen, haar overheidsdiensten en al haar burgers. De noodzaak om strategisch te investeren in de volgende generatie Europese Cloud capaciteit is derhalve bij verschillende gelegenheden benadrukt, onder meer in de Europese datastrategie, in de conclusies van de Europese Raad van 1-2 oktober 2020 en in de gezamenlijke verklaring van 15 oktober 2020 van de lidstaten over het

opbouwen van de volgende generatie van Cloud in Europa. IPCEI-Cloud wenst de lidstaten samen te brengen om een Europese waardeketen te versterken in een domein dat vandaag heel sterk gedomineerd wordt door Amerikaanse bedrijven.

België werd vrij laat in het proces betrokken en ontving begin 2021 een vraag voor deelname. Na een bevraging van het werkveld via intermediären bleek dat, hoewel beperkt, er wel degelijk een weefsel is met bedrijfsinteresse voor deelname. Eind februari 2021 werd een principiële beslissing genomen voor deelname.

Het consortium omvat inmiddels Frankrijk, Italië, Slovenië, Polen, België, Nederland, Luxemburg, Spanje, Duitsland, Letland, Tsjechië en Hongarije met gedeelde coördinatie vanuit DG Connect, Duitsland en Frankrijk.

Vlaanderen neemt deel samen met de federale overheid (beleid en ondersteuning -BOSA), coördinatie gebeurt door FOD-economie. Er is geen deelname van Wallonië of Brussel.

Op 9 april werd een oproep voor een *expression of interest* gelanceerd in twee fasen. Finaal werd één project opgenomen in de Vlaamse portfolio. De mogelijke steun wordt geraamd in een grootte orde van 2-3 miljoen euro.

6.4.6. Toekomstige acties

In 2021 werden besprekingen opgestart met de andere overheden in België en andere lidstaten voor deelname aan IPCEI-Health. Een oproep voor *expressions of interest* wordt verwacht in 2022.

Om beslissingen tot deelname voor de toekomst in te bedden in een onderbouwde strategie en ad hoc beslissingen zoveel mogelijk te vermijden werd op 28 oktober 2022 een advies voor een strategisch kader opgeleverd door VARIO om beslissingen te nemen naar toekomstige deelnames. Dat strategisch kaders zal in de toekomst gehanteerd worden voor beslissingen tot deelname.

6.5. Dienstverlening Innovatiepartnering & Technologietransfer (Enterprise Europe Network)

Enterprise Europe Network Vlaanderen, een samenwerking tussen het Agentschap Innoveren & Ondernemen en Flanders Investment & Trade, behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU, met 4.000 ervaren medewerkers. Het Enterprise Europe Network is een initiatief van de Europese Commissie (DG Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf – DG GROW alsook DG Research) dat sinds 2008 de Europese kmo's wil ondersteunen en adviseren. De netwerkpartners zijn stevig verankerd in de diverse Europese regio's en goed geplaatst voor het verlenen van informatie omtrent Europese regelgeving en financiering, voor het faciliteren van bedrijvencontacten en het helpen opstarten van transnationale innovatieve projecten.

Infosessies en workshops

In 2021 organiseerde Enterprise Europe Network Vlaanderen 13 virtuele workshops voor ondernemingen (hetzij centraal in Brussel, hetzij in de provincies). Hiermee werden 1604 Vlaamse ondernemers bereikt. De volgende thema's kwamen daarbij aan bod: business partnering, IPR, Brexit, handelsbelemmeringen, EIC accelerator,...

Peers 4 Growth 7-9/21:

In het najaar van 2021 hebben wij een transnationale peerlearning workshop georganiseerd voor innovatieve start ups die willen opschalen. Samen met partners uit Spanje, Nederland en Duitsland hebben wij de formule, waar wij in 2019 reeds een award voor kregen tijdens de Annual Conference

van EEN, opnieuw ingevuld. Deze virtuele growth booster was succesvol, met de feedback die wij van de KMO's hebben ontvangen zal er een vierde editie doorgaan in Bochum, Duitsland tijdens de Rhur SUMMIT van 13 tot 15 juni.

Daarnaast waren diverse Vlaamse teamleden ook als spreker of moderator uitgenodigd op de virtuele Annual Conference van het netwerk dat in oktober 2021 georganiseerd werd.

Adviesverlening in het kader van het COSME Programma van de Europese Unie

Enterprise Europe Network Vlaanderen behandelde in 2021 in totaal 721 vragen voor gespecialiseerd advies van ondernemers en leverde daarnaast ook 32 gepersonaliseerde trajectdossiers aan. De meerderheid van de vragen die ondernemers stelden hadden betrekking op toegang tot financiering, CE markering, standaardisering, intra- en extra-communautaire BTW en e-commerce. Ook werden reeds een aantal verkennende vragen gesteld rond de gevolgen van de Brexit.

Partnering services

In 2021 begeleidde Enterprise Europe Network, ondanks de Corona-crisis een aanzienlijk aantal Vlaamse bedrijven naar aanleiding van de technologie- en zakelijke beurzen, handelsmissies of specifieke events met een brokerage luik in diverse lidstaten van de Europese Unie. Deze beurzen werden omwille van lockdown vooral virtueel georganiseerd. In totaal werd er deelgenomen aan 65 events. Tijdens deze brokerage events hadden de Vlaamse ondernemers 1592 meetings met buitenlandse bedrijven.

Tevens werden door tussenkomst van het EEN-team 62 structurele partnerships afgesloten tussen Vlaamse bedrijven en hun EU collega's. Wij mogen we besluiten dat de doelstellingen voor 2021 meer dan behaald zijn ondanks de COVID19 crisis.

Tabel: Cijfers consortium report Enterprise Europe Network Vlaanderen 2021

PES 2019	Category	Target consortium	Result consortium	Percentage
1	Participants in regional events	No target	1604	
2	SMEs/client receiving individual advisory support	275	579	210%
3	SMEs/client receiving individual partnering support	350	467	133%
4	Brokerage event/missions organised	No target	65	
5	Meetings at brokerage events/company missions	1020	1592	156%
6	Expression of interest received	350	157	45%
7	Expression of interest made	275	261	94%
8	Clients in feed-back related actions	40	375	937%
9	Achievements	40	62	155%
10	Cooperation with local stakeholders	18	36	200%
11	Active contribution to network activities	45	75	166%

Dienstverlening in het kader van het European Innovation Council Accelerator programma SME instrument van Horizon 2020 (DG Research)

In 2020 werden er 32 individuele dossiers mbt tot het European Innovation Council Accelerator programma van H2020 afgehandeld.

Algemene promotie van Enterprise Europe Network Vlaanderen

Om de bekendheid bij ondernemingen in Vlaanderen te vergroten, heeft Enterprise Europe Network Vlaanderen in 2021 geopteerd om vooral te werken met promotiefilms. Er werden 8 video's gemaakt en uitgezonden op Kanaal Z in de reeks Z Ondernemen internationaal op verschillende tijdstippen.

Daarnaast werden er nog 7 afterlives gepubliceerd ter promotie van de EEN-activiteiten via de sociale media.

Deze video's zijn terug te vinden op de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen (www.enterpriseeuropelaanderen.be).

Omdat sociale media belangrijke platformen zijn waar ondernemers dagelijks online actief zijn, is het dan ook evident dat EEN hen actief bereikt via de sociale media. Daarom werkt Enterprise Europe Network Vlaanderen nauw samen met een extern communicatiebureau. Er werd een strategie opgesteld om de bekendheid van Enterprise Europe Network Vlaanderen via de sociale media te vergroten. Deze strategie houdt in: het maandelijks posten van 8 berichten op Facebook en LinkedIn, het opstellen van advertentiecampaagnes op FB, het uitwerken van op maat gemaakte visuals als identiteit van EEN. Er werden 96 professionele posts gepubliceerd op Facebook en LinkedIn met een bereik van 270.000 Vlamingen met interesse in ondernemen.

Om klanten te informeren over Europese topics en eigen acties verspreidt Enterprise Europe Network Vlaanderen maandelijks een elektronische nieuwsbrief, met een aparte rubriek met handels- en technologische samenwerkingsvoorstellen die door het EEN-netwerk worden gepromoot. In het maandblad Wereldwijs van FIT verschijnt ook in elk nummer een bijdrage rond de EEN-activiteiten.

Tot slot dient nog vermeld te worden dat het aantal unieke bezoekers van de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen in 2021 in totaal 6.848 bedroeg.

2021	VLAIO	FIT	TOTAAL
Deelnemers webinars	734	870	1604
Adviesvragen (volgens kris)	331	390	721
Consortium	2020	20-21	TOTAAL 2021
Clients adviesvragen	201	780	579
Clients partnering support	608	1075	467
Sme feedback	125	500	375
Coop local stakeholder	28	64	36
Network activities	81	156	75

2021 VLAIO en FIT

KPI	Actuals	Target	%
COSME # Participants in regional/local events *	0	0.0	-
COSME # SMEs/clients receiving individual advisory support *	0	275.0	0%
COSME # SMEs/clients receiving individual partnering support *	0	350.0	0%
COSME # Brokerage events/company missions organised	65	0.0	-
COSME # Meetings at brokerage events/company missions	1,592	1,020.0	156%
COSME # Expressions of interest received	157	350.0	45%
COSME # Expressions of interest made	261	275.0	95%
COSME # Clients in feedback related actions *	0	40.0	0%
COSME # Achievements	62	40.0	155%
COSME # PA	26	0.0	-
COSME # ASO	36	0.0	-
COSME # SMEs/clients using digital services provided by the Network *	0	9,750.0	0%
COSME # Cooperation with local stakeholders *	0	17.5	0%
COSME # Answered enquiries from Network partners *	0	0.0	-
COSME # Active contributions to Network activities *	0	45.0	0%
COSME # Contributions to other partners' Achievements	12	-	-
H2020 # Clients receiving innovation management services *	0	0.0	-
H2020 KAM Services Recipients *	0	-	-
H2020 EIMC Services Recipients *	0	-	-

7. Beheer Europese fondsen

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen staat in voor de uitvoering en het beheer van het Vlaamse EFRO programma en coördineert daarnaast het beheer en de uitvoering van verschillende Interreg - programma's. Door het Agentschap werd verder intensief input geleverd en meegewerkt aan de wetgevende en institutionele onderhandelingen rond het Post2020 Cohesiebeleid die in 2021 werden goedgekeurd. Voor zowel EFRO als voor de verscheidene Interreg programma's kwam de opmaak van de respectieve operationele programma's ook op kruissnelheid. Vanwege Europees oponthoud rond het Meerjarig Financieel Kader en aanslepende onderhandelingen over basisregels voor het Cohesiebeleid verschoof het perspectief op een eerst mogelijke indiening van deze operationele programma's naar begin 2022.

De gevolgen van Brexit en de COVID pandemie bleven zorgen voor de nodige uitdagingen op het vlak van het dagdagelijks beheer van de lopende programma's. Terzelfdertijd gaven Brexit en COVID ook aanleiding tot de creatie van nieuwe EU instrumenten zoals het Brexit Adjustment Reserve, REACT-EU...Het Agentschap speelde mee een belangrijke rol in de totstandkoming en vormgeving van deze instrumenten die in de loop van 2021 en de komende jaren verder worden uitgerold.

Met het Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO) beschikt het agentschap over een instrument dat kan instaan voor de cofinanciering van economische en innovatieve projecten binnen de programma's EFRO Vlaanderen en EFRO Interreg.

7.1. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: EFRO-Vlaanderen programma

Kader

In het kader van de doelstelling "Investerings in groei en werkgelegenheid" van het Europees Cohesiebeleid 2014 – 2020, verkreeg Vlaanderen een bedrag van € 175 miljoen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor de ondersteuning van projecten die bijdragen tot duurzame economische ontwikkeling en tewerkstellingscreatie, en het realiseren van de objectieven van de Europa 2020-strategie voor een slimme, duurzame en inclusieve groei.

Er worden initiatieven ondersteund binnen 4 prioriteiten (naast de programmawerking):

- 1) Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie: gericht op slimme specialisatie en kennisvalorisatie van onderzoek;
- 2) Versterken van het concurrentievermogen van kmo's: gericht op het stimuleren van ondernemerschap en het ondersteunen van groei en internationalisatie bij kmo's door het versterken van het kennispotentieel en de capaciteit voor internationaal ondernemen;
- 3) Bevorderen van de overgang naar een koolstofarme economie: gericht op het verbeteren van de energie - efficiëntie in de woningbouwsector en bij kmo's, de reductie van CO² (stedelijke mobiliteit) en het stimuleren van hernieuwbare energiebronnen;
- 4) Stimuleren van een duurzame grootstedelijke ontwikkeling (van toepassing in Gent en Antwerpen): gericht op de aanpassing aan klimaatverandering, bescherming van het leefmilieu en de uitvoering van kleinschalige stedelijke projecten met economische hefboomfunctie.

Het EFRO Vlaanderen programma werd in 2021 aangevuld met de nieuwe prioriteit React-EU (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe). React-EU is een nieuw, kortlopend programma (budgetjaren 2021-2023) waarmee de EU reageert op de coronacrisis en dat is uitgewerkt in de vorm van een extra prioriteit in het OP 2014-2020. Het EFRO-programma kreeg hiervoor 33,1 miljoen euro ter beschikking.

Activiteiten in 2021

In 2021 werden verspreid over de verschillende prioriteiten en GTI's - 6 projectoproepen gelanceerd, gericht op het versterken van de Vlaamse kmo's (o.m. via intergemeentelijke samenwerking en digitalisering naar ondernemers, van innovatieve bedrijfsmodellen en internationalisering), het stimuleren van energetische renovaties en de voorbereiding van een groene, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie (innovatieve, groene en digitale transitie).

Daarbij werden 22 projecten goedgekeurd door de Managementautoriteit voor een totale EFRO-steun van 33,7 miljoen euro.

Hiervan werden in 2021 3 projecten binnen het bevoegdheidsdomein van het agentschap, gefinancierd vanuit het Fonds voor Innoveren en Ondernemen voor een totaal bedrag van 0,45 miljoen euro. Cumulatief zijn daarmee 94 EFRO-Vlaanderen Hermes-steundossiers goedgekeurd voor een totaal bedrag van 46.552.610 euro. Van deze dossiers betreffen er 9 de Vlaamse bijdrage aan de Technische Bijstand van het EFRO-programma (6.942.599,81 euro) en 82 de eigenlijke cofinanciering voor een EFRO-project (39.610.010,19 euro).

Cumulatief werd sinds de start van het EFRO-programma reeds 213,42 miljoen euro EFRO-steun toegekend.

Onderstaande tabel geeft de stand van zaken van de uitvoering van het programma eind 2021.

Prioriteit	Beschikbaar budget (meuro)	Toegekende EFRO – steun (meuro)	%	Goedgekeurde projecten
Prioriteit 1 - Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie	87,6	91,4	104	78
Prioriteit 2 - Versterking van het concurrentievermogen van KMO's	28,9	29,3	101	109
Prioriteit 3 - Ondersteunen van overgang naar koolstofarme economie	35,2	35,9	102	55
Prioriteit 4 - Bevorderen van een duurzame stedelijke ontwikkeling	16,9	18,2	107	17
Prioriteit 5 – Programmawerking	8,2	6,9	100,0	9
Prioriteit 6 – React-EU	31,9	31,8	100	19
Totaal	208,7	213,5	102	287

Gedurende 2021 werden 6 systeemaudits uitgevoerd, met telkens als resultaat de hoogste of op één na hoogste score. Ook bij de auditronde op concrete projecten bleef het programma onder de drempel van 2% vastgestelde fouten.

Met betrekking tot de programmaperiode 2021-2027 werd gedurende 2021 het operationeel programma verder vorm gegeven. Hiertoe werden verschillende beleidsdomeinen, alsook een breed partnerschap aan stakeholders, nauw betrokken. Het operationeel programma werd uiteindelijk op

17 december 2021 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Daarnaast werd vanuit de afdeling input geleverd voor het Belgische Partnerschapsakkoord en werden de werkprocessen geëvalueerd en bijgesteld.

7.2. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: Interreg-programma's

Kader

In het kader van de doelstelling "Europese Territoriale Samenwerking" (Interreg) verkreeg Vlaanderen tevens een bedrag van € 172 miljoen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Interreg-programma's (10 in totaal voor Vlaanderen) zijn het internationale luik van EFRO en ondersteunen internationale samenwerking met het oog op de transformatie van onze regionale economie in lijn met de EU2020 doelstellingen.

Er worden initiatieven ondersteund binnen de volgende topics die op hun beurt doorvertaald worden naar de context van een specifiek Interreg-programmagebied:

- ▶ Overgang naar een kenniseconomie en versterking van innovatie;
- ▶ Overgang naar een koolstofarme economie;
- ▶ Versterken van het concurrentievermogen van kmo's;
- ▶ Valorisatie en duurzaam gebruik van milieu en/of hulpbronnen.

Kernthema's als klimaatverandering en een verbetering van de levenskwaliteit voor burger kleuren verder mee de invulling van deze thema's.

Activiteiten in 2021

In 2021 betroffen de voornaamste Interreg-activiteiten van het agentschap:

- ▶ de vertegenwoordiging van Vlaanderen in de Interreg-programmacomités en relevante EU of intern-Vlaamse werkgroepen;
- ▶ het aansturen van en toezicht houden op het systeem voor controle van projectuitgaven door Vlaamse projectuitvoerders;
- ▶ Het adviseren van en meebeslissen over Interreg-projectvoorstellen alsook vragen voor cofinanciering hiervoor uit het Fonds voor Innoveren en Ondernemen;
- ▶ het leveren van input rond de EU post2020 regelgeving voor o.a. Interreg, met focus op administratieve vereenvoudiging;
- ▶ het voeren en coördineren van de onderhandelingen rond de operationele programma's 2021-2021 (Interreg VI)

In 2021 ging de hoofdmoot van de activiteiten naar de opmaak van de Interreg VI programma's. Daarbij kregen de synergie met het lange termijn beleid van de Vlaamse Regering en andere EU instrumenten bijzondere aandacht. Na een lang en intens redactie- en onderhandelingsproces kon net voor het jaareinde een eerste reeks Interreg VI programma's nog voor validatie aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden. De tweede en laatste reeks programma's volgde meteen begin 2022 waardoor Vlaanderen bijdroeg aan het behalen van de Europese deadlines voor indiening van deze programma's.

Gedurende 2021 waren de programma's inmiddels voldoende gewapend om projecten zoveel mogelijk te vrijwaren van financiële en administratieve gevolgen als gevolg van de COVID pandemie.

Met een mix aan maatregelen (bijv. automatische verlenging van project termijnen, her-programmeren van projectbudgetten, administratieve en fysieke lastenvermindering bij controle...) doorstonden de meeste projecten beter dan verwacht een nieuw jaar vol COVID onzekerheid.

In 2021 werden geen grootschalige projectoproepen meer uitgezet. De beperkt overblijvende restbudgetten uit bijv. afgelopen projecten werden voornamelijk ingezet ter optimalisatie van andere goedgekeurde projecten of vloeiden naar kleine piloot initiatieven rond het beheren van de lange termijn gevolgen van de COVID pandemie. Altijd werd er daarbij gestreefd naar een maximalisatie van de EFRO budget benutting in functie van te behalen indicatoren van de individuele programma's en Vlaamse beleidsprioriteiten.

Op datum van 31.12.2021 waren er nog steeds ruim 400 goedgekeurde Interreg projecten met Vlaamse partners actief waarvan 1/3 getrokken door een Vlaamse Lead partner.

De totaal goedgekeurde projectkost van Vlaamse Interreg 2014-2020 projectpartners bedraagt cumulatief bijna 500 MEUR waarvan ruim 260 MEUR door het EFRO bijgedragen wordt.

Wat het Fonds Innoveren en Ondernemen (FIO) betreft, werden in 2021 in totaal 15 nieuwe Interreg-steundossiers vastgelegd voor een totaal bedrag van 8,25 miljoen euro. 7 steundossiers of 0,67k daarvan betreffen de cofinanciering van een Interreg V project. De overige 8 dossiers of 5,8 MEUR betreffen de cofinanciering van de Technische Bijstand van Interreg 21-27 programma's

Cumulatief zijn daarmee 75 Interreg V FIO steundossiers goedgekeurd voor een totaal bedrag van 15,27 MEUR. Van deze dossiers betreffen er 9 de Vlaamse bijdrage aan de Technische Bijstand van Interreg-programma's (5,8 MEUR) en 66 de eigenlijke cofinanciering voor een Interreg-project (9,47 MEUR). Voor Interreg VI zijn 8 nieuwe FIO steundossiers goedgekeurd voor een totaal bedrag van 5,8 MEUR. Deze betreffen allen de Vlaamse bijdrage aan de Technische Bijstand van Interreg programma's 21-27.

Meer gedetailleerde informatie over de uitvoering van het Vlaamse EFRO-programma en de Interreg-programma's in Vlaanderen vindt men op <http://www.vlaio.be/efro> onder de rubriek "EFRO in Vlaanderen én Europa" en op de projectendatabank <https://www.efro-projecten.be>.

7.3. Brexit Adjustment Reserve (BAR)

In 2021 werden volgende acties ondernomen naar aanleiding van de Brexit.

- Post-Brexit Veerkrachtsubsidie: er werden 54 dossiers behandeld in 2021.
- Om de instroom te vergroten zijn er in 2021 enkele communicatiecampagnes geweest (cases, radiospot, filmpje). en kunnen ondernemingen sinds oktober 2021 ook een aanvraag indienen voor de Brexit veerkrachtsubsidie met uitsluitend eigen kosten, zonder beroep te moeten doen op een externe dienstverlener.
- Gerichte Transformatie Opleidingen werden uitgerold via een uitbreiding van het contract VLAIO Ondernemerschap voor het VLAIO netwerk en via SYNTRA.
  - het traject junior customs consultant werd georganiseerd in SYNTRA AB met 9 deelnemers en SYNTRA MV met 7 deelnemers (in totaal 7 studenten en 9 werkzoekenden);

- de module Brexit-proof maken van KMO's – douanetechnische vraagstukken na Brexit is georganiseerd geweest in SYNTRA West met 4 deelnemers (2 zaakvoerders en 2 werknemers).
- Voor de opvang van bedrijven in moeilijkheden als gevolg van de Brexit werd de dienstverlening bij VLAIO uitgebreid met 1VTE voor de kredietbemiddeling; tevens werd het contract voor de dienstverlening door DYZO uitgebreid.
- Bedrijven die moeilijkheden ondervinden naar aanleiding van de Brexit konden bij de Brexit Helpdesk terecht voor informatie en ondersteuning. De Brexithelpdesk behandelde 198 vragen in 2021. Tevens werden er, in nauwe samenwerking met FIT, 4 informatiesessies georganiseerd over volgende onderwerpen:
  - Kmo-groeisubsidie en Brexit veerkrachtsubsidie
  - UKCA marking requirements for exporting goods to the UK
  - E-commerce van en naar het VK: btw en douane
  - Brexit: Bereid je voor op voedselveiligheidscontroles bij uitvoer naar het VK vanaf 1/10/21
- Met betrekking tot het Vlaams Green Lane project werd er aan het VIL en aan Deloitte een voorstudie uitbesteed ter voorbereiding van het Gateway2Britain project dat de administratieve afhandeling van douanedocumenten voor Vlaamse bedrijven zal moeten faciliteren via een digitaliseringsproject dat in 2022 zal kunnen starten in een pilootfase, met medewerking van de Belgische douane en de Vlaamse zeehavens.
- Op 17 december 2021 verleende de Vlaamse Regering aan VLAIO het mandaat om de beheersautoriteit van de Europese Brexit Adjustment Reserve (BAR) op te zetten in samenwerking met de Vlaamse Auditautoriteit. Een cel van 9 VTEs zal binnen de afdeling Europese Projecten van VLAIO dit BAR fonds coördineren en in samenwerking met de diverse betrokken deeldomeinen van de Vlaamse Overheid de nodige projectoproepen voor belanghebbenden organiseren en nadien ook de projecten financieren tot eind december 2023.

In December 2021 werd de Brexit Impact Studie opdracht gelanceerd: Het doel van deze opdracht is om vast te stellen wat de belangrijkste uitdagingen zijn waarmee bedrijven, als gevolg van de Brexit, worden geconfronteerd en welke strategieën ze gebruiken om de huidige en toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. Deze studieopdracht kadert in de initiatieven die de Vlaamse Regering neemt ter ondersteuning van de Vlaamse economie als gevolg de Brexit met behulp van de BAR middelen.

7.4 Vlaamse Veerkracht en het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht

Om de gevolgen van de COVID-19-pandemie op te vangen heeft de Vlaamse Regering in september 2020 het Vlaams relanceplan "Vlaamse Veerkracht " gelanceerd voor een totale investering van 4,3 miljard met in totaal 180 projecten. Een deel van deze projecten wordt gefinancierd met middelen vanuit de Recovery and Resilience Facility (RRF).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen is verantwoordelijk voor de uitvoering van een aantal van deze projecten Vlaamse Veerkracht en heeft daarvoor in 2021 bijkomende oproepen gelanceerd en projecten geselecteerd.

Tabel – projecten Vlaamse Veerkracht VLAIO

	Project	Voorzien budget (Meur)
VV022	Versterking O&O bedrijven	100
VV025	Blue Deal - onderzoek	6
VV027	Blue Deal - economie	10
VV047	Waterstofonderzoek	125
VV055	Smart Cities	20
VV101	Inhaalbeweging vernieuwing bedrijventerreinen	10
VV102	Investeren in kernversterking via projectoproepen	25
VV109	VLAIO Brexit actieplan	50
VV123	Circulair bouwen	10
VV124	Circulaire maakindustrie	15
VV134	Digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector	10
VV172	Investeringsmiddelen in vlaggenschiprelanceprojecten van de Vlaamse havens inzake CO ² captatie & hergebruik	/
VV173	Ad hoc investeringsmiddelen als cofinanciering voor Europese steun	/

De uitrol van deze projecten verloopt grotendeels via bestaande steunmaatregelen van het agentschap.

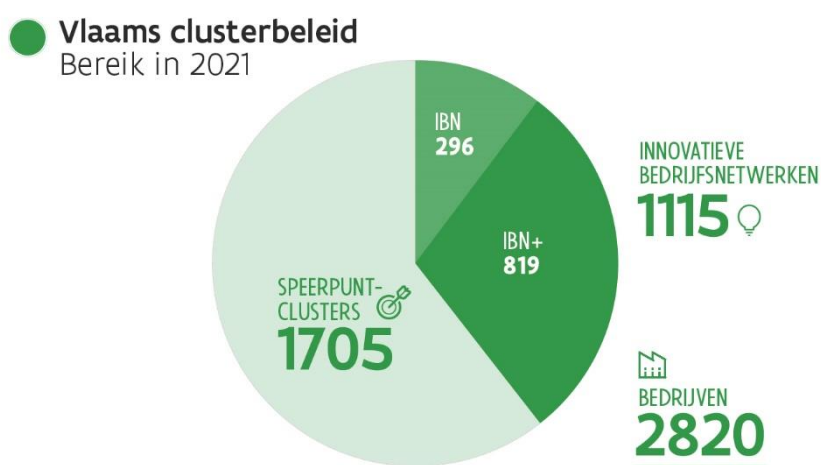
8. Clusterbeleid en specifieke initiatieven

8.1. Speerpuntclusters

Het zwaartepunt van het Vlaams clusterbeleid ligt bij een beperkt aantal grootschalige en ambitieuze speerpuntclusters. Voor deze speerpuntclusters geldt dat ze voor een voor Vlaanderen strategisch domein, in een samenwerkingsverband tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheid (triple-helix) een ambitieuze LT-strategie en competitiviteitsprogramma ontwikkelen en uitvoeren.

Portfolio

In 2021 waren 6 speerpuntclusters actief. Catalisti, SIM, VIL en FLUX50 die startten in 2017 en Flanders' Food en De Blauwe cluster die van start gingen in 2018. In augustus 2021 werd een zevende speerpuntcluster opgericht, Flanders.healthTech. Met elk van de speerpuntclusters werd een clusterpact ondertekend, waarbij engagementen van zowel ondernemingen en kennisinstellingen als de overheid voor de uitrol van het competitiviteitsprogramma van de speerpuntcluster worden vastgelegd. De betrokkenheid van de overheid overstijgt hierbij voor de meeste initiatieven het beleidsdomein economie en innovatie. Er werden ook afspraken gemaakt tussen de speerpuntclusters en het team bedrijfstrajecten dat optreedt als front-office voor VLAIO. Voor Flanders.healthTech loopt dit proces nog.

Samen bereiken de speerpuntclusters circa 1700 ondernemingen. Het gaat hierbij om een mix van grote, middelgrote en kleine Vlaamse ondernemingen.

Tabel: portfolio van gesteunde speerpuntclusters

	Domein	Start	Steun 3 jr (dzEUR)	# VTE*	# leden
Catalisti	Duurzame chemie	01.01/2017	1.500	7,2	135
VIL	Logistiek	01.01/2017	1.500	8,3	630
SIM	Materialen	01.01/2017	1.364	5,7	180
FLUX 50	Energie	01.01/2017	1.401	4,1	200
Flanders' Food	Agri-voeding	01.01/2018	1.601	8,5	320
De Blauwe Cluster	Blauwe economie	01.01/2018	1.489	8,4	207
flanders.healthTech	Gezondheid en zorg	1.09.2021	1.548	(**)	(**)

*aantal VTE die actief zijn op de door VLAIO gesteunde basiswerking van de speerpuntclusters

** nog in opstart

Clusterprojecten

De focus van de activiteiten van de speerpuntclusters ligt op het faciliteren van samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen. Een belangrijke rol hierin is het initiëren van projecten die passen in de clusterroadmap en, voor wat betreft O&O&I, via de geormerkte middelen kunnen gesteund worden. In 2021 hebben de speerpuntclusters samen 60 samenwerkingsprojecten voor een totaal steunbedrag van 58 MEUR gegeneerd op de gereserveerde projectmiddelen. Het gaat om een mix van projecten die gespreid zijn over de TRL-levels: strategisch basisonderzoek, ICON, Coöperatieve bedrijfssteun en collectieve projecten.

Tabel: Projectportfolio per speerpuntclusters

	Beslist in 2021	
	# projecten	steun (MEUR)
CATALISTI	3	5.2
De Blauwe Cluster	9	6.3
FLANDERS' FOOD	8	7.3
Flanders.healthTech	14	4.8
FLUX50	6	10.0
SIM	4	9.0
VIL	9	5,6
Interclusterprojecten	7	10.0
flanders.healthTech	14	4.7
Totaal	60	58

Naast de projectgeneratie van clusterprojecten op de geormerkte middelen zijn de speerpuntclusters ook betrokken bij het actief inkoppelen van de clusterleden in andere projectoproepen in Vlaanderen en Europa. Dit sluit aan bij de verwachting van het beleid dat in de speerpuntclusterdomeinen, met betrokkenheid van de innovatieclusters, ook bijkomende middelen worden geïnvesteerd in innovatie, bovenop de geormerkte middelen vanuit het Fonds Innoveren en Ondernemen.

De speerpuntclusters zetten ook sterk in op de beleidsprioriteiten van de Vlaamse regering; duurzaamheid, digitalisering en zorg. Het merendeel van de projecten door de speerpuntclusters geïnitieerd vinden hun toepassing in één of meerdere van deze beleidsprioriteiten.

Naast de eigen competitiviteitsagenda worden de speerpuntclusters ook gestimuleerd om innovaties op te starten op de kruisdomeinen van de verschillende clusters. Met deze intercluster projecten kunnen de Vlaamse bedrijven een grote stap voorwaarts zetten. In 2021 waren dit 7 projecten goed voor een bedrag van ruim 10 mio €.

Catalisti (www.catalisti.be)

De speerpuntcluster Catalisti heeft als missie om de chemie- en kunststofsector in Vlaanderen te verankeren, nog innovatiever te maken, de competitiviteit te versterken en het internationale bereik te vergroten.

In 2021 telde de cluster meer dan 135 leden en waren er meer dan 165 unieke ondernemingen actief in de cluster. Er werden 3 projecten gesteund op de geormerkte clustermiddelen met een totale subsidieomvang van 5,2 miljoen euro. Het betrof 2 ICON-projecten en 1 coöperatief onderzoeksproject in het kader van het beleidsplan Bio-economie. Hiernaast werden er ook twee interclusterprojecten goedgekeurd. In één interclusterproject werkt Catalisti samen met De Blauwe Cluster en Flanders' FOOD. Het andere interclusterproject is in samenwerking met Flanders' FOOD. Naast deze projecten ondersteund door de clusterprojectwerkingsmiddelen, heeft Catalisti verschillende andere projectdossiers actief ondersteund en begeleid, zowel Europese als Vlaamse projecten. Zo heeft Catalisti bijgedragen aan 3 Europese projecten (Horizon Europe en EFRO). Als gevolg van de clusterwerking werden in 2021 13 nieuwe succesvolle projectresultaten met groot potentieel op valorisatie gerealiseerd en 1 nieuwe octrooiaanvraag ingediend.

Catalisti – Moonshot (www.moonshotflanders.be)

Moonshot heeft tot doel om tegen 2040 technologische doorbraken te realiseren, zowel in producten als processen, die op hun beurt tegen 2050 kunnen bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen in een economische leefbare context. Vlaanderen wil met deze Moonshot op innovatievlak een voortrekkersrol spelen door de komende twee decennia fundamentele doorbraken na te streven in het basisonderzoek aan de kennisinstellingen en die vervolgens toe te passen in de energie-intensieve industrieën (voornamelijk chemie, raffinage en staal). Deze vraaggedreven langetermijnvisie maakt overheid, onderzoekswereld en bedrijfsleven tot bondgenoten voor een succesvolle klimaataanpak. In 2021 werd voor de derde maal een aanvraagronde georganiseerd van projecten in Moonshot “De Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO₂-arm in 2050”.

In totaal werden in 2021 9 Moonshot-onderzoeksprojecten goedgekeurd (<https://moonshotflanders.be/>) waarvan 2 als “continuation” cSBO's, dit zijn vervolgpjecten op een eerder en succesvol uitgevoerd “sprint” cSBO-project. Eveneens werden 6 “full” cSBO-projecten gesteund die over een looptijd van 48 maanden als uitgangspunt een significante technologische doorbraak willen realiseren. Ook werd 1 Later-Stage Innovation (LSI) project gesteund. Dit type project beoogt de subsidiëring van infrastructuur en kennisopbouw bij kennisinstellingen voor onderzoek dat zijn haalbaarheid al bij lage TRL heeft bewezen.

De financiering voor de operationele werking van de Moonshot-coördinatiecél door Catalisti voor de volgende 5 jaar werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Om op een objectieve manier duurzaamheidsaspecten van de Moonshot-projectaanvragen tijdens de verschillende fases van een project te kunnen evalueren, werd een studieopdracht gelanceerd (Ontwikkeling van een methodologisch kader voor duurzaamheidsevaluatie van het Vlaamse Moonshot-innovatieprogramma, uitgevoerd door VITO, in samenwerking met Deloitte, UAntwerpen, KU Leuven en UGent).

In totaal werd voor ca. 25.1 miljoen euro steun toegekend aan de verschillende projecten.

	Beslist in 2021	
	# projecten	steun (MEUR)
Moonshot full cSBO	6	16.0
Moonshot continuation cSBO	2	4.0
Moonshot LSI	1	1.6
Ministerieel Besluit Operationele werking Moonshot 2022-2026	1	3.0
Studieopdracht duurzaamheidsmethodiek	1	0.5
Totaal	11	25.1

De Blauwe Cluster (www.blauwecluster.be)

De Blauwe Cluster (DBC,) is opgericht door enkele Vlaamse technologieleiders en ondersteunt Vlaamse bedrijven bij het opzetten van partnerschappen met andere bedrijven, kenniscentra en overheidsinstellingen met het oog op de ontwikkeling en de bevordering van economische activiteiten op zee. Deze cluster faciliteert het innovatieproces doorheen de volledige keten, van ideegeneratie tot en met de (internationale) vermarkting.

DBC is actief in 6 thematische domeinen: kustbescherming en minerale rijkdommen; hernieuwbare energie en zoetwaterproductie; maritieme verbinding; duurzame zeevoeding en mariene biotechnologie; blauw toerisme; oceaanvervuiling en afvaloplossingen. Daarnaast zijn er 2 transversale domeinen: ecosysteemaspecten (toepasselijk op alle thematische domeinen, met het oog op het ontwikkelen van duurzame activiteiten) en smart sea (Industrie 4.0 voor de offshore sector). Deze domeinen worden opgevolgd aan de hand van meerdere taskforces (interactieve workshops met bedrijven) waar dieper ingezoomd wordt op de specifieke onderzoeksuitdagingen, en door de wetenschappelijke adviesraad voor afstemming met de onderzoeksagenda's van de Vlaamse kennisinstellingen.

Om de dienstverlening goed af te stemmen op kmo's werd een kmo-comité opgericht. Dit comité is niet enkel een toetssteen voor de werking, maar dient ook om de kmo's onderling elkaar beter te leren kennen.

Daarnaast heeft DBC diverse samenwerkingsovereenkomsten lopen met Vlaamse en internationale clusters, onderzoeksorganisaties, overheden en sectororganisaties.

Enkele verwezenlijkingen uit 2021:

- Er werden 9 projecten positief geëvalueerd door VLAIO voor een totale steun van 6,3 miljoen Euro.
- Daarnaast was De Blauwe Cluster betrokken bij 3 van de 7 positief geëvalueerde interclusterprojecten (i.s.m. Catalisti, Flanders' Food, SIM en VIL).
- De werking rond kmo's heeft ertoe geleid dat 2/3 van de bedrijfsinnovatiesteun in 2021 aan kmo's werd toegekend.
- Met FIT werd in november 2021 een structureel partnerschap gesloten voor het opzetten van internationale activiteiten.
- DBC was op 24 en 25 oktober 2021 medeorganisator van de internationale G-STIC-conferentie op de wereldexpo te Dubai, als trekker van het Oceans-programma met o.m. een verdiepende

sessie rond artificiële eilanden en duurzame blauwe groei, en met de uitreiking van de tweede editie van de “Blue Innovation Awards”.

- De EU-Commissaris voor Milieu, Oceanen en Visserij, Virginijus Sinkevičius, bracht op 6 september 2021 een bezoek aan de stad Oostende om zich te verdiepen in lokale projecten en initiatieven in de blauwe economie. Het programma werd samen opgesteld door Bluebridge, De Blauwe Cluster, Marine@UGent, Ostend Science Park en het Vlaams Instituut voor de Zee.
- In samenwerking met FIT werd van 21 tot 28 augustus 2021 een succesvolle groepszakenreis naar de USA georganiseerd, rond offshore windenergie. Hieraan namen 10 Vlaamse bedrijven en een vertegenwoordiging van Belgian Offshore Cluster (BOC) deel.
- In mei 2021 publiceerde DBC een white paper waarin een prestatiewiel voor ecosysteembenadering (het zogenaamde EA-wiel) voorgesteld. Dit wiel moet bedrijven inzicht verschaffen in wat er wel of niet goed loopt op vlak van de ecosysteembenadering. Dit moet resulteren in een genuanceerd beeld van de prestaties en in gerichte acties om deze prestaties te verbeteren.

Flanders' FOOD (www.flandersfood.com)

Flanders' FOOD organiseert sinds 1 januari 2018 de speerpuntcluster van en voor de Vlaamse agrovoedingsindustrie. Dit strategisch open innovatieplatform versterkt de innovatieslagkracht van de doelgroep door het verhogen van de wetenschappelijke en technologische kennis, hanteert hiervoor een geïntegreerde aanpak, en draagt op deze manier bij tot de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Vlaanderen. In 2020 vertegenwoordigt Flanders' FOOD 298 ledenondernemingen actief in deze sector. Om de doelstellingen van het innovatieplatform te bewerkstelligen kan Flanders' FOOD bogen op 16 jaar ervaring op het vlak van kennisontwikkeling (via projectwerking), -verspreiding (o.a. website, nieuwsbrief, activiteiten), -vertaling (in het bijzonder naar innovatievolgers) en -valorisatie (leidend tot nieuwe producten, procesaanpassingen, investeringen, jobs, ...). Samenwerking tussen verschillende actoren (bedrijven, kennisinstellingen en overheidsdiensten) in het agrovoedingsstelsel staat daarbij centraal.

In 2021 werden via de geormerkte middelen van Flanders' FOOD 2 cSBO projecten, 1 COOCK-project, 1 ontwikkelingsproject, 2 landbouwtrajecten en 2 projecten via ministerieel besluit gesteund. Daarnaast is Flanders' FOOD betrokken bij 1 intercluster COOCK-project en 1 interclusters ontwikkelingsproject.

In 2020, 2021 en 2022 legt Flanders' FOOD een aantal nieuwe accenten in zijn werking: er zal extra dienstverlening ontwikkeld worden voor starters/scale-ups, complementair aan bestaande initiatieven, er wordt extra ingezet worden op de internationalisatie van innovatie bij Vlaamse voedingsbedrijven door hen te begeleiden naar Europese projecten en er wordt werk gemaakt van een werking 'QuadrupleHelix' waarbij zowel burgers/consumenten een plaats krijgen als dat er samenwerking met overheden i.c. maatschappelijke uitdagingen onderzocht wordt.

Flanders.HealthTech (flanders.healthTech (flandershealth.tech))

Op 18 juni 2021 keurde de Vlaamse Regering de implementatie van het impulsprogramma 'Innovatie in gezondheid en zorg' goed. Dit impulsprogramma bouwt op drie complementaire pijlers, i.e. fundamentele kennisopbouw, bedrijfsgericht onderzoek en implementatie van nieuwe toepassingen in de zorg. Het bedrijfsgericht onderzoek wordt concreet ingevuld door de nieuwe speerpuntcluster flanders.healthTech, die van start is gegaan op 1 september 2021 en voortbouwt op de werking en resultaten van IBN Flanders.Health.

flanders.healthTech stelt zich tot doel het tot ontwikkeling brengen en promoten van economische activiteiten in het Health Tech domein, meer bepaald de ontwikkeling van een internationaal

vooraanstaand ecosysteem rond de convergentie van technologieën op de onderlinge raakvlakken tussen biotechnologie medische technologie en digitale technologieën. De ambitie gaat naar economische groei en verhoging van de competitiviteit, met sterke focus op jobcreatie, en naar kwaliteitsvolle en efficiënte gezondheid en zorg.

De vier thema's waarop flanders.healthTech focust zijn gepersonaliseerde geneeskunde, digitale geneeskunde, disruptieve gezondheidsoplossingen en waarde gebaseerde efficiënte gezondheid en zorg.

In 2021 werden via de geormerkte middelen van flanders.healthTech 14 coöperatieve O&O projecten positief geëvalueerd door VLAIO voor een totale steun van 4.7 miljoen Euro.

Flux50 ([Flux50 - Flanders as a Smart Energy Region](#))

De missie van de Vlaamse energiecluster bestaat er in een slimme energieregio Vlaanderen op te bouwen. De speerpuntcluster energie wil hiervoor inzetten op 5 welgekozen innovator zones of thema's, waarbij de marktopportunities en uitdagingen evenals de specifieke troeven van Vlaanderen voor elk van de innovator zones in overweging genomen worden.

Volgende 5 innovator zones werden gedefinieerd: 1) Energiehavens, waarbij men zal focussen op flexibele thermische vermogenstations en warmtenetwerken, demand side management, bi-directionele vermogenstromen van en naar de kust en energieopslag door power-to-products, 2) Microgrids, groepen van geconnecteerde verbruikers, verdeelde bronnen van hernieuwbare energie en energieopslag, binnen een goed gedefinieerde elektrische perimeter; 3) Multi-energie oplossingen voor districten; 4) Energy cloud platforms, die data ter beschikking te stellen van derde partijen, op een uniforme, transparante, kwalitatieve en juridisch correcte wijze; 5) Intelligente renovatie.

In 2021 telde Flux50 201 leden (ca. 3/4 KMO) (excl gerelateerde bedrijven en wisselidmaatschappen); 32 nieuwe leden vonden in 2021 hun weg naar Flux50. (Bron status ledenfacturatie 20211220)

Er werden 10 projectaanvragen ingediend waarvan 6 (6 goedgekeurd) werden ingediend op geormerkte middelen Flux50, 2 (2 goedgekeurd) op intercluster middelen en 1 (1 goedgekeurd) in het reguliere kanaal, 1 is nog in evaluatie. 100% van de besliste projecten werden goedgekeurd. In het Moonshot programma werden 5 energieprojecten ingediend (MOT4) waarvan 2 goedgekeurd.

Binnen de in 2021 goedgekeurde projecten zijn er 34 bedrijven actief en 6 kennisinstellingen. De ingediende projecten waren evenwichtig verdeeld over de verschillende innovatorzones. 11% van de goedgekeurde projecten waren haalbaarheidsstudies, 22% ontwikkelingsprojecten, 44% ICON projecten en 22% strategisch basis onderzoek projecten.

Tot slot werd FLUX eind 2021 officieel aangesteld als structurele partner van Flanders Investment and Trade met als doel het stimuleren van groei door samen de internationalisering van de Vlaamse economie te versnellen.

SIM ([SIM Flanders – Spearhead cluster on materials innovation \(sim-flanders.be\)](#))

SIM, de speerpuntcluster in het domein van de materialen, heeft als missie bij te dragen tot de competitieve positie van de materiaalindustrie in Vlaanderen. Deze missie wordt vertaald naar vier strategische doelstellingen: het versterken van de wetenschappelijke basis en het opzetten van technologieplatformen in relevante thema's; het genereren van een 'open innovatie' omgeving voor

nauwe samenwerking tussen de industrie en kennisinstellingen; het ondersteunen van de transitie naar hogere TRL niveaus en internationalisatie.

In 2021 werden 2 ICON-projecten (binnen de programma's STREAM en SOPPOM+) en 2 cSBO-projecten goedgekeurd voor een steunbedrag van ca. 9 MEUR. Beide cSBO-projecten kaderen in de opstart van een nieuw programma rond batterijen. SIMBA (Sustainable and Innovative Materials for Batteries) werd gedefinieerd in lijn met de Europese O&I-strategie voor Energieopslag en richt zich op de lokale sectoroverschrijdende competenties op het gebied van materiaalontwikkeling, elektrochemie, karakterisering, modellering en duurzaamheidsbeoordelingen. Het toepassingsgebied omvat de volledige waardeketen, van 'grondstoffen' tot 'end-of-life'. De ambitie van het SIMBA-programma is om deze knowhow en inspanning te bundelen om een lokaal batterij-ecosysteem te creëren, dat waardecreatie en jobs in Vlaanderen mogelijk maakt.

In 2021 werd een nieuwe Special Interest Group Flanders Metal Valley (FMV) binnen SIM opgestart en werd samen met de leden een sterke basis gelegd qua structuur en missie van de organisatie. Flanders Metals Valley wil een katalysator zijn voor een levendige, klimaat neutrale en circulaire metallurgische cluster in Vlaanderen, dynamisch ingebed in een internationaal industrieel ecosysteem. Flanders Metals Valley stimuleert enerverend onderwijs en grensverleggend onderzoek in het domein van de duurzame metallurgie.

Tot slot werd SIM-Flanders/Flam3D eind 2021 officieel aangesteld als structurele partner van Flanders Investment and Trade. Flam3D zal als divisie van SIM een leidende rol op zich nemen in de 5-jarige overeenkomst gezien haar rol in het stimuleren van internationale operaties. De ambitie van de samenwerking situeert zich in het stimuleren van groei door samen de internationalisering van de Vlaamse economie te versnellen.

VIL (www.VIL.be)

VIL is sinds 2017 erkend als speerpuntcluster Logistiek en heeft als missie om Vlaanderen de Europese draaischijf in de wereldwijde supply chain te maken. Ook in 2021 slaagde VIL er in om meer dan 600 leden op te tekenen waaronder overwegend kmo's. De VIL-leden worden aangespoord om deel te nemen aan innovatieve projecten als belangrijke trigger om logistieke innovaties in het bedrijfsleven te stimuleren en zo hun competitiviteit te verhogen. De 4 prioritaire thema's voor de komende periode werden bepaald als digitale transformatie, groene supply chains, hinterland connectie en last mile.

Naast 4 collectieve onderzoeksprojecten (COOCK), één coöperatieve ontwikkelingsproject en 2 cSBO-project zal VIL participeren in 2 interclusterprojecten goedgekeurd in 2021.

Naast projectwerking werd VIL aangesteld als Hyperloop thema-manager en ook in de context van Brexit werd er verantwoordelijkheid opgenomen. In oktober 2021 opende Log!Ville, het logistiek demonstratie- en belevingscentrum te Niel. en Brexit.

Het structurele partnerschap van VIL met Flanders Investment and Trade werd in 2021 hernieuwd. De ambitie van de samenwerking situeert zich in het stimuleren van groei door samen de internationalisering van de Vlaamse economie te versnellen.

Flanders.HealthTech (flanders.healthTech (flandershealth.tech))

Op 18 juni 2021 keurde de Vlaamse Regering de implementatie van het impulsprogramma 'Innovatie in gezondheid en zorg' goed. Dit impulsprogramma bouwt op drie complementaire pijlers, i.e. fundamentele kennisopbouw, bedrijfsgericht onderzoek en implementatie van nieuwe toepassingen in de zorg. Het bedrijfsgericht onderzoek wordt concreet ingevuld door de nieuwe speerpuntcluster flanders.healthTech, die van start is gegaan op 1 september 2021 en voortbouwt op de werking en resultaten van IBN Flanders.Health.

flanders.healthTech stelt zich tot doel het tot ontwikkeling brengen en promoten van economische activiteiten in het Health Tech domein, meer bepaald de ontwikkeling van een internationaal vooraanstaand ecosysteem rond de convergentie van technologieën op de onderlinge raakvlakken tussen biotechnologie medische technologie en digitale technologieën. De ambitie gaat naar economische groei en verhoging van de competitiviteit, met sterke focus op jobcreatie, en naar kwaliteitsvolle en efficiënte gezondheid en zorg.

De vier thema's waarop flanders.healthTech focust zijn gepersonaliseerde geneeskunde, digitale geneeskunde, disruptieve gezondheidsoplossingen en waarde gebaseerde efficiënte gezondheid en zorg.

In 2021 werden via de geormerkte middelen van flanders.healthTech 14 coöperatieve O&O projecten positief geëvalueerd door VLAIO voor een totale steun van 4.7 miljoen Euro.

8.2. Innovatieve BedrijfsNetwerken

Innovatieve bedrijfsnetwerken zijn bedoeld voor kleinschalige clusterinitiatieven die tot doel hebben om binnen een kort tijdsbestek een dynamiek van samenwerking op gang te brengen tussen ondernemingen rond een specifiek thema, vaak in een nichemarkt. De focus ligt hierbij op zowel het uitbouwen en versterken van het ecosysteem als onderling doen samenwerken van de ondernemingen en andere actoren binnen de cluster.

Portfolio

Tabel: Steun aan innovatieve bedrijfsnetwerken

	Projecten ingediend	Projecten gesteund	Steun toegekend
1e oproep (2015-2016)	25 (40)*	14	4,7 MEUR
2e oproep (2017-2018)	12 (25)	6	1,5 MEUR

*aantal projecten ingediend in fase 1 en fase 2.

In 2016 en 2018 werd, respectievelijk bij een eerste en tweede oproep voor innovatieve bedrijfsnetwerken steun toegekend aan 14 en 6 initiatieven voor een totaalbedrag van 4,7 respectievelijk en 1,5 MEUR. Dit brengt het totaal aantal door VLAIO gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken op 20. De innovatieve bedrijfsnetwerken uit de eerste oproep hebben medio 2020 allemaal hun einddatum bereikt en worden niet langer financieel ondersteund door VLAIO.

Verschillende van deze initiatieven hebben het potentieel en ook de ambitie om zich als cluster met een duurzame positie in het Vlaamse innovatielandschap te ontwikkelen. Een grote moeilijkheid die zij hierbij ervaren is om de periode na de overheidsfinanciering te overleven en een eigen zelf bedruipend financieringsmodel te ontwikkelen. Om deze bottleneck te overwinnen, heeft het agentschap een opdracht gegund aan KPMG om een 5-tal clusters te ondersteunen in de ontwikkeling van een duurzaam businessmodel voor de clusterorganisatie. Het traject werd succesvol doorlopen door 5 innovatieve bedrijfsnetwerken en resulteerde in 4 initiatieven die op eigen benen de clusterwerking verder uitbouwen. In totaal komt dit op 9 innovatieve bedrijfsnetwerken die zijn doorgestart met eigen middelen of ingekanteld zijn in een bestaande organisatie.

Tabel: Portfolio van gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken

	Uitvoerende organisatie(s)	Aantal leden*	Einddatum IBNproject	Doorstart of inkanteling
Power to Gas	Waterstofnet vzw	68	31.08.2019	Doorstart met financiering via EWI
Aircargo Belgium	ACB vzw	147	30.09.2019	Doorstart op eigen kracht
B-HIVE	B-hive vzw	/	30.09.2019	stopgezet
BIM	WTCB	90	30.09.2019	Fusie met bouwindustrialisatie tot cluster binnen WTCB
Digitizing Manufacturing	Sirris	/	30.09.2019	Activiteiten terug bij Sirris opgenomen
EUKA	EUKA vzw	274	31.12.2019	Inkanteling Flanders Make
Composieten	AGORIA	/	31.12.2019	Inkanteling SIM
Smart Digital Farming	ILVO	33	31.12.2019	Doorstart binnen ILVO
Innovatieve Coatings	Sirris – Centexbel	/	31.12.2019	stopgezet
Bouwindustrialisatie	WTCB – Wood.be		31.12.2019	Fusie met BIM tot cluster binnen WTCB
Offshore energie	Sirris – Ugent	/	29.02.2020	Verdergezet in nauwe samenwerking met de Blauwe Cluster
FLAG	FLAG	81	31.03.2020	Inkanteling Agoria
Groen Licht Vlaanderen	GLV vzw	76	31.03.2020	Doorstart op eigen kracht
Flanders Bike Valley	FBV vzw	/	31.03.2020	Verderzetting op eigen kracht
MAAS	ITS.be	78	30.06.2021	> smart cities programma
IoT4Society – Smart Cities Vlaanderen	DSP Valley- Citlylab	47	31.07.2021	> smart cities programma
Flanders.Health	Flanders.bio- DSP Valley - Medtech	147	30.11.2021	> SPC
Smart Buildings in use	WTCB	34	31.10.2021	
Space 4.0	VRI vzw	30	30.09.2021	> impulsprogramma
IoTValuechain – The Beacon	Agoria	54	31.12.2021	> smart cities programma

(*) beperkt tot de ondernemingen.

Innovatieve ecosystemen

In 2021 werden onder het clusterbesluit een drietal nieuwe initiatieven opgericht en gefinancierd. Deze Innovatieve ecosystemen zijn actief in domeinen waar de Vlaamse overheid, in het kader van haar economisch en innovatiebeleid, een belangrijke impuls wil geven zodat ze in staat zijn om een sterke positie in het Vlaamse en internationale innovatielandschap te verwerven.

Met het innovatief bedrijfsnetwerk Space 4.0 werd een stevige basis gelegd waarbinnen het ecosysteem van de Vlaamse ruimtevaartsector vorm gegeven werd. Via het impulsprogramma Vlaamse Ruimtevaarteconomie kon dit initiatief verder doorgroeien tot de structuur **Flanders Space**, ingebed bij VRI vzw. Flanders Space is de facilitator van het impulsprogramma, verenigt de belangrijke stakeholders en zet in op 4 domeinen: focus op talent, focus op competitiviteit en ondernemerschap, focus op internationale programma's en focus op wetenschapscommunicatie. Op 21 september 2021 werd via Ministerieel Besluit een subsidie toegekend voor een bedrage van 305.574 € aan VRI vzw. In het kader van het impulsprogramma werd aan Flanders Space ook een geormerkt budget van 2,5 mio € toegekend voor de uitvoering van innovatieprojecten.

De **EdTech-sector** is internationaal "booming" en ook in Vlaanderen is deze sector bijzonder belangrijk geworden. Omdat onze Vlaamse bedrijven niet achterop mogen hinken, het aanwezige potentieel nog onvoldoende wordt benut en de Digisprong in het reguliere onderwijs gepaard moet gaan met een sterke pendant in levenslang leren ten behoeve van onze Vlaamse bedrijven, werd een actieplan voor de Edsector opgesteld dat inzet op het verbinden en versterken van het ecosysteem op het internationale plan, het verdiepen en verbreden van de innovatie en valorisatie binnen het ecosysteem en het versneld digitaliseren van opleiding en training binnen Vlaamse bedrijven. Op 17 december 2021 werd via een Besluit van de Vlaamse Regering een subsidie toegekend voor een bedrag van 1.826.379 euro voor het actieplan Digisprong. Deze subsidie wordt verdeeld tussen de KU Leuven (Itec) voor de niet economische activiteiten, zoals onderzoek en kennisdiffusie, en Hangar K voor de uitbouw van het ecosysteem en de incubatie van spin-offs.

In juni 2020 maakte de Vlaamse overheid haar visie bekend van waar men met het beleid naar toe wil om te komen tot een slimme Vlaamse regio en welke strategie men daarbij willen volgen om die visie te realiseren. Vlaanderen zal hiertoe o.a. lokale besturen maximaal ondersteunen om het beleid en implementaties rond slimme steden efficiënt en breed te verspreiden.

Het platform **vzw Slimme Regio Vlaanderen** heeft de opdracht om het proces van matchmaking tussen de bedrijven onderling en tussen de bedrijven en de overheid te faciliteren en ervoor te zorgen dat de beschikbare middelen optimaal worden ingezet. In het kader van het Relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' kent de Vlaamse Regering 1,2 miljoen euro steun toe aan het initiatief. Het is de bedoeling om het bedrijfsleven de volgende vier jaar de kans te geven hun krachten te bundelen om innovaties te realiseren en te vermarkten.

Dynamiek

De doorgestarte en 6 gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken bereiken samen ruim 1.100 Vlaamse ondernemingen, weliswaar zonder rekening te houden met ondernemingen die lid zijn van meerdere clusters. Deze clusterinitiatieven slagen er wel degelijk in om ondernemingen onderling te doen samenwerken. Zo werden bij de gesteunde IBNs 56 samenwerkingsinitiatieven opgestart in de periode 2019-2020. Voor de financiering van deze projecten doen zij beroep op het reguliere steuninstrumentarium van het agentschap. Sommige innovatieve bedrijfsnetwerken doen voor de

financiering van deze projecten ook succesvol beroep op andere Vlaamse en Europese middelen, terwijl andere samenwerkingsinitiatieven zonder steun worden opgestart.

Lerend netwerk

Naast het louter financieel ondersteunen van de clusters wordt door het agentschap ook veel belang gehecht aan een faciliterende en operationele ondersteuning van de clusterorganisaties. Deze rol wordt in hoofdzaak opgenomen via de accountmanager die de cluster van nabij opvolgt. Daarnaast worden op groepsniveau een aantal initiatieven uitgewerkt om de werking van de clusters te ondersteunen. Het lerend netwerk voor clusterorganisaties is daar het belangrijkste van. In dit netwerk komen de clustermanagers en medewerkers van de speerpuntclusters en innovatieve bedrijfsnetwerken samen om kennis op te doen en ervaringen uit te wisselen rond clusterspecifieke topics. De uiteindelijke doelstelling is om hun competenties te verhogen zodat de clusters aangestuurd worden door een professioneel team om op die manier de clusterexcellentie te verhogen.

In 2021 konden de geplande fysieke bijeenkomsten van het 'lerend netwerk voor clusterorganisaties' omwille van de coronamaatregelen niet doorgaan. Omdat de ervaringsuitwisseling en het van elkaar leren toch als een belangrijk aspect beschouwd wordt in de verdere uitrol van de clusterwerking werd het online alternatief verdergezet in 2021. De online sessies worden opgebouwd rond een aantal thema's die relevant zijn voor de dagelijkse werking van een cluster, met name communicatie, ledenbeheer, projecten en intellectuele eigendom.

8.3. Health / Flanders Care

Flanders' Care is een beleidsdomeinoverschrijdend programma van de Vlaamse overheid dat inzet op innoveren en ondernemen in zorg en welzijn.

In de context van het Impulsprogramma Innovatie in de zorg en gezondheid werd via Flanders' Care nauw samengewerkt met het beleidsdomein WVG voor het vormgeven en de evaluatie van COOCK en TETRA oproepen. Onder de noemer nieuwe technologie implementeren in zorgsector, zetten deze TETRA en COOCK oproepen in op de derde pijler van het impulsprogramma: nieuwe technologieën en kennis implementeren in de zorgsector.

9. Missies en transities

Het centrale doel van het project Missies en Transities is de maatschappelijke impact van VLAIO zichtbaar maken en vergroten. Dat valt uiteen in twee grote delen: enerzijds de aanpak van VLAIO in de breedte versterken en de maturiteit van de organisatie verhogen en anderzijds op centrale maatschappelijke thema's acties voeren.

Wat de horizontale ondersteuning betreft, waren de belangrijkste projecten in 2021:

- De internationale tendensen rond missies en transities worden opgevolgd en vertaald naar VLAIO, waarbij missies ambitieuze programma's zijn gericht op de oplossing van een specifieke maatschappelijke uitdaging en transities wijzen op de grote veranderingen op lange termijn met een belangrijke impact op de maatschappij. Van de 7 transities opgesomd binnen Visie 2050 is VLAIO trouwens de trekker voor Industrie 4.0, heeft het een belangrijke rol in Circulaire Economie en levert het een belangrijke bijdrage tot de energietransitie.
- De sustainable development goals (SDG's) van de Verenigde Naties brengen de uitdagingen op het vlak van economische- en sociale ontwikkeling, leefmilieu en vrede richting 2030 samen. Binnen VLAIO onderzoeken we hoe de SDG's kunnen ingezet worden, in de eerste plaats als middel om de maatschappelijke impact zichtbaar te maken en er over te communiceren.
- Economische speerpuntprojecten (ESP) zijn ambitieuze (investerings-)projecten met een onzekere uitkomst maar met potentieel een hoge toegevoegde waarde voor Vlaanderen of een substantiële doorbraak of versnelling. Dergelijke projecten vragen dikwijls samenwerking met de overheid op verschillende vlakken zoals vergunningen, subsidies, ruimtelijke ordening, etc. Om dit proces te verbeteren, zijn afspraken gemaakt binnen de Vlaamse overheid. VLAIO ondersteunt dit, samen met het Departement Omgeving.

Daarnaast dragen we heel actief bij tot communicatie over al deze materies en over de concrete realisaties die voortvloeien uit VLAIO-projecten.

De centrale maatschappelijke thema's liggen in lijn met beleidskeuzes en met de strategische keuzes van VLAIO. Voor M&T zijn dat de volgende: doorgedreven digitalisering van de hele Vlaamse economie en het ecosysteem waarbinnen deze functioneert, de klimaat- en energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. Voor de volledigheid kan vermeld worden dat het maatschappelijk thema zorg elders in VLAIO wordt behandeld.

9.1. Digitalisering (inclusief beleidsagenda's AI en cybersecurity)

De digitale omslag is een uitdaging en een unieke groeiopportunity voor de ondernemingen. Digitalisering maakt bedrijven productiever, kosten-efficiënter en innovatiever. VLAIO zet dan ook sterk in op het verhogen van de digitale readiness van Vlaamse ondernemingen en op digitale transformatie. Daarnaast geeft VLAIO een boost aan de Vlaamse technologie-aanbieders door hen te ondersteunen bij het ontwikkelen van innovatieve digitale oplossingen en het matchen met technologiegebruikers.

We zetten hiervoor het volledige VLAIO-instrumentarium in. Waar relevant wordt daarbij door VLAIO samengewerkt over de beleidsdomeinen heen. De uitrol van de beleidsagenda's artificiële

intelligentie en cybersecurity (zie verder) en de verdere ondersteuning van industrie 4.0 (zie onder punt 9.2) worden ondersteund door enkele horizontale initiatieven:

- Binnen het contract ondernemerschap organiseren structurele partners zoals Unizo, VOKA, VCB en het Industriepartnerschap activiteiten om ondernemingen te inspireren, sensibiliseren, informeren over het potentieel van digitale technologieën en waar nodig te coachen/begeleiden bij de uitrol van hun eigen digitaliseringstraject.
- Het webplatform www.digitaletekomst.be geeft een overzicht van alle initiatieven rond starten met digitalisering, artificiële intelligentie, cybersecurity en industrie 4.0. Dit webplatform bevat inspiratie informatie voor de ondernemingen die hun eerste digitale stappen nog moeten zetten en voor innovators die een digitale versnelling hoger willen schakelen.

Verder werd vanuit VLAIO in 2021 nog sterker ingezet op het thema smart cities. Meer specifieke heeft VLAIO in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur en Digitaal Vlaanderen bijgedragen aan de oprichting van een Smart Region Office die de rol van drijvende kracht, aanspreekpunt en facilitator in het Vlaamse ecosysteem Smart cities opneemt. Aanvullend werd in 2021 ook steun toegekend aan het clusterinitiatief Slimme Regio Vlaanderen met als doel ook de aanbodzijde van Vlaamse ondernemingen die actief zijn rond smart cities te verenigen.

Beleidsagenda's artificiële intelligentie en cyberveiligheid

In 2019 werd beslist jaarlijks respectievelijk 32 Meuro en 20 Meuro te investeren in de beleidsagenda's artificiële intelligentie en cyberveiligheid. VLAIO en EWI beheren deze samen. EWI beheert telkens het luik onderzoek, VLAIO beheert het luik implementatie en beide samen coördineren de flankerende acties.

Voor artificiële intelligentie wil het implementatieluik de adoptie van AI verhogen bij zoveel mogelijk bedrijven. Hiervoor worden zowel de middelen van de beleidsagenda als middelen uit de reguliere innovatiesteun aangewend.:

- Binnen het contract ondernemerschap (zie hoger) werd 3 MEUR toegekend voor acties rond AI en datagedreven digitalisering.
- In 2 afzonderlijke oproepen digitalisering binnen de kmo-groeisubsidie werden 73 bedrijven (voor 2,5 MEUR in totaal) ondersteund in hun datagedreven transformatie.
- De TETRA AI-oproep voor hogescholen was gericht op digitaliseringsprojecten vanuit de hogescholen met specifieke aandacht voor toepassingen van AI bij ondernemingen en social profit organisaties (5 projecten praktijkgericht onderzoek voor een totaalbedrag van 1,9 MEUR).
- Aan 2 AI-ICON-projecten werd 2,7 MEUR toegekend. Bij deze projecten zijn 6 Vlaamse ondernemingen als partner betrokken.
- Binnen de reguliere bedrijfssteun werden in 2021 78 AI-kern projecten goedgekeurd voor een steunbedrag van 29,3 MEUR.
- Tot slot wordt jaarlijks 132.500 EUR vanuit de beleidsagenda vrijgemaakt voor de vzw Team Bedrijfstrajecten voor de begeleiding van bedrijven.

Voor bewustmaking, opleiding en juridische en ethische omkadering (flankerend luik) van de beleidsagenda AI kende VLAIO in totaal 2,2 MEUR toe:

- Via een thematische ESF-oproep AI voor opleidingen voor de arbeidsmarkt werden 6 projecten gesteund, waaraan 1 MEUR euro werd toegekend complementair aan de steun van ESF.

- Voor de ondersteuning van digitale competentieopbouw in het secundair onderwijs werd 1.660.000 EUR voorzien, waarvan 1 MEUR uit beleidsagenda AI. In dit verband werden 3 projecten gesteund binnen een oproep naar begeleidingstrajecten rond digitale competenties en mediawijsheid.
- Voor outreach en de website was 100.000 EUR beschikbaar.

Voor de beleidsagenda cybersecurity is het doel van het implementatieluik het bereiken van een verbeterde cybersecurity maturiteit bij Vlaamse ondernemingen. Hiervoor worden zowel de middelen van de beleidsagenda als middelen uit de reguliere innovatiesteun aangewend.

- Binnen het contract ondernemerschap (zie hoger) werd 1 MEUR toegekend uit de beleidsagenda cybersecurity.
- Er werd een aanbesteding gedaan voor het leveren van dienstverlening rond cybersecurity aan kmo's (CS-verbetertrajecten). Hiervoor werd eind 2020 een totaal bedrag van 4 MEUR toegewezen aan 9 private dienstverleners. In 2021 werden 60 trajecten uitgerold. Er werden geen nieuwe middelen vastgelegd.
- Aan 3 CS-ICON-projecten werd 4,5 MEUR toegekend. Bij deze projecten zijn 13 Vlaamse ondernemingen als partner betrokken.
- Via de programma's TETRA en COOCK (incl. CORNET) werden in 2021 4 projecten (2,3 MEUR) rond cyberveiligheid goedgekeurd.
- Binnen de reguliere bedrijfssteun werden in 2021 5 CS-kern projecten goedgekeurd voor een steunbedrag van 1 MEUR.
- Tot slot wordt jaarlijks 132.500 EUR vanuit de beleidsagenda vrijgemaakt voor de vzw Team Bedrijfstrajecten voor de begeleiding van bedrijven

Voor bewustmaking en opleiding (flankerend luik) van de beleidsagenda cybersecurity kende VLAIO in totaal 1,4 MEUR toe:

- Samen met ESF Vlaanderen werd een oproep gedaan rond 'het ontwikkelen van opleidingen om ondernemingen en hun werknemers voor te bereiden op de implementatie van cybersecurity' (600 dzEUR vanuit de beleidsagenda voor 6 projecten met 400 dzEUR cofinanciering vanuit ESF Vlaanderen).
- Voor de ondersteuning van digitale competentieopbouw in het secundair onderwijs werd 660.000 EUR voorzien, aanvullend aan de financiering binnen de beleidsagenda AI (zie hoger).
- Voor outreach en de website was 100.000 EUR beschikbaar. In 2021 vond in dit verband een specifieke communicatiecampagne rond cyberveiligheid plaats.

9.2. Industrie 4.0

De transitie naar industrie 4.0 is een langlopend project in de context van Visie 2050 van de Vlaamse Regering, dat eind 2021 een doorstart kende binnen de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling. Het doel is Vlaamse bedrijven voor te bereiden op en te ondersteunen bij hun duurzame, mensgerichte en productieve transformatie naar een datagedreven werking.

Centrale doelstellingen zijn ten eerste (bijdragen aan) een verbetering van de hefboomen voor de transformatie van bedrijven naar industrie 4.0 op het vlak van kennis, competenties en ondersteuning, ten tweede zoveel mogelijk bedrijven substantiële stappen doen zetten naar industrie 4.0 en ten derde de visibiliteit van industrie 4.0 in Vlaanderen verhogen.

De belangrijkste realisaties in 2021 waren:

- Platformwerking en communicatie: in functie van de behoeften middelen aangewend om de communicatie rond proeftuinprojecten te ondersteunen. Ook de integratie van de industrie 4.0-website (www.industrie40vlaanderen.be) binnen vlaio.be werd voorbereid. De uitvoering hiervan is voorzien voor begin 2022.
- Versterking van de kennisbasis: inzetten van de middelen van de Strategische Onderzoekscentra Flanders Make en imec, o.a. via coöperatieve bedrijfsprojecten en ICON-projecten.
- Stimuleren van toepassingen: verdere inzet van het volledige instrumentarium. Van brede sensibiliserende acties binnen het contract ondernemerschap en de industrie 4.0-proeftuinen, over collectieve projecten (ICON, COOCK, TETRA) tot individuele O&O-trajecten.

Daarnaast werd in overleg met stakeholders een conceptnota werkbaar werk opgesteld. Op basis hiervan werd de nieuwe proeftuin industrie 4.0 'Technologie voor Werkbaar werk' gedefinieerd en goedgekeurd door de Vlaamse regering. In dit project, goed voor een steunbedrag van 2,4 MEUR, demonstrenen Flanders Make, imec, Sarris en HIVA-KU Leuven gedurende drie jaar hoe bedrijven de werkbaarheid van jobs kunnen verhogen met behulp van innovatieve technologieën, zoals digitale werkinstructies, augmented reality en exo-skeletten. Vanuit de industrie 4.0 volgen we dit project van nabij op.

Naast de koppeling met menselijk kapitaal en werkbaar werk, werd ook de koppeling tussen industrie 4.0, circulaire maakindustrie en duurzame energie en energie-efficiëntie versterkt, onder andere via de werkagenda circulaire maakindustrie.

- Omgevingsvoorwaarden: focus op competenties, een van de centrale hefboomen voor de transformatie van de industrie. In dit kader werden, in samenwerking met de collega's van de AI Beleidsagenda en ESF Vlaanderen, zes nieuwe ESF-projecten goedgekeurd die begeleidings-trajecten voor menselijk kapitaal zullen ontwikkelen, vertrekkend vanuit bestaande technologiedemo's uit elf industrie 4.0-proeftuinen. Dit moet bedrijven helpen om bij het implementeren van technologieën ook het menselijke aspect mee te nemen, een voorwaarde voor een succesvolle implementatie.
- Internationale samenwerking: positionering van Vlaanderen op verwante thema's binnen het Europees beleid (DEP, Green Deal, Industriestrategie) en internationale outreach.

9.3. Klimaat en energie

De klimaat- en energietransitie vormen een essentieel deel van de transitie naar een duurzame economie. Innovatie en ondernemerschap spelen hierin een centrale rol en VLAIO is hierbij reeds lang betrokken, zowel via de reguliere instrumenten als via de clusterwerking.

De taakstelling van VLAIO in de aanpak van klimaat en energie omvat twee grote deeldomeinen: het realiseren van het Vlaamse Energie- en Klimaatplan (VEKP) en de transformatie van de basisindustrie in Vlaanderen (klimaat sprong). Het VEKP focust op de niet ETS industrie met doelstellingen, die gerealiseerd dienen te worden tegen 2030. De transformatie van de basisindustrie focust op de ETS sectoren met tussendoelstellingen tegen 2030 en uiteindelijke doelstellingen tegen 2050. VLAIO neemt daarnaast deel aan het project 'Waterstofstrategie', dat Vlaanderen op de kaart wil zetten als topregio in waterstoftechnologie. Dit project heeft een veel bredere focus dan de industrie, en gaat ook in op logistiek, transport, import van waterstof, infrastructuur, enz.

Vlaams Energie- en Klimaatbeleidsplan - VEKP

Het Vlaams Energie- en Klimaatbeleidsplan - VEKP (goedgekeurd op 3 april 2020) verzamelt de inspanningen die Vlaanderen moet leveren richting 2030. Bedrijven spelen hierin een centrale rol, omdat ze zelf belangrijke transformaties zullen moeten ondergaan, maar ook omdat ze een belangrijke rol hebben in het maken van oplossingen. Beide aspecten worden ondersteund door innovatie en ondernemerschap. VLAIO is dan ook verantwoordelijk voor een twintigtal acties uit het VEKP. De uitwerking van het plan, de interne coördinatie, de opvolging en de rapportering werden uitgevoerd in 2020. Dit vormt de basis voor de acties de volgende jaren.

VLAIO voerde in de loop van 2021 de studie 'Vergroening van de energiedragers' uit, in samenwerking met VEKA en met de relevante industrie federaties. De belangrijkste energievraag in de niet ETS industrie is terug te brengen tot een warmtevraag. In deze studie wordt nagegaan wat de drempels zijn om de energiedragers te vergroenen en worden er aan de hand van concrete bedrijfs-cases business modellen opgesteld, die onder andere toelaten na te gaan welke ondersteuning nodig is om een omschakeling naar groenere energiedragers rendabel te maken.

Naar aanleiding van het FitFor55 package werden de VEKP doelstellingen verstrengd en neemt VLAIO een 6-tal bijkomende maatregelen op. Voor twee van deze maatregelen werden middelen uit het Vlaams KlimaatFonds (VKF) bekomen.

Transformatie van de basisindustrie

VLAIO bereidde in 2021 het project 'Klimaat sprong' voor dat tot doel heeft de basisindustrie te faciliteren om de energie- en klimaat transitie te realiseren tegen 2050. Dit project zal in de eerste helft van 2022 van start gaan met een decreetale basis.

Voor de realisatie van de energie- en klimaatambities, in het bijzonder het bereiken van de eisen met betrekking tot de CO₂-uitstoot zoals geformuleerd in de Europese en Vlaamse actieplannen, moeten grote ontwikkelings- en investeringsprojecten worden uitgevoerd. Voorbeelden zijn initiatieven rond Carbon Capture and Usage (CCU) en Carbon Capture and Storage (CCS) en grote investeringsprojecten voor economisch belangrijke industriële activiteiten in de Vlaamse havens. Deze en andere actoren werden intensief begeleid naar de beste mix van Vlaamse en Europese steuninstrumenten.

Voor de financiering van de klimaat- en energietransitie zijn er immers ook belangrijke steunmaatregelen vanuit de Europese Commissie. We maken daarom de koppeling met Horizon Europe en vervullen in het bijzonder ook een NCP-functie naar specifieke instrumenten zoals het ETS-InnovationFund en de Connecting Europe Facility samen met het NCP en de Europese coördinatiecel binnen VLAIO. Verder wordt bijgedragen tot de invulling van de IPCEI Waterstof.

- Belangrijke Europese steun werd bekomen voor de infrastructuurprojecten 'CO2TransPorts', 'Northern Light', beide met het oog op Carbon Capture and Storage en voor het bedrijfsproject Kairos@C van BASF/ AirLiquide.
- VLAIO speelde tevens een rol in de begeleiding van milieu investeringsprojecten van ArcelorMittal, Indaver, ...

9.4. Circulaire economie

De economische relevantie van circulaire economie is groot. Ze brengt nieuwe innovatiekansen met zich mee, onder meer in het productontwerp, de productie, de dienstverlening en de business-

modellen en heeft een grote impact op de manier van werken. Dit biedt veel kansen voor ondernemers door minder grondstoffenverbruik en afval, toegang tot nieuwe grondstoffen uit afval, meer ketensamenwerking en het internationaal valoriseren van Vlaamse expertise.

De omslag naar een circulaire economie is een transversaal thema voor de Vlaamse Regering. De ministers Crevits en Demir hebben daarom het publiek-privaat partnerschap 'Vlaanderen Circulair' als centraal platform een doorstart laten maken in 2020.

VLAIO is een dragende speler geworden van Vlaanderen Circulair en zal actief meewerken aan de 7 horizontale hefboomen en de 6 thematische werkagenda's. We zijn de trekker voor de hefboom innovatie en ondernemerschap en voor de werkagenda circulaire maakindustrie en zullen ons volledig horizontaal instrumentarium inzetten.

Naast deze onderbouwende activiteiten, kunnen voor 2021 de volgende acties vermeld worden:

- Er werd gestart met de uitvoering van het beleidsplan bio-economie, samen met EWI. De belangrijkste bijdragen van VLAIO zijn de versterking van de werking van de speerpuntclusters rond bio-economie, het ondersteunen van het gebruik van pilootinfrastructuur door kmo's en het stimuleren door Team Bedrijfstrajecten van actoren uit de land- en tuinbouw voor innovatieve samenwerkingen met industriële partners.
- Om projecten toe te leiden naar de juiste steuninstrumenten en begeleiding werd vanuit het team bedrijfstrajecten regelmatig overlegd met de collega's van Vlaanderen Circulair over wederzijdse doorverwijzingen..
- Het contract ondernemerschap zet expliciet in op het thema circulaire economie. Er worden middelen vrijgemaakt om via het Industriepartnerschap ondernemingen te inspireren, te sensibiliseren en te informeren over het potentieel van circulaire economie en waar nodig te coachen/begeleiden bij de uitrol van hun eigen traject.
- Voor de werkagenda circulaire maakindustrie werd door een consultant een studie uitgevoerd om de scope van deze werkagenda af te bakenen, om een aantal prioritaire waardeketens in kaart te brengen en om actielijnen uit te tekenen die in de tweede helft van 2021 werden uitgewerkt in een engagementsverklaring van het ecosysteem circulaire maakindustrie. Dat breed ecosysteem bestaande uit 24 organisaties uit de maatschappelijke vijfhoek heeft de ambitie om tegen 2030 meer dan de helft van de Vlaamse maakbedrijven actief aan de slag te laten gaan met circulaire economie. Door het toepassen van circulaire strategieën zullen deze ondernemingen dezelfde waarde en functionaliteit kunnen aanbieden aan klanten met minder materialenverbruik en dus met een lagere impact op milieu en klimaat en zo bijdragen aan de ambities van de Vlaamse Overheid.
- Via het Europese Relancefonds werd in het plan Vlaamse Veerkracht middelen toegewezen aan VLAIO om de omslag naar een circulaire economie te ondersteunen. Deze middelen moeten voor eind 2022 toegewezen worden. In 2021 werd reeds 2,64 MEUR toegekend aan projecten circulair bouwen en 1,34 MEUR toegekend aan projecten circulaire maakindustrie, telkens voor COOCK-projecten, kmo-groeisubsidies en specifieke samenwerkingsprojecten. Verder werd in 2021 een eerste reeks van projectoproepen rond levensduurverlenging en living labs voorbereid en gelanceerd. Voor bio-economie werd 1,28 MEUR toegekend aan een Speerpuntcluster project.

Bijlagen

Bijlage 1: Beslissingscomité bij het Fonds Innoveren en Ondernemen

Opdracht

In uitvoering van het decreet van 20 november 2015 houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie werd een beslissingscomité bij het Fonds Innoveren en Ondernemen opgericht. Dit beslissingscomité behandelt een groot aandeel van de steun die vanuit het Fonds Innoveren en Ondernemen aan innovatieprojecten wordt toegekend. De andere beslissingen en steuntoekenning volgen de gebruikelijke procedures voor een intern verzelfstandigd agentschap, met beslissingen door de Vlaamse Regering, de bevoegde minister of de administrateur-generaal. De Vlaamse Regering bepaalt welke instrumenten met betrekking tot de steunverlening, tot de bevoegdheid van het beslissingscomité bij het Fonds Innoveren en Ondernemen behoren. Het beslissingscomité kan alle handelingen stellen die verband houden met de toekenning en de opvolging van deze instrumenten of combinaties ervan, waaronder in het bijzonder:

1. vaststellen van de nadere modaliteiten inzake de aanvraagprocedure- en voorwaarden;
2. bepalen van de nadere modaliteiten en criteria voor de programma's en projecten en eventuele combinaties daarvan;
3. organisatie van de oproep tot indiening van de aanvragen en de beoordeling van de ontvankelijkheid ervan;
4. beoordeling van de gegrondheid van de aanvragen;
5. toekenning van steun, met inbegrip van het opleggen van voorwaarden en modaliteiten in de (type-)overeenkomst;
6. oordelen over het verzoek tot herziening van de steunbeslissing;
7. opvolging van het project of programma met inbegrip van de vordering tot terugbetaling van oneigenlijk aangewende steun;
8. bepalen van de voor steun in aanmerking komende kosten.

Het beslissingscomité kan verder ook adviezen verstrekken met betrekking tot de werking, effectiviteit en mogelijke optimalisaties aan deze steuninstrumenten. Het houdt bij de invulling van zijn opdracht ook rekening met de algemene en specifieke beleidslijnen van de Vlaamse Regering, zoals die blijken uit de afspraken tussen het Agentschap Innoveren & Ondernemen en de Vlaamse minister, bevoegd voor het beleidsdomein economie, wetenschap en innovatie.

Het Besluit van de Vlaamse Regering houdende het beheer en de werking van het Fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid en de werking van het beslissingscomité bij dat Fonds legt vast dat het beslissingscomité bevoegd is voor de instrumenten, gebaseerd op de volgende besluiten en de eventuele uitvoeringsbesluiten:

1. het besluit van de Vlaamse Regering van 3 oktober 2003 houdende de instelling van een financieringskanaal voor het strategisch basisonderzoek in Vlaanderen;
2. het besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2004 houdende de oprichting van een programma voor de bevordering van kennistransfer door instellingen van hoger onderwijs;
3. het besluit van de Vlaamse Regering van 18 februari 2005 betreffende de projectmatige financiering van toegepast collectief onderzoek voor de land- en tuinbouwsector;

4. het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot regeling van de steun aan projecten van innovatiestimulering, technologisch advies en collectief onderzoek op verzoek van Vlaamse innovatiesamenwerkingsverbanden;
5. het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.
6. Het Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de steun voor innovatieclusters in Vlaanderen (4 maart 2016).
7. Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen.
8. Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.
9. Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties.
10. Besluit van de Vlaamse Regering van 22 december 2017 tot regeling van steun aan consortia van ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling, ingebed in een ruimer samenwerkingsverband met onderzoeksorganisaties.
11. Besluit van de Vlaamse Regering van 25 mei 2018 tot regeling van steun aan projecten voor collectief onderzoek en ontwikkeling en collectieve kennisverspreiding (COOCK).
12. Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2018 tot regeling van de cofinanciering van onderzoek en ontwikkeling in het kader van overheidsopdrachten.

Samenstelling

Voorzitter:

De heer Eric Van Zele

Leden:

Prof. Gilbert Declerck

Prof. Koenraad Debackere

Mevrouw Ria Bollen

De heer Peter Hertog

Mevrouw Sandra Rosvelds

De heer Johan Guldix

De heer Robin De Man

De heer Bart Van Hooland

Mevrouw Ann Viaene

Prof. Silvia Lenaerts

De heer Patrick Maselis

Regeringsafgevaardigden:

De heer Paul De Hondt

De heer Lieven Van Wichelen

Waarnemer:

De heer Hans Willems

De heer Johan Hanssens

Secretaris:

De heer Mark Andries

Belangrijkste thema's in 2021

Het beslissingscomité vergaderde 11 maal in 2020, 1 maal werd een extra schriftelijke procedure gevolgd

De hoofdpodracht is de goedkeuring van steun voor projecten in de toegewezen instrumenten voor innovatie.

Op inhoudelijk vlak zette het beslissingscomité de lijnen uit voor de projectselectie in 2021 en ondersteunde het de beleidsvorming rond het instrumentarium.

Het beslissingscomité evalueerde haar eigen werking en boog zich tijdens een tweedaagse sessie in oktober 2021 over een aantal uitdagende thema's zoals de gestructureerde monitoring van output, outcome en impact van onze steun; de maatschappelijke meerwaarde en monetaarisering ervan, IPCEI, gerichte Innovatie en bredere maatschappelijke valorisatie in VLAIO en een gegroepeerde aanpak voor de grote klanten. Naar aanleiding van deze 2-daagse werd ook een nieuw scorerooster voor onderzoeks-en ontwikkelingsprojecten uitgewerkt.

Bij iedere bijeenkomst ging bijzondere naar de opvolging de sterk verhoogde instroom die het beschikbare budget onder druk zette.

De eerste experimentele oproep Innovatieve Starterssteun werd opengesteld en resulteerde een 55-tal gesteunde projecten.

Er werd via de ICON-oproepen AI en Cybersecurity, en de TETRA-AI-oproep uitvoering gegeven aan de beleidsplannen rond artificiële intelligentie (AI) en cybersecurity (CS). Er werden een aantal extra oproepen behandeld in het kader van de Vlaamse Veerkracht. Zo werden er COOCK-oproepen gedaan in de domeinen Circulaire Economie Bouw en Maakindustrie en Zorg, en een TETRA-oproepen Zorg en Media. Ook in het domein van de Bio-economie werd een bijkomende oproep gelanceerd om kmo's te ondersteunen om toegang te krijgen tot pilootinfrastructuur. Ter ondersteuning van het beleidsprogramma Flanders' Space werd een oproep gedaan voor Frank De Winne innovatiemandaten.

Twee ICON-oproepen van imec en Flanders' Make werden verwerkt.

Ook de derde oproep voor het Moonshot programma "Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO₂-arm" werd gelanceerd en geëvalueerd. De werking van de speerpuntclusters SIM, FLUX50, Catalisti en VIL werd tussentijds geëvalueerd. Midden 2021 werd tevens de zevende speerpuntcluster Flanders' Health.tech opgestart en eind 2021 werden de eerste projecten hiervoor geselecteerd.

Tot slot werd de ontwikkeling van het IPCEI-programma Waterstof op de voet gevolgd.

Op de novemberzitting van het comité werd de voogdijminister ontvangen en werd gediscussieerd over het belang van de maatschappelijke meerwaarde van onze steun en hoe deze verder kan geconcretiseerd worden bij de steunbeslissingen van het comité.

Bijlage 2: Ethisch Strategisch Advies Comité

Sinds 11 september 2018 kan onder bepaalde voorwaarden steun gegeven worden aan innovatieprojecten met militair of tweeërlei gebruik ("dual use"). Er werd een Ethisch Strategisch Advies Comité opgericht dat over deze steunaanvragen een bindend negatief advies kan geven.

De leden van het Ethisch Strategisch Advies Comité zijn:

- Mevrouw Natalie Bertels
- Mevrouw Marianne De Voecht
- Mevrouw Hilde Laga (voorzitter)
- De heer Michael Peeters
- De heer Tim Van Langenhove

Er werden in 2021 geen O&O-dossiers voor bindend advies aan het comité voorgelegd

Bijlage 3: Overzicht van de vastleggingen op het Fonds Innoveren en Ondernemen

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de vastleggingen op het Fonds Innoveren en Ondernemen in 2021.³

Basisallocatie	Vastgelegd
BEVORDEREN VAN ONDERNEMERSCHAP	
BEVORDERING ONDERNEMERSCHAP - PRESTARTERS	14.217 €
ONDERZOEKEN TER ONDERSTEUNING VAN HET BELEID INZAKE TOEGANG TOT FINANCIERING EN/OF ONDENEMERSCHAPSBEVORDERING	89.711 €
INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	5.563.346 €
FISCALE MINDERINKOMSTEN FEDERALE OVERHEID IN HET KADER VAN DE WINWINLENING (ARTIKEL 132 DECREET)	7.258.253 €
BEHEERSVERGOEDINGEN AAN DERDEN VOOR VERSCHILLENDE MAATREGELEN	3.056.000 €
INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	33.435.140 €
E-LOKET	1.164.135 €
STEM	632.129 €
AI/CS	2.035.708 €
TOEGEWENZEN TRAJECTEN SYNTRA	1.531.820 €
ONDERNEMERSCHAPSTRAJECTEN SYNTRA	72.772.104 €
RELANCE BUDGET 109 - ONDERSTEUNING BEDRIJVEN - UITBREIDING CONTRACT ONDERNEMERSCHAP	3.089.321 €
RELANCE BUDGET 55 - SMART CITIES	523.174 €
RELANCE BUDGET 123 - CIRCULAIR BOUWEN	2.254.548 €
IC VLAANDEREN (VZW BEDRIJFSTRAJECTEN)	10.720.000 €
PIO (PROGRAMMA INNOVATIEVE OVERH.OPDRACHTEN)	1.514.526 €
Interne Stromen - LRM GROEP	
INTERNE STROMEN LRM - INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	460.000 €
Interne Stromen - VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ	
PIO - INTERNE STROMEN VMM (VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ)	40.000 €
Interne Stromen - HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS	
INTERNE STROMEN GO! - AI/CS	445.148 €
Interne Stromen - VLAAMS AGENTSCHAP VOOR INTERNATIONAAL ONDERNEMEN (FIT)	
INTERNE STROMEN FIT - COFINANCIERING EEN	763.114 €
Interne Stromen - EV ILVO	
PIO INTERNE STROMEN ILVO	528.976 €
INTERNE STROMEN ILVO - AI/CS	176.403 €
Interne Stromen - PMV GROEP	

³ Rapportering op basis van Orafin – toestand maart 2022. Omwille van een verschil in rapporteringsmethode, is het mogelijk dat er een verschil is tussen de cijfers opgenomen in deze tabel en de cijfers in het jaarverslag 2021.

BEHEERSVERGOEDING PMV IN HET KADER VAN DE WINWINLENING (ART. 132 DECREET)	188.000 €
Interne Stromen - HOGER ONDERWIJS	
HOGER ONDERWIJS STEM	2.092.114 €
HOGER ONDERWIJS AI/CS	178.791 €
INTERNE STROMEN HOGER ONDERWIJS - BEVORDEREN VAN ONDERNEMERSCHAP	2.712.872 €
RELANCE BUDGET 123 - CIRCULAIR BOUWEN - HOGER ONDERWIJS	100.000 €
RELANCE BUDGET 23 - VERSTERKING ONDERZOEKSVELD EN VERSNELLING O&O - ONDERZOEKSINFRASTRUCTUUR HOGESCHOLEN	3.066.367 €
Interne Stromen - VLAAMSE HOGESCHOLENRAAD	
INTERNE STROMEN VLHORA KENNISDIFFUSIE	5.150.000 €
Interne Stromen - FLANDERS DISTRICT OF CREATIVITY	
FLANDERS DISTRICT OF CREATIVITY	2.415.000 €
STIMULEREN VAN GROEI, TRANSFORMATIE EN INNOVATIE	
BEA - KMO-PORTEFEUILLE	45.000.000 €
KMO GROEISUBSIDIE	9.043.708 €
INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (ECOLOGIESTEUN)	33.733.490 €
STS - INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID	14.042.444 €
SCREEN FLANDERS - TERUGVORDERING RENTELOZE VOORSCHOTTEN OP NETTO-ONTVANGSEN	4.460.000 €
WERKINGSUITGAVEN, GEDEELTELIJK TER COFINANCIERING VAN EUROPESE UITGAVEN EN TER DEKKING VAN DE BEHEERSVERGOEDING AAN DERDEN	1.558.568 €
VLAAMSE COFINANCIERING VOOR EFRO-PROJECTEN	10.393.916 €
COMPENSATIE INDIRECTE EMISSIEKOSTEN (CARBON LEAKAGE)	137.965.421 €
PROVISIE VOOR INVESTERINGEN IN O&O EN HET BEDRIJFSLEVEN	11.594.683 €
HINDERPREMIE	8.245.920 €
CORONA 2020-2021 INKOMENSCOMPENSATIE SLUITING TEN GEVOLGE VAN CORONA CRISIS	98.920 €
CORONA 2020 COMPENSATIEPREMIE TEN GEVOLGE VAN CORONA CRISIS	2.172.755 €
CORONA 2020 STS (STRATEGISCHE TRANSFORMATIESTEUN)	2.141.291 €
CORONA 2020-2021 EVENEMENTENSECTOR	38.049.476 €
RELANCE BUDGET 109 - ONDERSTEUNING BEDRIJVEN - BREXIT HELPPDESK, COMMUNICATIEKOSTEN EN IT	378.237 €
CORONA 2021 - IT UITGAVEN CORONA MAATREGELEN	1.164.676 €
CORONA 2021 - VLAAMS BESCHERMINGS MECHANISME III (VBM)	630.216.478 €
CORONA 2021 - SYNTRA	2.909.744 €
CORONA 2021 - GLOBALISATIEMECHANISME	126.658.213 €
RELANCE BUDGET 158 - SPENDING REVIEWS	120.322 €
RELANCE BUDGET 109 - ONDERSTEUNING BEDRIJVEN - POST BREXIT VEERKACHTSUBSIDIE IKV GROEISUBSIDIE	831.470 €
RELANCE BUDGET 27 - BLUE DEAL - ECONOMIE	1.623.107 €
CORONA 2021 - OMBOEKINGSPREMIE	418.170 €
Interne Stromen - FIT	

STARTING AAN FIT TER UITVOERING VAN EFRO-PROJECT	188.476 €
Interne Stromen - VLAAMS AUDIOVISUEEL FONDS (VAF)	
VERGOEDING AAN VAF VOOR TAKEN I.K.V. SCREEN FLANDERS	250.000 €
Interne Stromen - VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK NV (VITO)	
OVERDRACHTEN AAN VITO - STRATEGISCHE ECOLOGIEPROJECTEN	90.222 €
INTERNE STROMEN VITO - EFRO	548.601 €
Interne Stromen - HOGER ONDERWIJS	
HOGER ONDERWIJS EFRO	70.575 €
Interne Stromen - PMV GROEP	
CORONA 2021 - VERGOEDING PMV I.K.V. HEROPSTARTLENING EN INTRESTCOMPENSATIE	350.000 €
Interne Stromen - VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE (VLIZ)	
VLIZ	213.244 €
INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (ECOLOGIESTEUN)	626.800 €
Werking en Toelagen - STIMULEREN VAN OPTIMALE OMGEVINGSFACTOREN	
OVERHEIDSOPDRACHTEN IN FUNCTIE VAN CONTINUERING BELEIDSGERICHT ONDERZOEK INCLUSIEF OPDRACHTEN EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN MET DE POM'S	424.038 €
PROJECTEN IN HET KADER VAN GEBIEDSGERICHTE PARTNERSCHAPPEN EN/OF HET VLAAMS RUIMTELIJK-ECONOMISCH BELEID	1.495.382 €
HANDELSKERNVERSTERKING IN GEMEENTEN	78.377 €
UITGAVEN VOOR DE AANLEG VAN BEDRIJVENTERREINEN EN VOOR DE HERINGEBRUIKNAME VAN INDUSTRIËLE SITES	7.596.495 €
RELANCE BUDGET 102 - INVESTEREN IN KERNVERSTERKING VIA PROJECTOPROEPEN	3.614.706 €
RELANCE BUDGET 109 - ONDERSTEUNING BEDRIJVEN - VLAAMSE GREEN LANE PROJECT	144.518 €
RESEARCH PARK ZELLIK	204.097 €
Interne Stromen - DE VLAAMSE WATERWEG	
STEUN AAN DE SCHEEPVAART IN KADER VAN SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	7.771.283 €
STEUN AAN DE SCHEEPVAART IN KADER VAN SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	3.000.000 €
Interne Stromen.	
INTERNE STROMEN - VLAIO - COFINANCIERING EFRO	12.553.813 €
BEHEER RESEARCHPARK ZELLIK	3.957 €
Werking en Toelagen - INNOVATIESTEUN	
LANDB	8.806.879 €
BAEKEL	11.802.128 €
PROEFTUINEN	3.739.004 €
BEDRIJFSSTEUN ONDERZOEK	246.888.134 €
BEDRIJFSSTEUN IM	1.941.198 €
BEDRIJFSSTEUN CORNET/COOCK (COLL O&O EN COLL KENNISVERSPREIDING)	6.195.130 €
BEDRIJFSSTEUN CLUSTERS	33.822.936 €
WERKING	386.820 €

BELEIDSAGENDA ARTIFICIELE INTELLIGENTIE	4.362.114 €
BELEIDSAGENDA CYBERSECURITY	2.617.363 €
OVERHEIDSOPDRACHTEN TER ONDERSTEUNING VAN HET INNOVATIEBELEID	0 €
MOONSHOTS	6.225.631 €
RELANCE BUDGET 22 - VERSTERKING O&O BEDRIJVEN - EXTRA MIDDELEN ONDERZOEKS- EN ONTWIKKELINGSPROJECTEN	29.981.830 €
INNOVATIEVE STARTERSSTEUN	2.750.000 €
RELANCE BUDGET 25 - BLUE DEAL - ONDERZOEK	1.472.742 €
RELANCE BUDGET 158 - SPENDING REVIEWS	46.912 €
RELANCE BUDGET 20 - BIO-ECONOMIE	1.276.579 €
IMPULSPROGRAMMA RUIMTEVAART	305.574 €
RELANCE BUDGET 21 - UITBOUW VAN WETENSCHAPPELIJKE INFRASTRUCTUUR (ICOS, COB, ...) & PARTICIPATIE AAN INTERNATIONALE ONDERZOEKSINFRASTRUCTUREN	42.989.775 €
RELANCE BUDGET 124 - CIRCULAIRE ECONOMIE	1.597.753 €
RELANCE BUDGET 23 - VERSTERKING ONDERZOEKSVELD EN VERSNELLING O&O	2.100.000 €
Interne Stromen - EV ILVO	
LANDB - Inkomstenoverdrachten AION-ILVO	2.285.037 €
BEDR - INKOMENSOVERDRACHTEN AION-ILVO CLUSTERS, IBN, SPC, PROJECTEN CLUSTERS	892.959 €
RELANCE BUDGET 25 - BLUE DEAL - ONDERZOEK	801.877 €
RELANCE BUDGET 21 - UITBOUW VAN WETENSCHAPPELIJKE INFRASTRUCTUUR (ICOS, COB, ...) & PARTICIPATIE AAN INTERNATIONALE ONDERZOEKSINFRASTRUCTUREN - IS EV ILVO	2.999.700 €
Interne Stromen - HOGER ONDERWIJS	
LANDBOUW UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN	2.493.703 €
TETRA UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN	10.193.153 €
IM UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN	3.069.698 €
CLUSTERS UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN	23.986.627 €
BELEIDSAGENDA ARTIFICIELE INTELLIGENTIE UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN	532.500 €
BELEIDSAGENDA CYBERSECURITY HOGER ONDERWIJS	1.914.016 €
RELANCE BUDGET 21 - UITBOUW VAN WETENSCHAPPELIJKE INFRASTRUCTUUR (ICOS, COB, ...) & PARTICIPATIE AAN INTERNATIONALE ONDERZOEKSINFRASTRUCTUREN - IS HOGER ONDERWIJS	48.646.612 €
INTERNE STROMEN HOGER ONDERWIJS - MOONSHOTS	12.926.512 €
RELANCE BUDGET 23 - VERSTERKING ONDERZOEKSVELD EN VERSNELLING O&O - INTERNE STROMEN HOGER ONDERWIJS	14.958.233 €
Interne Stromen - VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK NV (VITO)	
BEDR - INKOMENSOVERDRACHTEN AION-VITO VIS	1.994.214 €
BEDR - INKOMENSOVERDRACHTEN AION-VITO CLUSTERS, IBN, SPC, PROJECTEN CLUSTERS	3.923.245 €
INTERNE STROMEN VITO - MOONSHOTS	6.009.028 €
RELANCE BUDGET 23 - VERSTERKING ONDERZOEKSVELD EN VERSNELLING O&O - INTERNE STROMEN VITO	900.000 €

Interne Stromen - VLAAMS INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE (VIB)	
VLAAMS INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE	453.468 €
RELANCE BUDGET 21 - UITBOUW VAN WETENSCHAPPELIJKE INFRASTRUCTUUR (ICOS, COB, ...) & PARTICIPATIE AAN INTERNATIONALE ONDERZOEKSINFRASTRUCTUREN - IS VIB	6.500.000 €
Interne Stromen.	
VLREG - Uitgave Dept MOW	615.317 €
Interne Stromen.	
TERUGSTORTING EWI I.K.V. TERUGVORDERINGEN CORONASTEUN	69.162.000 €
	1.910.582.908 €

Bijlage 4: Overzichtstabellen bedrijfssteun

Verdeling directe steun aan bedrijven naar bedrijfsgrootte

Maatregel	Grote Onderneming	Kleine Onderneming	Middelgrote Onderneming	Totaal
Baekeland-mandaat (MBAE)	5.239.672	6.248.497	569.806	12.057.975
Coöperatief onderzoek clusterproject (CLUS-COOP-OND)	2.638.928	1.256.037	618.551	4.513.516
Coöperatief ontwikkeling clusterproject (CLUS-COOP-ONTW)	1.581.205	3.267.493	674.377	5.523.075
Innovatiemandaat Fase 2 (MIM2)	380.374	1.165.642		1.546.016
Innovatiemandaat Fase 2 na 1 (MIM2NA1)	178.206	216.976		395.182
Interdisciplinair coöperatief onderzoek clusterproject (CLUS-ICON-OND)	4.727.951	3.233.703	784.498	19.318.355
kmo-groeisubsidie (KMOGS)		9.951.746	1.667.463	11.641.709
Onderzoeksproject (OND)	97.312.258	23.893.963	8.678.676	129.884.897
Ontwikkelingsproject (ONTW)	29.968.207	76.739.453	11.632.845	118.340.505
SOC-ICON-project (SOC-ICON)	6.053.104	3.509.495	1.209.589	10.772.188
Strategisch basisonderzoek in clustercontext (CLUS-CSBO)				41.496.612
Strategische Ecologie Steun (STRES)	17.500.000			17.500.000
Strategische Transformatie Steun (STS)	8.596.713	3.173.686	4.413.336	16.183.735
Thematisch ICON-project (ICON)	515.262	2.607.149	190.557	7.174.327
Total	174.691.880	135.263.840	30.439.698	396.348.092

Provinciale verdeling steun per steunmaatregel

	Antwerpen	Buiten Vlaanderen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Totaal
Baekeland-mandaat (MBAE)	3.401.755 €	1.219.168 €	1.417.207 €	3.071.002 €	2.669.153 €	279.690 €	12.057.975 €
COOCK-project (COOCK)	1.119.841 €	5.620.078 €	841.878 €	350.000 €	1.683.989 €	495.635 €	10.111.421 €
Coöperatief onderzoek clusterproject (CLUS-COOP-OND)	413.146 €	93.350 €	704.481 €	1.381.323 €	954.920 €	966.296 €	4.513.516 €
Coöperatief ontwikkeling clusterproject (CLUS-COOP-ONTW)	1.944.180 €	80.303 €	353.945 €	954.867 €	1.381.792 €	807.988 €	5.523.075 €
Innovatiemandaat Fase 1 (MIM1)	288.900 €	135.656 €	127.030 €	296.936 €	410.911 €		1.259.433 €
Innovatiemandaat Fase 2 (MIM2)	542.878 €		189.000 €	636.887 €	177.251 €		1.546.016 €
Innovatiemandaat Fase 2 na 1 (MIM2NA1)	113.947 €		216.976 €		64.259 €		395.182 €
Innovatiemandaat Spin-off (MIMSPINOFF)		257.493 €		1.450.240 €	556.000 €		2.263.733 €
Innovatieve starterssteun (ISS)	1.000.000 €	150.000 €	400.000 €	750.000 €	300.000 €	250.000 €	2.850.000 €
Interdisciplinair coöperatief onderzoek clusterproject (CLUS-ICON-OND)	5.039.813 €	3.163.641 €	197.170 €	5.220.782 €	5.294.572 €	402.377 €	19.318.355 €
kmo-groeisubsidie (KMOGS)	3.350.157 €	200.000 €	1.262.184 €	3.178.490 €	1.276.694 €	2.374.184 €	11.641.709 €
Landbouw-traject (LATR)	3.693.034 €		1.017.386 €	6.802.949 €	2.304.482 €	2.042.387 €	15.860.238 €
Onderzoeksproject (OND)	29.558.913 €	21.949.820 €	4.005.074 €	29.032.455 €	19.502.475 €	25.836.160 €	129.884.897 €
Opdracht Vlaamse Minister (CLUS-OVM)	3.843.547 €	229.609 €		1.698.993 €	2.605.000 €	715.193 €	9.092.342 €
SOC-ICON-project (SOC-ICON)	2.650.493 €	416.275 €	460.670 €	1.688.891 €	2.131.392 €	3.424.467 €	10.772.188 €
Strategisch basisonderzoek in clustercontext (CLUS-CSBO)	13.566.052 €	2.891.587 €	1.268.327 €	11.496.077 €	11.751.863 €	522.706 €	41.496.612 €
Strategische Ecologie Steun (STRES)	12.500.000 €	1.000.000 €	1.000.000 €		2.000.000 €	1.000.000 €	17.500.000 €
Strategische Transformatie Steun (STS)	2.596.713 €	2.000.000 €	2.373.500 €	1.983.871 €	1.647.392 €	5.582.258 €	16.183.735 €
Terugvorderbaar voorschot evenementen (CV-TVE)	19.229.783 €	722.691 €	5.705.561 €	8.237.269 €	3.355.158 €	5.186.931 €	42.437.393 €
Thematisch ICON-project (ICON)	840.616 €	613.819 €	1.258.842 €	829.207 €	2.854.584 €	777.259 €	7.174.327 €
Total	105.693.768 €	40.743.490 €	22.799.231 €	79.060.239 €	62.921.888 €	50.663.531 €	361.882.147 €

Verdeling steun volgens sector

Sector	Totaal
<i>Leeg</i>	3.694.642,00 €
SECTIE A -- LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ	3.730.358,64 €
SECTIE C -- INDUSTRIE	141.504.710,81 €
SECTIE D -- PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT	161.451,00 €
SECTIE E -- DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVAL-WATERBEHEER EN SANERING	9.370.122,00 €
SECTIE F -- BOUWNIJVERHEID	5.094.477,00 €
SECTIE G -- GROOT- EN DETAILHANDEL; REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN	27.544.122,64 €
SECTIE H -- VERVOER EN OPSLAG	5.412.681,00 €
SECTIE I -- VERSCHAFFEN VAN ACCOMMODATIE EN MAALTIJDEN	126.759,00 €
SECTIE J -- INFORMATIE EN COMMUNICATIE	43.921.142,00 €
SECTIE K -- FINANCIËLE ACTIVITEITEN EN VERZEKERINGEN	4.093.529,00 €
SECTIE L -- EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	531.643,00 €
SECTIE M -- VRIJE BEROEPEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE ACTIVITEITEN	87.547.140,90 €
SECTIE N -- ADMINISTRATIEVE EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	4.825.270,00 €
SECTIE O -- OPENBAAR BESTUUR EN DEFENSIE; VERPLICHTE SOCIALE VERZEKERINGEN	8.058,00 €
SECTIE P -- ONDERWIJS	12.930.190,00 €
SECTIE Q -- MENSELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAP-PELIJKE DIENSTVERLENING	2.439.535,00 €
SECTIE R -- KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	631.290,00 €
SECTIE S -- OVERIGE DIENSTEN	1.284.358,00 €
Total	354.851.479,99 €

Bijlage 5: Wettelijk kader steunmaatregelen

Kmo-portefeuille

- ▶ 14/02/2013: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus.
- ▶ 10/01/2014: Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 april 2010 met betrekking tot de registratieprocedure voor de subsidieaanvraag of het beheer van het dossier in het kader van de besluiten ecologiepremie, ecologiepremie call, groeipremie en kmo-portefeuille, wat betreft het verbod van het verlenen van een machtiging aan de dienstverlener in het kader van het besluit kmo-portefeuille.
- ▶ 19/05/2014: Ministerieel besluit tot opheffing van artikel 13 en vervanging van de bijlage van het ministerieel besluit van 14 februari 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus.
- ▶ 26/02/2016: Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten.
- ▶ 30/03/2016: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten, wat betreft de steun voor ondernemerschapsbevorderende diensten.
- ▶ 5/11/2019: Ministerieel besluit tot wijziging van artikel 18 en 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten, wat betreft de steun voor ondernemerschapsbevorderende diensten.

Kmo-groeisubsidie

- ▶ 26/02/2016: Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten.
- ▶ 26/05/2016: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten, wat betreft de kmo-groeitrajecten.

Hinderpremie

- ▶ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun.
- ▶ Decreet van 15 juli 2016 houdende de toekenning van een hinderpremie aan kleine ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van openbare werken in het Vlaamse Gewest.

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot uitvoering van het decreet van 15 juli 2016 houdende toekenning van een hinderpremie aan kleine ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van openbare werken in het Vlaamse Gewest.

Rentetoelage als gevolg van Hinder Openbare Werken

- ▶ Decreet van 19/11/2010 tot wijziging van het decreet van 07/07/2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 17/12/2010 tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 06/07/2007 tot uitvoering van het decreet van 07/07/2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken.

Inkomenscompensatievergoedingen hinder openbare werken

- ▶ Wet van 28 april 2010 houdende diverse bepalingen, in het bijzonder Titel 9, Hoofdstuk 2. Wijziging van de wet van 3 december 2005 betreffende de uitkering van een inkomenscompensatievergoeding aan zelfstandigen die het slachtoffer zijn van hinder ten gevolge van werken op het openbaar domein.

Strategische Transformatiesteun

- ▶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.
- ▶ Verordening (EU) nr. 2017/1084 van de Commissie van 14 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014.
- ▶ Richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen 2014-2020 (2013/C 209/01) Beschikking van de Europese Commissie van 16 september 2014 tot vaststelling van de Belgische regionale steunkaart 2014-2020.
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 1 oktober 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 7 maart 2016 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende de aanpassing van een aantal besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de steunverlening aan ondernemingen en tot wijziging van een aantal ministeriële besluiten betreffende de steunverlening aan ondernemingen, wat betreft de bepaling van het begrip werkzame personen, en tot bepaling van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en artikel 28 van het decreet van 20 november 2015.
- ▶ Ministerieel besluit van 23 december 2015 houdende de uitvoering van artikel 16 en de aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest en de aanpassing van de ministeriële besluiten ecologiepremie en strategische ecologiesteun aan de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Ecologiesteun

Ecologiepremie Plus

- ▶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.
- ▶ Verordening (EU) nr. 2017/1084 van de Commissie van 14 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014.
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 24 januari 2011 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 7 maart 2016 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende de aanpassing van een aantal besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de steunverlening aan ondernemingen en tot wijziging van een aantal ministeriële besluiten betreffende de steunverlening aan ondernemingen, wat betreft de bepaling van het begrip werkzame personen, en tot bepaling van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en artikel 28 van het decreet van 20 november 2015.

Strategische Ecologiesteun

- ▶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.
- ▶ Verordening (EU) nr. 2017/1084 van de Commissie van 14 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014.
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 20 december 2012 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 7 maart 2016 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende de aanpassing van een aantal besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de steunverlening aan ondernemingen en tot wijziging van een aantal ministeriële besluiten betreffende de steunverlening aan ondernemingen, wat betreft de bepaling van het begrip werkzame personen, en tot bepaling van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en artikel 28 van het decreet van 20 november 2015.

Compensatie Indirecte Emissiekosten

- ▶ Europese richtsnoeren betreffende bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten na 2012 (2012/C 158/04).
- ▶ Kaderdecreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2014 tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten.

- ▶ Ministerieel besluit van 30 april 2014 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2014 tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten.

Screen Flanders

- ▶ Mededeling van 26 september 2001 van de Commissie aan de Raad, aan het Europees Parlement, aan het Economisch en Sociaal Comité en aan het Comité van de Regio's over bepaalde juridische aspecten in verband met cinematografische en andere audiovisuele werken (2002/C 43/04).
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 9 november 2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm, of van animatiereeksen.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2017 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire of animatiefilm, of animatiereeksen (aangehaald als het besluit Screen Flanders).
- ▶ Ministerieel besluit van 23 februari 2018 houdende uitvoering en wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2017 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire of animatiefilm, of animatiereeksen (aangehaald als het besluit Screen Flanders).
- ▶ Ministerieel besluit van 23 januari 2017 houdende de uitvoering van artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 november 2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm of van animatiereeksen.

Ecologisch en veilig transport van goederen

- ▶ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 22 september 2017 houdende de regeling van subsidies aan ondernemingen voor uitgaven ter bevordering van ecologisch en veilig goederenvervoer.
- ▶ Ministerieel besluit houdende de regeling van subsidies aan ondernemingen voor uitgaven ter bevordering van ecologisch en veilig goederenvervoer.

O&O-bedrijfsprojecten

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Kmo-programma

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Sprint-projecten

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Personalised Medicine ICON

- ▶ het besluit van de Vlaamse Regering van 3 oktober 2003 houdende de instelling van een financieringskanaal voor het strategisch basisonderzoek in Vlaanderen;
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 22 december 2017 tot regeling van steun aan consortia van ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling, ingebed in een ruimer samenwerkingsverband met onderzoeksorganisaties

Baekeland-mandaten

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties.

Innovatiemandaten

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 oktober 2003 houdende de instelling van een financieringskanaal voor het strategisch basisonderzoek in Vlaanderen.

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties.

Vlaams InnovatieSamenwerkingsverband (VIS)

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot regeling van de steun aan projecten van innovatiestimulering, technologisch advies en collectief onderzoek op verzoek van Vlaamse innovatiesamenwerkingsverbanden.

TETRA

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2004 houdende de oprichting van een programma voor de bevordering van kennistransfer door instellingen van hoger onderwijs.

COOCK

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 25 mei 2018 tot regeling van steun aan projecten voor collectief onderzoek en ontwikkeling en collectieve kennisverspreiding (COOCK).

Landbouw- of LA-trajecten

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 18 februari 2005 betreffende de projectmatige financiering van toegepast collectief onderzoek voor de land- en tuinbouwsector.

Vlaams EFRO-programma

- ▶ VERORDENING (EU) Nr. 1303/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad.
- ▶ VERORDENING (EU) Nr. 1301/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 december 2013 betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en specifieke bepalingen met betrekking tot de doelstelling "Investeren in groei en werkgelegenheid", en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1080/2006.
- ▶ VERORDENING (EU) Nr. 1299/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 december 2013 betreffende specifieke bepalingen voor steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling ter verwezenlijking van de doelstelling "Europese territoriale samenwerking"
- ▶ Beslissing van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 tot goedkeuring en indiening bij de Europese Commissie van het EFRO - programma Vlaanderen 2014 – 2020.
- ▶ UITVOERINGSBESLUIT VAN DE COMMISSIE C(2014) 9854 final van 12 december 2014 tot goedkeuring van bepaalde elementen van de het operationele programma "Vlaanderen" voor steun uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling in het kader van de doelstelling "Investeren in groei en werkgelegenheid" voor de regio Vlaanderen in België (2014BE16RFOP002).

Coronamaatregelen

▶ **BVR corona hinderpremie (BVR CHP)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus:

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1032790&param=inhoud&ref=search&AVIDS=>

▶ **BVR corona compensatiepremie (BVR CCP)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de exploitatiebeperkingen opgelegd door de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus:

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1032868&param=inhoud&ref=search&AVIDS=>

▶ **BVR corona ondersteuningspremie (BVR COP)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 juni 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die een omzetsdaling hebben ondanks de versoepelde coronavirusmaatregelen, tot wijziging van de artikelen 1, 9 en 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de exploitatiebeperkingen opgelegd door de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus, en tot wijziging van de artikelen 1, 6, 9 en 12 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus:

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1033253&param=inhoud&AID=1276298>

▶ **BVR Vlaams Beschermingsmechanisme (BVR VBM)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 7 augustus 2020 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen genomen vanaf 29 juli 2020, tot wijziging van artikel 10 en 21 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 juni 2020 inzake de corona ondersteuningspremie en tot wijziging van artikel 1 van en tot toevoeging van een bijlage aan het besluit van de Vlaamse Regering van 29 mei 2020 inzake de corona handelshuurlening

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1033573&param=inhoud&ref=search&AVIDS=>

▶ **BVR Nieuw Vlaams Beschermingsmechanisme (BVR VBM2)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 oktober 2020 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen genomen op 6 en 16 oktober 2020 en tot wijziging van artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus:

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1033780&param=inhoud&ref=search&AVIDS=>

▶ **BVR Vlaams Beschermingsmechanisme (BVR VBM3)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 november 2020 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 en tot wijziging van artikel

1, 3 en 4 van en toevoeging van een bijlage aan het besluit van de Vlaamse Regering van 23 oktober 2020 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de verstrengde coronavirusmaatregelen genomen op 6 en 16 oktober 2020 en tot wijziging van artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1033896&param=inhoud&ref=search&AVIDS=1409699,1409700,1409703,1409704>

► **Vlaams Beschermingsmechanisme 4 (VB4)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-4>

► **Vlaams Beschermingsmechanisme 5 (VB5)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 en de bijlage.

Ministerieel besluit van 25 maart 2021 tot uitvoering van artikel 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020, wat betreft de precisering van de woorden "een andere referentieperiode in 2019" en de verlenging van de uiterste indieningsdatum van de subsidieaanvraag

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-5>

► **Vlaams Beschermingsmechanisme 6 (VB6)**

Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020, tot invoeging van artikel 9/1 in het besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 over de corona hinderpremie en tot wijziging van artikel 9 en 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 over de corona compensatiepremie, van artikel 9 en 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 juni 2020 over de corona ondersteuningspremie, van artikel 7 en 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 augustus 2020 over het Vlaamse Beschermingsmechanisme, van artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 oktober 2020 over het Vlaamse Beschermingsmechanisme, van artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 november 2020 over het Vlaamse Beschermingsmechanisme en van artikel 7 en 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 over het Vlaamse Beschermingsmechanisme (B.S.16/04/2021)

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-6>

► **Vlaams Beschermingsmechanisme 7 (VB7)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 2 april 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-7>

▶ **Vlaams Beschermingsmechanisme 8 (VB8)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-8>

▶ **Vlaams Beschermingsmechanisme 9 (VB9)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de aanhoudende coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-9>

▶ **Vlaams Beschermingsmechanisme 10 (VB10)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2021 betreffende het Vlaams Beschermingsmechanisme voor ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de coronavirusmaatregelen van 28 oktober 2020 en tot wijziging van artikel 9/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 over de corona hinderpremie

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vlaams-beschermingsmechanisme-10>

▶ **Corona Globalisatiemechanisme (CGM)**

Besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2021 betreffende het corona globalisatiemechanisme voor ondernemingen met een grote omzetsdaling in 2020 ten gevolge van de coronavirusmaatregelen.

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/globalisatiemechanisme>

Bijlage 6: Overzicht gesteunde bedrijven

Een lijst van de gesteunde rechtspersonen per maatregel kan men terugvinden op <https://www.vlaio.be/nl/over-ons/cijfers-en-rapporten>